

WÓJT GMINY LEŚNIEWICE

Załącznik nr 1
do uchwały nr.....
Rady Gminy Leśniewice
z dnia2015 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY LEŚNIEWICE

TEKST JEDNOLITY

UCHWAŁA NR VI/28/2003 RADY GMINY LEŚNIEWICE Z DNIA 27.05.2003 R.

I ZMIANA

UCHWAŁA NR V/30/07 RADY GMINY LEŚNIEWICE Z DNIA 26.04.2007 R. wyróżniona w niniejszym studium kursywą i czerwonym tekstem

Zmiana nr II studium – tekst zmiany przyjętej uchwałą Nr Rady Gminy Leśniewice z dnia został w niniejszym studium oznaczony szarym wyróżnieniem tekstu

LEŚNIEWICE - 2003 – 2007 – 2015

SPIS TREŚCI:

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	8
I. INFORMACJE OGÓLNE	9
1. Podstawy opracowania.	9
1.1. Podstawa prawna.	9
1.2. Podstawa formalna.	9
2. Przedmiot, obszar i zakres opracowania.	10
3. Cele studium.	11
4. Materiały wyjściowe.	11
5. Zespół autorski.	13
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.	15
1. Geograficzne położenie gminy.	15
2. Zarys historii gminy.	15
3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza.	16
III . OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY.	17
1. Uwarunkowania przyrodnicze.	17
1.1. Położenie i powiązania przyrodnicze.	17
1.2. Rzeźba terenu i walory krajobrazowe	17
1.3. Budowa geologiczna.	18
1.4. Gleby.	18
1.5. Wody powierzchniowe.	19
1.6. Wody podziemne.	20
1.7. Klimat.	20
1.8. Szata roślinna.	21
1.9. System Przyrodniczy Gminy.	21

19.1 Prawna ochrona przyrody	22
1.9.2. Struktura ekologiczna	23
1.10. Stan i zagrożenia środowiska.....	24
1.10.1. Odporność środowiska na degradację.	24
1.10.2. Zagrożenia dla warunków aerosanitarnych.	24
1.10.3. Zagrożenia dla wód.	25
1.10.4. Zagrożenia dla gleb.	25
1.11. Wnioski.....	26
2. Uwarunkowania kulturowe	26
2.1. Historia gminy.....	27
2.2. Wykaz zabytków	29
2.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	29
2.2.2. Obiekty objęte ewidencją gminy	30
2.2.3. Zasoby archeologiczne.	34
2.3. Krajobrazowe i kulturowe wartości gminy.....	34
3. Uwarunkowania - rolnictwo i leśnictwo.....	34
3.1. Rolnictwo.....	34
3.1.1. Charakterystyka rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	37
3.1.2. Struktura agrarna.	40
3.1.3. Zasoby siły roboczej.	42
3.1.4. Zasoby siły pociągowej.	43
3.1.5. Wyposażenie techniczne gospodarstw	44
3.1.6. Infrastruktura w gospodarstwach rolnych	45
3.1.7. Sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych.	46
3.1.8. Charakterystyka produkcji rolnej.....	47
3.1.9. Obsługa rolnictwa.	49
3.2. Leśnictwo.....	49

3.3. Uwarunkowania gospodarowania zasobami rolnymi i leśnymi.....	51
4. Ocena stanu zagospodarowania gminy.....	52
4.1. Struktura funkcjonalna gminy i przestrzenne uwarunkowania rozwoju.....	52
4.2. Uwarunkowania komunikacyjne.....	53
4.2.1. Układ drogowy.....	53
4.2.2. Komunikacja zbiorowa.....	56
4.2.3. Wnioski.....	56
4.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania infrastruktury technicznej.....	56
4.3.1. Zaopatrzenie w wodę.....	56
4.3.2. Gospodarka ściekami sanitarnymi.....	59
4.3.3. Usuwanie nieczystości stałych.....	60
4.3.4. Zaopatrzenie w ciepło.....	61
4.3.5. Zaopatrzenie w gaz.....	62
4.3.6. Elektroenergetyka.....	62
4.3.7 Telekomunikacja.....	62
4.3.8. Wnioski w zakresie infrastruktury technicznej.....	63
5. Analiza potencjału gospodarczego gminy.....	65
5.1. Demografia.....	65
5.2. Rynek pracy.....	70
5.3. Bezrobocie - poziom i dynamika.....	71
5.4. Aktywność gospodarcza.....	74
5.5. Budżet gminy.....	77
5.6. Mieszkalnictwo.....	80
5.7. Urządzenia obsługi mieszkańców- usługi wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).....	83
5.7.1 Administracja.....	83
5.7.2. Porządek i bezpieczeństwo publiczne.....	83
5.7.3. Obsługa finansowa.....	83

5.7.4. <i>Kultura</i>	84
5.7.5. <i>Edukacja. Wychowanie przedszkolne</i>	85
5.7.6. <i>Ochrona zdrowia i opieka społeczna</i>	90
5.7.7. <i>Handel, gastronomia, rzemiosło</i>	94
5.7.8. <i>Łączność</i>	94
5.7.9. <i>Sport i rekreacja</i>	94
5.7.10. <i>Usługi inne</i>	95
5.7.11. <i>Zieleń, cmentarze</i>	95
5.7.12. <i>Wnioski dotyczące usług</i>	95
6. <i>Identyfikacja głównych problemów gminy</i>	96
7. <i>Szanse i zagrożenia rozwoju</i>	96
7.1. <i>Szanse - korzystne elementy rozwoju</i>	96
7.2. <i>Zagrożenia - elementy mogące ograniczyć rozwój</i>	97
CZĘŚĆ II KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POLITYKA PRZESTRZENNA	98
IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	99
1. <i>Cele rozwoju</i>	99
2. <i>Rozwój przestrzenny gminy - zasady kształtowania jej struktury funkcjonalno - przestrzennej</i> ..	99
3. <i>Kierunki rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań przyrodniczych</i>	100
3.1. <i>Główne czynniki kształtujące możliwości i warunki rozwoju gminy</i>	100
3.2. <i>Prawna ochrona przyrody</i>	101
3.3. <i>Krajobraz</i>	102
3.4. <i>System przyrodniczy</i>	103
3.5. <i>Gleby</i>	103
3.6. <i>Wody powierzchniowe</i>	104
3.7. <i>Wody podziemne</i>	104
3.8. <i>Higiena atmosfery</i>	104

4. ZASADY OCHRONY WARTOŚCI ŚRODOWISKA KULTUROWEGO.....	105
5. Kierunki rozwoju przestrzennego.....	107
5.1. Rozwój funkcji mieszkaniowych.....	107
5.2. Rozwój funkcji usługowych.	108
5.3. Rozwój funkcji rolniczych i leśnych.	109
5.4. Rozwój funkcji produkcyjnych - pozarolniczych.....	111
5.5. Rozwój funkcji sportu turystyki <i>oraz wypoczynku</i>	112
5.6. W zakresie zmiany nr II studium – istniejące tereny na których zlokalizowane są urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii – elektrownia biogazowa i istniejące turbiny wiatrowe – oznaczone symbolem OZ	112
5.7 W zakresie zmiany nr II studium - obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – obszary lokalizacji turbin wiatrowych.....	113
6. Kierunki rozwoju komunikacji.	114
6.1 Układ drogowy.	114
6.2. Komunikacja zbiorowa.	115
6.3. Zaplecze komunikacji.....	115
6.4. System powiązań rowerowych.....	115
6.5. Zasady i kierunki działań w zakresie komunikacji.	116
7. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.	116
7.1. Zaopatrzenie w wodę.	116
7.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych.....	117
7.3. Gospodarka odpadami stałymi.....	117
7.4. Zaopatrzenie w ciepło.	118
7.5. Zaopatrzenie w gaz przewodowy.	118
7.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	118
7.7. Telekomunikacja.....	119
7.8. Zieleni, cmentarze.	120

8. Dla obszaru zmiany nr II studium pozostałe zagadnienia wymagane zgodnie z art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.....	120
V. POLITYKA PRZESTRZENNA.	121
1. Cele polityki przestrzennej.	121
2. Zasady realizacji polityki przestrzennej.....	122
VI. TOK FORMALNO - PRAWNY OPRACOWANIA „STUDIUM”.	125
VII. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO DLA OBSZARU ZMIANY NR II STUDIUM	126
VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ NA OBSZARZE ZMIANY NR II STUDIUM WRAZ Z SYNTEZĄ USTALEŃ STUDIUM NA OBSZARZE ZMIANY NR II	126
Wykaz literatury i materiałów źródłowych.	127

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Podstawy opracowania.

1.1. Podstawa prawna.

Prawną podstawę opracowania stanowią: ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 142 z 2001 r. poz. 1591, z późniejszymi zmianami), ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 15 z 1999 r. poz. 139 z późniejszymi zmianami), a w szczególności jej art. 6 z uwzględnieniem obowiązujących szczególnych przepisów prawnych, oraz uchwała Nr XXVI - 190 / 2002 Rady Gminy Leśniowice z dnia 30 września 2002 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice”.

Podstawą prawną opracowania zmiany nr II studium są:

- ✓ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r., poz. 199);
- ✓ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. 2004 nr 118 poz. 1233.);
- ✓ Uchwała Nr XXIX/180/2014 Rady Gminy Leśniowice z dnia 4 września 2014 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Leśniowice.

1.2. Podstawa formalna.

Podstawę formalną opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice” stanowi umowa o dzieło zawarta w dniu 2 grudnia 2002 r. pomiędzy Gminą Leśniowice reprezentowaną przez Wójta Gminy i Skarbnika Gminy a Autorskim Zespołem Projektowym reprezentowanym przez:

- mgr inż. arch. Marię Talmę
- inż. Wojciecha Czuryżkiewicza
- inż. Lucjana Zielińskiego.

Podstawę formalną opracowania zmiany nr II studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice stanowi umowa nr 89/2014 zawarta w dniu 25 września 2014 r. pomiędzy Gminą Leśniowice reprezentowaną przez Wójta Gminy przy kontrasygnacie Skarbnika Gminy a GISLine Rafał Musiałek.

2. Przedmiot, obszar i zakres opracowania.

Przedmiotem opracowania jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice” obejmujące kompleksową propozycję ukierunkowania rozwoju, sprecyzowaną w wyniku analiz potencjałów i możliwości rozwojowych poszczególnych funkcji obszaru.

Generalnie obszar opracowania obejmuje teren gminy Leśniowice o powierzchni 11.789 ha w jej administracyjnych granicach. Prowadzone w ramach opracowania studia i analiz branżowe oraz wynikające z nich wnioski wykraczają niejednokrotnie swym zasięgiem poza granice obszaru gminy w zakresie uzależnionym od ciągłości przestrzennej występujących zjawisk i powiązań funkcjonalno - przestrzennych z terenami otaczającymi. Dotyczy to w szczególności związków przyrodniczych, krajobrazowych, infrastrukturalnych, w tym zewnętrznych powiązań komunikacyjnych i wybranych funkcji zagospodarowania.

Przedmiotem opracowania zmiany nr II studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice jest obszar o powierzchni około 922 ha położony w północno – zachodniej części gminy obejmujący część obszarów miejscowości Kasiłan, Kumów Majoracki, Kumów Plebański i Sielec. Zakres zmiany nr II studium obejmuje zagadnienia wynikające z art. 10 ust 1 i ust 2. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2015 r., poz.199).

Część I swoim zakresem obejmuje:

- ogólną terenową inwentaryzację urbanistyczną przestrzennego zagospodarowania gminy, w tym występujących funkcji i sposobów użytkowania terenów,
- przestrzenną i ekonomiczną ocenę stanu i jakości zagospodarowania gminy a także sprawność funkcjonowania poszczególnych dziedzin mających wpływ na jakość życia mieszkańców z uwzględnieniem trendów zmian struktury przestrzennej zagospodarowania i przekształceń w środowisku przyrodniczym,
- identyfikację głównych problemów mogących rzutować na dalszy rozwój przestrzenny gminy, a wymagających różnego typu działań zapobiegawczych, interwencyjnych i organizacyjnych,
- określenie szans i zagrożeń rozwoju gminy,
- analizę potencjału gospodarczego gminy,
- rozpoznanie uwarunkowań rozwijania poszczególnych funkcji zagospodarowania obszaru, z określeniem potencjałów i barier rozwoju,
- wskazanie terenów posiadających predyspozycje do wykorzystania ich dla określonych funkcji w docelowym zagospodarowaniu przestrzennym gminy;

Część II swoim zakresem obejmuje:

- określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- zasady realizacji polityki przestrzennej gminy.

Na materiały graficzne „Studium” składają się następujące mapy:

- sytuacja gminy na tle województwa skala 1:100 000
- powiązania przyrodnicze skala 1:100 000
- powiązania komunikacyjne i infrastrukturalne skala 1:100 000

- uwarunkowania - środowisko przyrodnicze i kulturowe skala 1: 25 000
- uwarunkowania - infrastruktura techniczna skala 1: 25 000
- uwarunkowania – synteza skala 1: 25 000
- kierunki zagospodarowania skala 1: 25 000

Materiały graficzne dla zmiany nr II studium:

- uwarunkowania skala 1:25 000
- kierunki zagospodarowania – rysunek zmiany nr II studium na rysunku jednolitym skala 1:25 000

3. Cele studium.

Celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest:

- ❖ określenie optymalnych kierunków przestrzennego, zrównoważonego rozwoju gminy na podstawie spodziewanych, możliwych trendów rozwoju ekonomicznego, stanowiącego wyraz społecznych oczekiwań mieszkańców dotyczących wzrostu poziomu ich życia;
- ❖ uzyskanie instrumentu służącego koordynacji działań planistycznych w obszarze gminy i umożliwiającego wybór optymalnych wariantów zrównoważonego rozwoju wszystkich funkcji przestrzennego zagospodarowania w poszczególnych etapach rozwojowych;
- ❖ utworzenie aktu wewnętrznego, ukierunkowującego politykę przestrzenną Rady i Wójta Gminy, z możliwością dostosowywania jej do zmieniających się uwarunkowań.

4. Materiały wyjściowe.

- ❖ plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice uchwalony Uchwałą Nr XXV / 101 / 93 Rady Gminy w Leśniowicach z dnia 28 czerwca 1993 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Chełmskiego Nr 5 poz. 51 z dnia 7 lipca 1993 r.
- ❖ zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice uchwalona Uchwałą Nr XXVI / 136/97 Rady Gminy w Leśniowicach z dnia 9 września 1997 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Chełmskiego Nr 11 poz. 45 z dnia 22 października 1997 r.
- ❖ miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego „CENTRUM” Leśniowice, uchwalony Uchwałą Nr XIII / 39 /91 Rady Gminy w Leśniowicach z dnia 28 czerwca 1991 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Chełmskiego Nr 10 poz. 56 z dnia 12 lipca 1991 r.
- ❖ zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „CENTRUM” Leśniowice uchwalona Uchwałą Nr XXVIII/159/98 Rady Gminy w Leśniowicach z dnia 12 lutego 1997 r. ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Chełmskiego Nr2 poz. 12 z dnia 3 marca 1998 r.

- ❖ wytyczne, wnioski i opinie do Studium, zebrane w ramach czynności wstępnych, zgłoszone przez organy administracji rządowej i organy właściwe do uzgodnień na podstawie przepisów szczególnych, w wyniku zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzania „Studium”;
- ❖ informacje, opracowania i programy w zakresie infrastruktury technicznej;
- ❖ dane statystyczne dotyczące gminy Leśniowice - roczniki statystyczne Urzędu Statystycznego w Lublinie;
- ❖ strategia rozwoju gminy Leśniowice - opracowana przez Lubelską Fundację Rozwoju - Lublin, 2000 r.
- ❖ mapy sytuacyjno - wysokościowe gminy Leśniowice w skali 1:25 000 (druk);
- ❖ mapa klasyfikacji gruntów w skali 1:25 000 gminy Leśniowice wykonana przez Okręgowe Przedsiębiorstwo Geodezyjno - Kartograficzne w Lublinie (1880 r.);
- ❖ mapy geologiczno - gruntowe w skali 1:10000 wykonane przez „GEOPROJEKT” Warszawa 1984 r.
- ❖ mapa sytuacyjno - wysokościowa w skali 1:10 000 obszaru gminy, wykonana przez Biuro Usług Geodezyjnych " GEOMETR" w Chełmie luty- 2003 r.

Ponadto dla zmiany nr II studium:

- ❖ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego , zatwierdzony uchwałą Nr XLV/597/02 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 lipca 2002 roku wraz ze zmianami zatwierdzonymi Uchwałą Nr XXXI/546/09 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 kwietnia 2009 roku, Uchwałą Nr VII/85/2011 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 marca 2011 roku, oraz Uchwałą Nr XXIII/393.2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku;
- ❖ Opracowanie ekofizjograficzne dla farmy wiatrowej „Kumów” zlokalizowanej w gminach Kamień i Leśniowice Warszawa 2013 rok;
- ❖ Przestrzenne Aspekty Lokalizacji Energetyki Wiatrowej w Województwie Lubelskim, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Lublin 2011 rok;
- ❖ Program Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, Lublin 2013 rok;
- ❖ Wojewódzki Program Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii dla Województwa Lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2004 rok;
- ❖ Program Rozwoju Energetyki dla Województwa Lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2009 rok.

5. Zespół autorski.

Główni projektanci	-	mgr inż. arch. Maria Talma inż. Wojciech Czuryżkiewicz inż. Lucjan Zieliński
Projektanci	-	dr Lidia Michalak mgr Czesława Kosiniec inż. Krystyna Borzęcka inż. Alicja Depa
Asystenci projektantów	-	Bogusława Iwaniuk Wiesława Zdanowicz

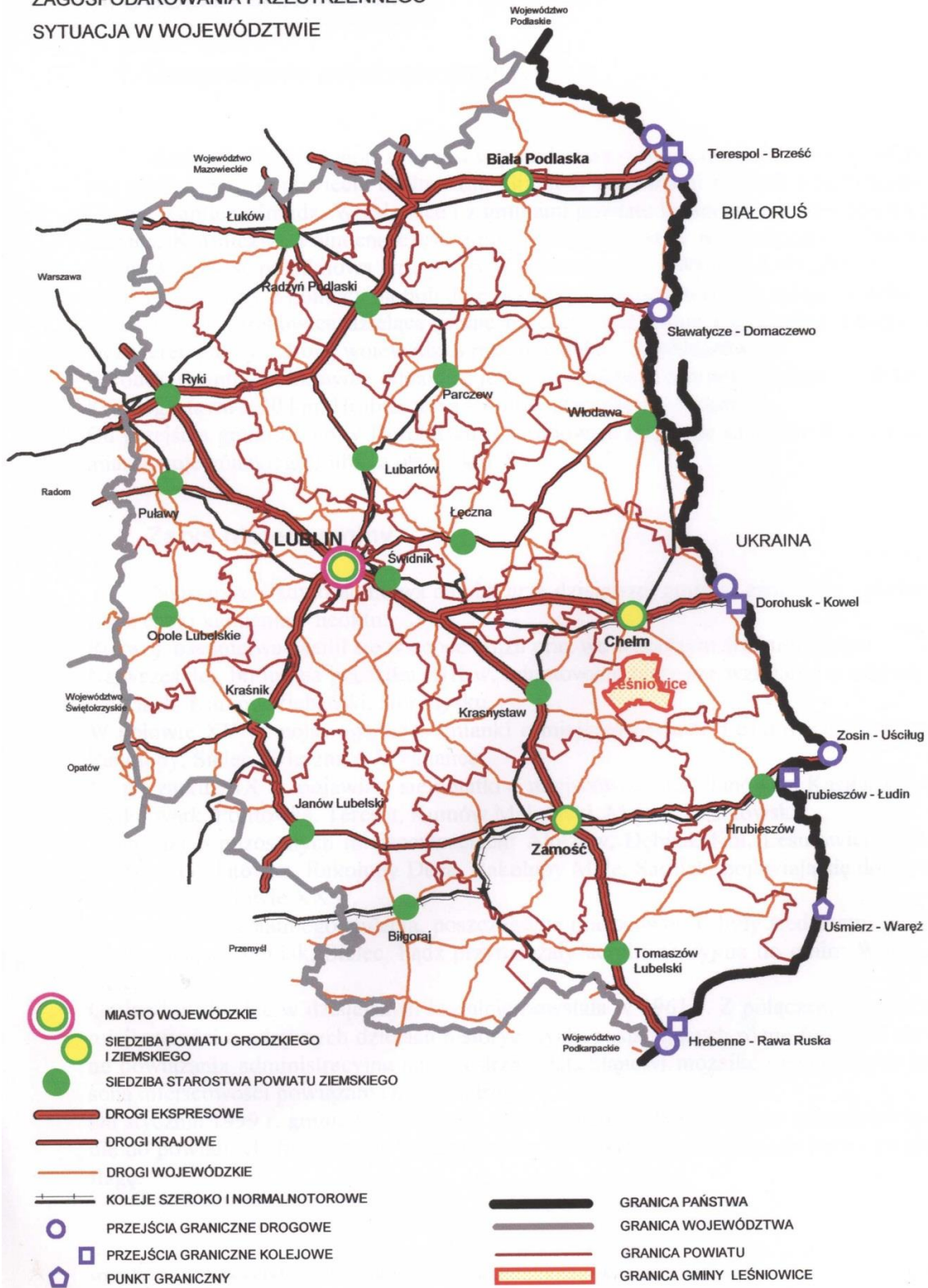
Zespół autorski zmiany nr II studium:

mgr inż. Rafał Musiałek	-	zagospodarowanie przestrzenne i dziedzictwo kulturowe
mgr inż. Miłosz Banasiewicz	-	komunikacja i infrastruktura techniczna
mgr inż. Patrycja Kosyło	-	środowisko przyrodnicze

GMINA LEŚNIOWICE

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SYTUACJA W WOJEWÓDZTWIE

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.

1. Geograficzne położenie gminy.

Gmina Leśniowice położona jest w południowo - wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie chełmskim. Graniczy z gminami powiatu chełmskiego: Chełm, Kamień, Żmudź, Wojsławice i z gminami powiatu krasnostawskiego: Siennica Różana, Kraśniczyn. Północna część gminy położona jest w mezoregionie - Pagóry Chełmskie, część południowa gminy leży w mezoregionie - Wyżyna Lubelska. Przez teren gminy z północy na południe przebiega droga powiatowa relacji: Chełm -Wojsławice - Grabowiec dzieląca gminę na część wschodnią i zachodnią. Droga ta łączy teren gminy z drogą wojewódzką relacji: Chełm - Hrubieszów. Ośrodek gminny Leśniowice oddalony jest od najbliższych miast: Chełma - 20 km, Krasnegostawu - 30 km, Hrubieszowa - 40 km, Zamościa - 50 km. Od przejścia granicznego w Dorohusku - Leśniowice oddalone są około 50 km a od miasta wojewódzkiego Lublina ok. 90 km.

2. Zarys historii gminy.

Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze dzisiejszej gminy Leśniowice pochodzą z epoki kamienia - neolitu.

Rozwój osadnictwa nasilił się w epoce brązu oraz we wczesnym średniowieczu. Najwcześniej, bo już na początku XIII w. odnotowano pierwsze wzmianki o miejscowościach: Kumów Plebański, Horodysko.

W połowie XV w. pojawiają się wzmianki o miejscowościach: Leśniowice, Plisków, Rakołupy, Sielec, Wierzbica, Wygnance.

Na początku XIX w. pojawiają się notatki o miejscowościach: Janówka, Kasiłan, Nowy Folwark, Politówka, Teresin, Kumów Majoracki, Majdan Leśniowski. Wzmianki o pozostałych miejscowościach: Alojzów, Dębina, Kol. Leśniowice, Kol. Plisków, Poniatówka, Rakołupy Duże, Rakołupy Małe, Sarniak, pojawiają się dopiero w pierwszej połowie XX w.

Na przestrzeni ostatniego stulecia, poszczególne miejscowości były siedzibami gmin np. Rakołupy, Sarniak, Sielec, bądź przynależały administracyjnie do gmin: Wojsławice, Turowiec.

Gmina Leśniowice w dzisiejszym kształcie powstała w 1961 r. Z połączenia różnych miejscowości o odrębnych dziejach historycznych, posiadających różne funkcje i różne powiązania administracyjne na przestrzeni lat. Stanowi mozaikę sąsiadujących ze sobą miejscowości powiązanych siecią dróg.

Od stycznia 1999 r. gmina Leśniowice o powierzchni 11.785 ha należy administracyjnie do powiatu chełmskiego w województwie lubelskim. Gmina posiada herb i swoją flagę.

3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza.

Gmina Leśniowice jest gminą typowo rolniczą. Podstawowym źródłem utrzymania ludności jest praca we własnych gospodarstwach rolnych, około 90 % ludności gminy związana jest z rolnictwem. W obszarze gminy dominują użytki rolne 81 % powierzchni ogólnej gminy. Lasy stanowią zaledwie 13,0 % powierzchni ogólnej.

Około 98 % powierzchni użytków rolnych zajmują grunty klas I - IV. Gmina posiada korzystne warunki naturalne dla produkcji rolnej. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 5,90 ha. Cechą niekorzystną dla rolnictwa w gminie jest duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Gospodarstwa o powierzchni do 5,0 ha stanowią 58 % wszystkich gospodarstw na terenie gminy.

Sieć osadniczą gminy tworzą 23 miejscowości, w których w 2001 r. zamieszkiwało 4 270 osób i z których wydzielono 19 sołectw.

Sieć osadnicza złożona jest z jednostek o zróżnicowanych wielkościach ilościowych (ludność, powierzchnia) i jakościowych (wyposażenie, zwartość zabudowy). Wspólną cechą większości wsi jest znaczna zwartość zabudowy i jej ulicowy charakter, przechodzący dość często w systemy łańcuchowe. Dominantą w gminie jest miejscowość Leśniowice, położona w centrum łańcucha o kierunku wschód - zachód: Alojzów, Majdan Leśniowski - Leśniowice - Kol. Leśniowice. Znaczenie Leśniowic wynika ze znacznej koncentracji usług tu zlokalizowanych, będącej następstwem pełnienia przez tę miejscowość funkcji ośrodka gminnego. Zespół w/w wsi zamieszkuje 1 020 osób tj. 24 % ludności gminy.

W ośrodku gminnym poza Urzędem Gminy i USC, zlokalizowane są między innymi następujące obiekty: Bank Spółdzielczy, Urząd Pocztowy, Komisariat Policji, Zakład Komunalny, Gminna Spółdzielnia „SCh”, Spółdzielnia Usług Rolniczych, Ośrodek Zdrowia, Lecznica dla zwierząt, szkoła, stadion sportowy, kościół polsko - katolicki, cmentarz, stacja paliw, oczyszczalnia ścieków, sieć sklepów spożywczo-przemysłowych oraz punkty rzemiosła (piekarnia, młyn, mechanika pojazdowa) i gastronomii. Wśród pozostałych miejscowości gminy wyróżnić należy miejscowość Sielec, zamieszkałą przez 550 osób, oraz Kumów Majoracki zamieszkały przez 365 osób. Poza liczbą mieszkańców, miejscowości te wyróżniają się większą ilością usług zlokalizowanych na ich terenie.

Pozostałe miejscowości zamieszkuje od 100 do 200 osób.

Stan dróg w gminie jest nienajlepszy, wskaźnik gęstości dróg jak i ich utwardzenie jest niższy od wskaźnika wojewódzkiego. Najmniej utwardzonych jest dróg gminnych. Wyposażenie gminy w systemy infrastruktury technicznej prezentuje bardzo niski poziom. Chociaż z wodociągu korzysta 81 % mieszkańców, to już z systemów kanalizacji sanitarnej tylko 10 % mieszkańców gminy. Brak jest sieci gazu ziemnego. Porównywalne ze standardami wojewódzkimi są możliwości edukacyjne na różnych poziomach i dostęp do instytucji kultury szczebla lokalnego, stan zdrowia mieszkańców gminy jest zbliżony do przeciętnego w województwie.

Stan środowiska naturalnego gminy jest bardzo korzystny, stwarza przyjazne warunki do zamieszkania i wypoczynku.

Analiza rynku pracy w gminie wskazuje na konieczność tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Aż 88 % ludności gminy związane jest z rolnictwem, zatrudnienie w rolnictwie wynosi 26,5 osób / 100 ha UR. Świadczy to o przeludnieniu agrarnym i o monofunkcyjności gminy.

Od lat wzrasta liczba osób bezrobotnych w gminie, w 2001 r. wynosiła 314 osób. Niewielka liczba osób pracujących poza rolnictwem (242 osoby) świadczy o małej aktywności ekonomicznej ludności gminy. Największy udział w pozarolniczym rynku pracy mają pracujący w usługach nierynkowych - 132 osoby.

Porównywalną przesłanką z innymi regionami jest czynnik materialny. Badania GUS podają, że na Lubelszczyźnie ubóstwo jest największe w kraju. Konsekwencją powyższego jest słabsze od przeciętnego w kraju wyposażenie gospodarstw domowych w dobra trwałego użytku, a także nieco gorsze standardy mieszkaniowe.

III . OCENA STANU ZAGOSPODAROWANIA I UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY.

1. Uwarunkowania przyrodnicze.

1.1. Położenie i powiązania przyrodnicze.

Gmina Leśniowice położona we wschodniej części województwa lubelskiego w powiecie chełmskim.

W podziale Polski na regiony fizyczno - geograficzne południowa część gminy znajduje się w pasie wyżyn europejskich a część północna w części nizinnej. Północna część gminy położona jest w prowincji - Polesie, makroregionie - Polesie Wołyńskie i mezoregionie - Pagóry Chełmskie. Natomiast część południowa gminy Leśniowice leży w prowincji - Wyżyna Wschodnio - Małopolska i mezoregionie - Wyżyna Lubelska (Kondracki 1988).

W regionalizacji przyrodniczo - leśnej gmina znajduje się w krainie Mazowiecko - Podlaskiej dzielnicy Wyżyny Wschodnio - Lubelskiej i mezoregionie Polesie Wołyńskie (Zasady ...1988). Najczęściej występującym siedliskiem w lasach jest las świeży i las mieszany świeży

Pod względem hydrograficznym gmina Leśniowice położona jest w dorzeczu Bugu i Wieprza, prawobrzeżnych dopływów Wisły. Główne rzeki w gminie to Horo-dyska (dopływ Woj sławki) i Krzywólka (dopływ Udału). Doliny wymienionych rzek pełnią funkcję lokalnych ciągów ekologicznych. Dolina rzeki Horodyski łączy ekosystemy gminy Leśniowice z korytarzem ekologicznym doliny Woj sławki i z doliną Wieprza, która stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej. Natomiast dolina rzeki Krzywólki i Welnianki łączy ekosystemy omawianej gminy z doliną rzeki Bug, która jest korytarzem ekologicznym o znaczeniu europejskim.

W południowej części gminy znajduje się Grabowiecko - Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu a we wschodniej części fragment Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

1.2. Rzeźba terenu i walory krajobrazowe

Na obszarze gminy Leśniowice występują następujące typy rzeźby terenu:

- typ rzeźby przedplejstoceniowej ukształtowanej w trzeciorzędzie; jest to wyżyna zbudowana ze skał kredowych położona na wysokości od 200 - 270 m n.p.m., nachylenia zboczy są zróżnicowane, przeważają spadki od 5 - 10 %, a wysokości

- względne dochodzą do 30 - 50 m, grzbiety wyżyny są płaskie i tworzą kilka poziomów z równań denudacyjnych,
- typ rzeźby plejstocenijskiej ukształtowanej w zasięgu zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego; wyróżnić tu można następujące formy terenu: wysoczyznę lessową (w południowo - zachodniej części gminy), poziom erozyjno - denudacyjny (obszary płaskie), tarasy nadzalewowe rzeki Horodyski, wyniesione średnio 2 - 3 m ponad dno doliny oraz nieckowate dolinki denudacyjne, które rozcinają liczne zbocza pagórkowatych wzniesień kredowych.
 - typ rzeźby holocenijskiej - na obszarze współczesnych dolin rzecznych i obniżen terenowych (dolina Krzywólki, Horodyski i Welnianki), (PGFGB 1984).

Na obszarze gminy znajdują się nieliczne wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych. Z punktu widzenia rozwoju rolnictwa rzeźba stwarza pewne ograniczenia ze względu na erozję gleb.

Obszar gminy charakteryzuje się dużym urozmaiceniem rzeźby terenu, wysokości względne w niektórych rejonach sięgają od 40 - 60 m. Południowa część gminy ze względu na duże walory krajobrazowe i przyrodnicze uznana została w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego (2002) za strefę bogatego przyrodniczo harmonijnego krajobrazu rolniczego o walorach wypoczynkowych, malownicza dolina rzeki Horodyski i tereny wysoczyzny lessowej.

1.3. Budowa geologiczna.

Gmina Leśniowice znajduje się w zasięgu krystalicznej platformy wschodnio - europejskiej. Na skałach paleozoicznych zalegają osady mezozoiczne - jury i kredy. Główną rolę w budowie geologicznej odgrywają skały górnej kredy - wykształcone jako margle, opoki i kreda piszcząca. Zalegają one warstwą o miąższości 350 m do ponad 1 000 m. Skały te różnią się składem chemicznym, zawartością węgla wapnia oraz krzemionki.

Skały kredowe zalegają na powierzchni terenu lub pod niewielkim nadkładem o miąższości około 1 m. W dolinach i obniżeniach terenu znajdują się utwory czwartorzędowe. Miąższość ich wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Są to utwory plejstocenijskie peryglacialne o różnej genezie, głównie piaski średnie i gliny.

W południowo - zachodniej części gminy występują lessy związane z akumulacją eoliczną z okresu zlodowacenia bałtyckiego. Miąższość ich przekracza 4,5 m. Współczesne dna dolin i zagłębień wypełniają utwory holocenijskie: torfy, namuły, piaski pylaste i gliniaste. Duże powierzchnie torfów zalegają w dolinach rzek: Horodyski i Krzywólki.

W gminie Leśniowice nie ma udokumentowanych surowców mineralnych, lokalnie eksploatowane były piaski akumulacji rzecznej i deluwialnej w rejonie Leśniowic i Wygnaniec.

1.4. Gleby.

Obszar gminy Leśniowice charakteryzuje się zdecydowaną przewagą gleb dobrych i bardzo dobrych, Użytki rolne zajmują 81,0 % powierzchni gminy, w tym grunty orne - 71,8 % a użytki zielone - 8,5 %. Klasyfikacja bonitacyjna gruntów ornych w procentach przedstawia się następująco:

kl.	II	IIIa	IIIb	IV a	IVb	V	VI
% gruntów ornych	0,6	13,3	42,7	34,5	7,0	1,8	0,1

Jak wynika z powyższego zestawienia ponad 56 % gruntów ornych znajduje się w II i III klasie bonitacyjnej. Najbardziej urodzajne są rędziny i gleby brunatne utworzone z lessów. Rędziny powstałe ze skał wapiennych zajmują duże powierzchnie na obszarze gminy. Lokalnie wśród rędzin występują gleby lessowe. Gleby te zaliczone do kompleksu pszennego dobrego i bardzo dobrego mają bardzo korzystne warunki do produkcji rolnej w szerokim zakresie upraw. Duże powierzchnie na obszarze gminy zajmują gleby o podobnym składzie mechanicznym lecz o niekorzystnych stosunkach wodnych (okresowo zbyt suche). Należą do nich rędziny, gleby brunatne i bielice utworzone z glin. Gleby te znajdują się w klasie IIIb i IVa a także w kl. IV b. Gleby o średnio korzystnych warunkach do produkcji rolnej klasy IVa i IVb (brunatne i bielcowe żytynie) znajdują się w południowej i południowo - zachodniej części gminy. Na terenach urodzajnych gleb lessów i rędzin poważnym problemem jest erozja. Gleby klasy V i VI bielice i brunatne żytynie - ziemniaczane słabe, utworzone zostały z piasków słabo gliniastych, gliniastych lub luźnych. Są one ubogie w składniki pokarmowe i posiadają wadliwe stosunki wodne. Występują głównie w rejonie Leśniowic, Majdanu Leśniowskiego, Kol. Wierzbica i Janówki.

Użytki zielone występują w dolinach rzek: Horodyski, Krzywólki, Wełnianki oraz ich dopływów, a tylko sporadycznie na terenach pozadolinnych. Bonitacja użytków zielonych w procentach przedstawiono w tabeli.

kl.	II	III	IV	V	VI
% użytków zielonych	0,2	21,8	60,8	13,7	3,5

Największy udział mają użytki zielone średniej wartości, występujące na glebach mułowo - torfowych i czarnych ziemiach (kl. III i IV).

Ogólnie można stwierdzić, że gmina Leśniowice posiada korzystne warunki glebowe do intensywnej gospodarki rolnej.

1.5. Wody powierzchniowe.

Gmina leży w dorzeczu Bugu i Wieprza, prawobrzeżnych dopływów Wisły. Przez obszar gminy przebiega dział wodny II rzędu pomiędzy wymienionymi dorzeczami. Północna i wschodnia część gminy znajduje się w dorzeczu Bugu. Niewielkie rzeki - Krzywólka i Wełnianka mają tu swoje odcinki źródłowe. Krzywólka jest prawobrzeżnym dopływem Udalu i odwadnia północną część gminy. Rzeka jest regulowana, szerokość koryta wynosi około 2 - 3 m, głębokość niewielka rzędu 30 - 50 cm. Wełnianka jest lewobrzeżnym dopływem Bugu, odwadnia południowo - wschodnią

część gminy na długości około 1,5 km. Dorzecze Wieprza obejmuje środkową, zachodnią i południową część gminy. Rzeka Horodyska jest najdłuższą rzeką w gminie (około 9 km). Ujście rzeki do Wojsławki znajduje się w odległości około 0,5 km na południe od granicy gminy Leśniowice. Rzeka Horodyska jest uregulowana, szerokość koryta około 2 - 3m, głębokość około 40 - 60 cm. Wszystkie wymienione rzeki są małe i nie stwarzają zagrożenia powodziowego. W obrębie wyżyn denudacyjnych brak jest sieci hydrograficznej. Znajdują się tu jedynie suche doliny nieckowate, wykorzystywane jako okresowe rynny spływu wód powierzchniowych. Dolinki te powinny zostać niezabudowane. Obszar gminy Leśniowice oceniony został w Planie zagospodarowania przestrzennego woj. lubelskiego (2002) jako zlewnia deficytowa a południowa część gminy (dorzecze Wieprza) jako obszar ochronny zlewni wód powierzchniowych.

1.6. Wody podziemne.

Wody podziemne w gminie występują w utworach czwartorzędowych i kredowych. Można wyróżnić dwa obszary o różnym reżimie wód podziemnych:

1. w dolinach i obniżeniach terenu wody podziemne występują w utworach czwartorzędowych; głębokość zalegania tych wód jest niewielka (płycej niż 2,0 m) i zależna od poziomu wody w rzece, spływu powierzchniowego z sąsiednich terenów oraz od opadów atmosferycznych; roczne wahania wód podziemnych są dość duże i wynoszą około 2 - 3 m; płytkie wody podziemne tego poziomu są narażone na zanieczyszczenia i często nie odpowiadają normom przewidzianym dla wody pitnej.
2. na obszarach pozadolinnych znajdują się wody kredowe typu szczelinowo - warstwowego, wody tego poziomu występują w krasowiejących marglach lub w szczelinach niekrasowiejących opok na głębokości przeważnie większej od 10 m p.p.t. Jedynie w sąsiedztwie dolin są wody gruntowe płytsze od 2 - 10 m p.p.t. Główny poziom kredowy znajduje się na głębokości od 10 - 30 m p.p.t., a lokalnie od 60 - 100 m p.p.t..

Ogólnie można stwierdzić, że warunki wodne z punktu widzenia potrzeb rolnictwa i budownictwa są korzystne z wyjątkiem den dolinnych i zagłębień z płytką wodą. Gmina Leśniowice położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 407 Chełm - Zamość.

1.7. Klimat.

W podziale Polski na dzielnice klimatyczne W. Okołowicza, gmina Leśniowice znajduje się w regionie lubelskim. Klimat tego regionu charakteryzuje się przewagą cech kontynentalnych z wysokimi amplitudami rocznymi temperatury, rosnącymi z zachodu na wschód (od 21° - 22,5°). Region lubelski wyróżnia się długim latem, długą i chłodną zimą i największą w kraju liczbą dni pogodnych. Średnia temperatura powietrza w styczniu wynosi - 4,0 ° a w lipcu 18,2 °. Zima trwa około 100 dni a lato 99 dni w roku. Szata śnieżna utrzymuje się przez 85 dni w roku, a średnia suma opadów atmosferycznych ma wartość 600 mm. Przeważają wiatry z południowego zachodu i południowego - wschodu. Najrzadziej obserwuje się wiatry z północy i południowego - wschodu. Średnia prędkość wiatru wynosi 4,8 m/sek. (PGFGB 1984).

Warunki klimatyczne modyfikowane są lokalnymi warunkami fizjograficznymi, głównie rzeźbą terenu. Największe zróżnicowanie klimatu lokalnego występuje w okresach pogody wyżowej bezchmurnej i bezwietrznej. Niekorzystne warunki klimatyczne panują w dolinach rzek Krzywólki, Horodyski, Wełnianki i ich dopływach oraz obniżeniach terenu. Następuje tu akumulacja chłodnego powietrza, mgły i duża wilgotność powietrza. Korzystne warunki klimatyczne, modyfikowane ekspozycją zboczy posiadają tereny wyniesione ponad dna dolin.

Najbardziej korzystne warunki klimatyczne (solarne, termiczne, wilgotnościowe) występują na zboczach o ekspozycji południowej. Obszary te są wskazane do lokalizacji budownictwa mieszkaniowego oraz dla upraw ciepłolubnych. Korzystne na ogół warunki klimatu lokalnego są na zboczach o ekspozycji wschodniej i zachodniej, a mniej korzystne na zboczach o ekspozycji północnej (mniejszy dopływ energii słonecznej).

1.8. Szata roślinna.

Szata roślinna w gminie uległa daleko idącym zmianom. Użytki rolne, czyli sztuczne agrocenozy zajmują aż 81 % powierzchni gminy. Charakteryzują się one względną krótkotrwałością, brakiem równowagi ze środowiskiem i małą zdolnością do samoregulacji. Przeważają agrocenozy polne, stanowiące około 72 % powierzchni gminy. Elementem urozmaicającym i wzbogacającym biotopy polne są wszelkiego rodzaju zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne. Zadrzewienia śródpolne występują głównie na miedzach, przy drogach gruntowych oraz na cmentarzach. Bardzo korzystny dla środowiska jest udział zadrzewień przyzagrodowych obejmujących ciągi wiejskiej zabudowy.

Agrocenozy łąkowe obejmują 8,5 % powierzchni gminy, związane są głównie z dolinami rzek. Charakteryzują się one znacznym bogactwem puli genowej organizmów flory i fauny oraz zróżnicowaniem fitosocjologicznym

Lasy zajmują zaledwie 12 % powierzchni gminy i są administrowane przez Nadleśnictwo Chełm. Lasy prywatne stanowią niewielki odsetek powierzchni leśnej. W lasach dominują siedliska lasu świeżego z dużym udziałem gatunków liściastych, bogatym podsyciem i runem oraz lasy mieszane. Bory mieszane świeże z domieszką sosny występują w dużym kompleksie na południe od Sielca. Lasy porastające wąwozy oraz strome krawędzie wyróżniają się dużą atrakcyjnością i powinny zostać otoczone ochroną przed dewastacją ze względu na funkcję glebochronną. W dnach wąwozów znajdują się fragmenty grądów wilgotnych i łągów z jesionem, olszą czarną, klonem i jaworem, a na usłonecznionych zboczach wąwozów występują fragmenty świetlistych dąbrów.

1.9. System Przyrodniczy Gminy.

Lokalny System Przyrodniczy Gminy (SPG) stanowi aktywny biologicznie ciągły przestrzennie układ. SPG tworzą doliny rzeczne: Horodyski, Krzywólki, Wełnianki i ich dopływów oraz zwarte kompleksy leśne i zalesione wąwozy lessowe.

Najcenniejsze pod względem przyrodniczym obszary objęte zostały ochroną prawną.

1.9.1 Prawna ochrona przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu.

Południowa i częściowo wschodnia część gminy Leśniowice włączona została do Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCH), byłego województwa chełmskiego, utworzonego Uchwałą WRN w Chełmie nr XVIII/89/83 z dnia 28.03.1983 r. System ten stanowi układ przestrzenny i funkcjonalny, w którym uzupełniają się wzajemnie różne formy ochrony przyrody i krajobrazu.

W południowo - wschodniej części gminy znajduje się Grabowiecko - Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu (GSOCK), a w części wschodniej - fragment Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (ChOCK).

Obowiązującym obecnie aktem prawnym, na podstawie, którego funkcjonuje GSOCK jest Rozporządzenie nr 51 Wojewody Chełmskiego z dnia 26.06.1998 r. w sprawie Grabowiecko - Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. (Dz. U. Wojew. Chełmsk, nr 10 z dnia 29.06.1998). Natomiast ChOCK funkcjonuje na mocy Rozporządzenia nr 50 Wojewody Chełmskiego z dnia 26.06.1998 r. w sprawie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz.U. Woj. Chełmsk, nr 10 z dnia 29.06.1998 r.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się 5 pomników przyrody. Są to 4 pojedyncze drzewa i płat roślinności kserotermicznej:

1. jesion wyniosły¹ - obw. 400 cm w Sielcu.
2. wiąz polny¹ - obw. 430 cm w Sielcu.
3. jesion wyniosły¹ - obw. 383 cm w Sielcu.
4. dąb szypułkowy² - obw. 430 cm w Kumowie Majorackim
5. płat roślinności kserotermicznej³ - pow. 1,46 ha w Nadleśnictwie Chełm, Leśnictwo Kumów oddz. 161a.

Akty prawne powołujące pomniki przyrody zostały uaktualnione Rozporządzeniem nr 29 Wojewody Lubelskiego z dnia 29 marca 1999 r. w sprawie ustalenia wykazu aktów prawa miejscowego wydanych przez Wojewodów: Białkopodlaskiego, Chełmskiego, Lubelskiego, Siedleckiego, Tarnobrzskiego i Zamojskiego.(Dz. U. Woj. Lubelskiego nr 8, poz. 86).

Parki podworskie.

W gminie Leśniowice znajdują się 3 parki podworskie - w Sielcu, Kasilanie i Dębinie, oraz pozostałości parków w Rakolupach i Kumowie Plebańskim.

- W Sielcu jest zespół dworsko - parkowy z II połowy XIX w. wpisany do rejestru zabytków pod numerem A 99/5. Układ kompozycyjny parku ma charakter osiowy i symetryczny i jest dość dobrze zachowany. Powierzchnia parku wynosi 3,9 ha. Park

¹ Zarządzenie nr 18 Wojewody Chełmskiego z dnia 15 XII. 1986 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody obiektów przyrody ożywionej (Dz. Urz. Woj. Chełmsk. Nr 6, poz. 77)

² Zarządzenie nr 27 Wojewody Chełmskiego z dnia 20 XII. 1988 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej, położonych na terenie woj. chełmskiego.

³ Rozporządzenie nr 76 Wojewody Chełmskiego z dnia 10.XI.1998 r. w sprawie wprowadzenia ochrony indywidualnej w drodze uznania za pomniki przyrody obiektów przyrody ożywionej i nieożywionej (Dz. Urz. Woj. Chełm. Nr 19, poz. 18977).

jest użytkowany przez szkołę podstawową. Część parku znajduje się w obszarze zmiany nr II studium.

- Park w Kasilanie z końca XIX w. o powierzchni 4,0 ha był w użytkowaniu RSP Kasilan, jest zaniedbany.
- Park w Dębiniu o powierzchni 1,3 ha, bardzo zniszczony jest własnością prywatną.

Pozostałości parków w Rakolupach i Kumowie Plebańskim są w dużym stopniu zniszczone.

Lasy ochronne.

Na obszarze gminy Leśniowice znajdują się lasy ochronne. Kompleks leśny -Las Sielecki jest w całości lasem ochronnym -jako las chroniący środowisko, położony w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców. Do lasów ochronnych należą także lasy z uszkodzeniem drzewostanów przez przemysł. W I strefie uszkodzeń drzewostanów (uszkodzenia słabe) znajdują się:

- Las Majdański (na zachód od Teresina),
- Las Sielecki, Popówka, Płachsiocha, Kumów Leszczański i Alojzowski (na południe od Kumowa Majorackiego i Sielca)
- Las Grzybówka (na zachód od Pliskowa).

1.9.2. Struktura ekologiczna.

Na obszarze gminy występuje wzajemne przeplatanie się pól uprawnych, rozległych dolin rzecznych i bogatych przyrodniczo lasów.

Pola uprawne stanowią 71,8 %powierzchni gminy, użytki zielone 8,5 % a lasy 12 %. Z przedstawionych danych wynika, że cechą charakterystyczną gminy jest zdecydowana przewaga upraw polowych nad roślinnością naturalną. Główną rolę w kształtowaniu stosunków ekologicznych odgrywają kompleksy leśne i doliny rzek. Strefy ekologiczne układają się w gminie w kierunku równoleżnikowym. Od północnej części gminy można wyróżnić następujące strefy ekologiczne:

- polna,
- łąkowo - rzeczna (dolina rzeki Krzywólki),
- polno - łąkowa,
- leśna,
- polna,
- polno - łąkowa,
- łąkowa (dolina rzeki Horodyski i Wełnianki),
- polna.

Dla prawidłowego funkcjonowania przyrody niezbędne jest zachowanie ekologicznej ciągłości pomiędzy różnymi grupami ekosystemów i strefami ekologicznymi, chodzi tu o zapewnienie swobodnej migracji gatunków, wzajemnego wzbogacania i zasilania poszczególnych ekosystemów. (Chmielewski 1988). Rolę tę pełnią korytarze i ciągi ekologiczne umożliwiając migrację gatunków i zasilając ekosystemy przez które przechodzą. Głównymi ciągami ekologicznymi w gminie są doliny rzek: Krzywólki, Horodyski i Wełnianki. Dolina rzeki Krzywólki łączy ekosystemy omawianej gminy z korytarzem ekologicznym o znaczeniu regionalnym - doliną Udału i dalej z doliną Bugu, która stanowi korytarz ekologiczny o randze europejskiej. Dolina rzeki Wełnianki jest ciągiem

ekologicznym łączącym gminę z doliną Bugu. Dolina rzeki Horodyski łączy ekosystemy Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu z doliną rzeki Wojsławki i Skierbieszowskim Parkiem Krajobrazowym. Ważną rolę ciągów ekologicznych odgrywają boczne dolinki dopływów rzek: Krzywólki, Horodyski i Wełnianki. Umożliwiają one łączność ekologiczną wyżej wymienionych stref ekologicznych.

Niekorzystnym zjawiskiem dla funkcjonowania systemu ekologicznego w gminie jest obniżenie zdrowotności lasów (uszkodzenia słabe) przez przemysł.

Ciągłość ekologiczna nie jest w pełni zachowana, główną barierę ekologiczną stanowi droga relacji: Rakołupy - Leśniowice - Majdan Leśniowski.

1.10. Stan i zagrożenia środowiska.

1.10.1. Odporność środowiska na degradację.

Najmniej odpornym komponentem środowiska na degradację w gminie Leśniowice są wody i gleby. Przyczyną małej odporności wód podziemnych na zanieczyszczenia jest brak izolacji poziomej wodonośnej od powierzchni terenu. W tej sytuacji zanieczyszczenia z powierzchni ziemi szybko infiltrują do wód podziemnych. Ze względu na istniejący kontakt hydrauliczny poziomów wodonośnych - czwartorzędowego i kredowego zanieczyszczenia mogą przemieszczać się z płytkich wód gruntowych do poziomu kredowego i migrować na duże odległości. Zanieczyszczenia wód podziemnych na tym obszarze są trwałe, ponieważ procesy samooczyszczania się wód w skałach szczelinowych nie zachodzą, lub przebiegają na małą skalę. Małą odporność na erozję wodną i wietrzną posiadają gleby lessowe zbudowane z pyłów a także rędziny.

Podatny na degradację w terenie urozmaiconym hipsometrycznie jest krajobraz. Urbanizacja prowadzi do przekształceń krajobrazowych wprowadzających dysharmonię krajobrazu. O zachowaniu walorów krajobrazowych decydować będą formy architektoniczne obiektów kubaturowych (zagospodarowanie posesji różnymi formami zieleni) i utrzymanie obszarów otwartych, niezabudowanych.

1.10.2. Zagrożenia dla warunków aerosanitarnych.

Stan warunków higieny atmosfery w gminie jest dobry ze względu na brak dużych źródeł emitujących zanieczyszczenia do atmosfery.

Lokalne tło zanieczyszczeń tworzą emisje z gospodarstw domowych i małych kotłowni obiektów użyteczności publicznej. Obiekty te są rozproszone na obszarze gminy i nie stanowią zagrożenia dla warunków aerosanitarnych. Na obszarze gminy panują dobre warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Nie należy się więc spodziewać dużych stężeń zanieczyszczenia powietrza. W 2001 r. nie prowadzono w gminie badań w zakresie czystości powietrza i hałasu.

Składową tła zanieczyszczeń w gminie Leśniowice szczególnie w części północnej są emisje zanieczyszczeń z emitorów wysokich z miasta Chełma, w tym z cementowni w Chełmie. Przy wiatrach północnych i północno - wschodnich mogą one negatywnie wpływać na warunki higieny atmosfery w gminie.

Naturalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza są lessy. Przy dłuższej suszy i braku stabilizacji roślinnej w okresie silnych wiatrów less może być wywiewany.

Pewnym problemem z zakresu higieny atmosfery jest rozwijająca się motoryzacja. W gminie Leśniowice głównym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza, gleby oraz hałasu są pojazdy mechaniczne, kursujące po drodze relacji: Rakołupy - Leśniowice - Majdan Leśniowski. Najbardziej zagrożony jest pas terenu o szerokości kilkunastu metrów wzdłuż drogi.

1.10.3. Zagrożenia dla wód.

Gmina Leśniowice nie jest objęta badaniami czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Rzeka Krzywólka przy ujściu do Udału, w gminie Żmudź posiadała w 2000 r. w klasyfikacji ogólnej III klasę czystości (IOŚ 2001). Decydującymi wskaźnikami czystości wody była zawiesina ogólna i miano coli.

Gmina Leśniowice położona jest na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 407 Chełm - Zamość (Przeds. Geol. 1993). Zbiornik ten jest głównym źródłem wody dobrej jakości dla celów konsumpcyjnych i dlatego istnieje konieczność jego ochrony. Gmina znajduje się na obszarze o bardzo dużym i dużym stopniu zagrożenia wód podziemnych zakwalifikowanym jako Obszar Wysokiej Ochrony (Przeds. Geol. 1996). Są to rejonu słabo izolowane lub całkowicie pozbawione izolacji poziomów wodonośnych przed zanieczyszczeniami infiltrującymi z powierzchni terenu.

Cała powierzchnia GZWP nr 407 objęta została projektowaną strefą ochronną (decyzja MOSZNiL nr KDH 1/013/601/97 z dnia 24.07.1997).

Na obszarze tym ochrona wód wymaga ukierunkowanego gospodarowania i eliminacji wszelkich źródeł zanieczyszczenia wód.

Zagrożenie degradacją wód powierzchniowych i podziemnych w gminie stanowi:

- nieuporządkowana gospodarka wodno - ściekowa; gmina jest słabo wyposażona w infrastrukturę ochrony środowiska; z sieci wodociągowej korzysta około 81 % ludności a z sieci kanalizacyjnej - 10 % (wg danych z Urzędu Gminy); ścieki są odprowadzane do gruntu i wód lub gromadzone w często nieszczelnych szambach.
- brak uszczelnienia podłoża gminnego wysypiska odpadów komunalnych w Leśniowicach;
- niekontrolowane spływy zanieczyszczeń z dróg (zanieczyszczenia ze spalin, substancji ropopochodnych itp.)

Potencjalnym zagrożeniem dla jakości wód są stacje paliw.

1.10.4. Zagrożenia dla gleb.

Główną przyczyną degradacji gleb w gminie Leśniowice jest erozja polegająca na zmywaniu cząstek gleby przez wody lub unoszeniu przez wiatr. Bardzo podatne na erozję są gleby lessowe zbudowane z pyłów oraz rędziny. Największe straty czyni erozja wodna powierzchniowa lub liniowa. Polega ona na powolnym rozmywaniu stoków i zamulaniu dolin i zagłębień. Stopień pilności ochrony przeciwoerozyjnej w gminie oceniono na I - ochrona bardzo pilna. (IUNG 1994).

Największe nasilenie procesów erozji występuje w środkowej i południowo - zachodniej części gminy.

1.11. Wnioski.

1. Gmina posiada przeciętne walory środowiska przyrodniczego. Na uwagę zasługuje urozmaicona rzeźba terenu, szczególnie w części środkowej i południowo -zachodniej.
2. Główną rolę w kształtowaniu systemu ekologicznego gminy posiadają bogate przyrodniczo lasy oraz doliny rzeki Krzywólki, Horodyski i Wełnianki.
3. W gminie dominują użytki rolne - 81 % powierzchni gminy, w tym grunty orne 72 % a użytki zielone - 8,5 %.
Przeważają gleby bardzo urodzajne. W II i III klasie bonitacyjnej znajduje się ponad 56 % powierzchni gruntów ornich, gleby klasy IV stanowią 41,5 %, a gleby słabe V i VI klasy - zaledwie 1,9 %. Problemem w rolnictwie jest erozja gleb.
4. Zasoby wód powierzchniowych są niewielkie, obszar gminy uznany został za zlewnię deficytową a dorzecze rzeki Horodyski za obszar ochronny zlewni wód powierzchniowych.
5. Gmina położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Chełm - Zamość, na Obszarze Wysokiej Ochrony (OWO) wód tego zbiornika. Wynika z tego konieczność szczególnej ochrony wód przed degradacją. Głównym zagrożeniem dla jakości wód jest nieuporządkowana gospodarka wodno - ściekowa (brak sieci kanalizacji sanitarnej).
6. Stan warunków aerosanitarnych w gminie jest dobry ze względu na brak dużych źródeł emisji zanieczyszczeń.

2. Uwarunkowania kulturowe.

Konfiguracja gminy Leśniowice jest dość zróżnicowana - od 190 m npm w dolinach rzek do 260 m w najwyższych partiach terenu. Północne obszary gminy położone są w dolinie rzeki Krzywólki. Teren wznosi się równoleżnikowo do garbu pokrytego lasami, następnie opada południowym stokiem w kierunku rzeki Horodyski. Południowo - wschodnią część gminy stanowi grupa miejscowości rozlokowanych na szczycie łuku otwierającego się na wschód ku dolinie źródeł zasilających rzekę Uchańkę.

Krajobraz gminy posiada w większości walory Pagórów Chełmskich mezoregionu fizyczno - geograficznego charakteryzującego się licznymi, odizolowanymi od siebie wzgórzami kredowymi. Na południu gminy rozciągają się Działy Grabowieckie - niezwykle malownicze, charakteryzujące się urozmaiconą rzeźbą terenu, licznymi wąwozami i jarami wydrążonymi w podłożu lessowym.

Ślady ciekawej i wielowiekowej historii gminy zachowały się głównie w miejscowościach położonych w części północnej.

Wieś Kumów wzmiankowana przed 1204 r. jako gród obronny, od początku XV w. była własnością biskupów chełmskich obrządku rzymsko - katolickiego. Najokazalszym zabytkiem jest tu kościół parafialny wzniesiony w 1 poł. XIX w. w stylu klasycystycznym. Na uwagę zasługuje także cmentarz z pochodzącą z k. XVIII w. kaplicą Rzewuskich. Na terenie wsi Sielec zachowały się pozostałości XVI - wiecznego obwodu warownego.

Charakterystycznym elementem krajobrazu kulturowego gminy są parki podworskie. Dawne założenia kompozycyjne najlepiej zachowały się w Sielcu (z 1876 r.) i Dębinie (jako tzw. „ogród włoski" założony przed 1880 r.).

Walory krajobrazowe pogranicza Pagórów Chełmskich i Działów Grabowieckich wypełnione ciszą, spokojem i czystym powietrzem dopełniają atrakcyjności turystycznej gminy.

Głównym traktem komunikacyjnym gminy jest południkowo przebiegająca droga Chełm - Wojsławice, zapewniająca mieszkańcom dogodny dostęp do głównych tras okalających gminę, wiodących do Lublina, Krasnegostawu, Zamościa i Hrubieszowa.

2.1. Historia gminy.

Najstarsze ślady osadnictwa na obszarze dzisiejszej gminy Leśniowice pochodzą ze środkowej epoki kamienia - mezolitu. Infiltracja osadnicza nasiliła się tu w młodszej epoce kamienia - neolicie, potem zasiedlano ten rejon ze zróżnicowaną intensywnością. Najsilniej zaznaczyło się na tym obszarze osadnictwo pradziejowe neolityczne i wczesnośredniowieczne.

Pod względem archeologicznym teren gminy nie został jeszcze dobrze rozpoznany. Badania powierzchniowe metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski przeprowadzono na ośmiu spośród dziesięciu obszarów, w obrębie, których położona jest gmina Leśniowice.

Dwa nie przebadane obszary (82-90 i 82-91) obejmują znaczną część gminy, na której istnieje duże prawdopodobieństwo nasycenia stanowiskami archeologicznymi. W obrębie czterech obszarów nie zlokalizowano stanowisk archeologicznych: w obszarze 81-90 obejmującym dość duży północny fragment gminy, jak również w trzech obszarach (81-91, 82-89 i 84-91) obejmujących zaledwie niewielkie fragmenty terenu gminy Leśniowice.

Pozostałe cztery, przebadane obszary (83-89, 83-90, 83-91 i 84-89) zawierają stanowiska o małej powierzchni - do 1 ha i sporadycznie do 5 ha. Zlokalizowano tu pojedyncze znaleziska świadczące o licznych śladach osadniczych i o wielokulturowości tych stanowisk.

Dobrze rozwinięta sieć rzeczna stworzyła na terenie obecnej gminy Leśniowice korzystne warunki dla rozwoju osadnictwa.

Gmina Leśniowice w dzisiejszym kształcie powstała w 1961 r. z połączenia różnych miejscowości o odrębnych dziejach historycznych, posiadających różne funkcje i różne powiązania administracyjne na przestrzeni lat. Stanowi mozaikę sąsiadujących ze sobą miejscowości powiązanych siecią dróg, współtworzących ciekawy krajobraz ze śladami pięknych niegdyś założeń parkowo - dworskich.

Miejscowość **Leśniowice** wzmiankowana była już w 1434 r. Jako jedna z większych miejscowości w gminie Rakolupy (w 1916 r. 318 mieszkańców, w tym 21 Żydów) należała do parafii rzymsko-katolickiej w Kumowie. Obecnie jako miejscowość gminna zamieszkała jest przez 366 osób (wg stanu na 2000 r.).

Najliczniej zamieszkałą miejscowością w gminie jest Sielec, który może poszczycić się dawną świetnością i ciekawą historią sięgającą czasów średniowiecza. W końcu XVI w. Mikołaj Uhrowiecki, właściciel Sielca, w miejscu dawnego, niewielkiego zamku rodziny Smoków herbu Sępówron, wznosił zespół warowny otoczony murami obronnymi i fosą.

W 1690 r. Sielec przeszedł w ręce Rzewuskich - możnego rodu magnackiego. W pobliskim Kumowie Plebańskim - na cmentarzu w kaplicy grobowej, spoczywają prochy Wacława Piotra Rzewuskiego - ostatniego hetmana polnego koronnego wolnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów - zmarłego w Sielcu, w 1779 r.

W połowie XIX w. w miejscu zamku Uhrowieckich Rzewuscy wzniesli murowany dwór, który został spalony przez Kozaków w 1915 r., podczas pierwszej wojny światowej. W trzy lata później dwór został częściowo odbudowany. Ostatnim właścicielem Sielca był Tadeusz Rzewuski - żołnierz AK, który zginął w 1944 r. W obrabowanym i zdewastowanym po wojnie dworze Rzewuskich mieści się obecnie szkoła podstawowa, a nad zdziczałym parkiem wznosi się na kolumnie XVII-wieczna figura Najświętszej Marii Panny Assunty.

Z dawnego zamku zachowała się dolna partia północno - zachodniej bastei i fragment muru obronnego.

Sielec w 1916 r. należał do gminy Rakołupy, zamieszkały był wówczas przez 703 osoby (w tym 154 Żydów) i nadal się rozwijał. W 1926 r. mieszkało tu już 876 osób. W swojej powojennej historii miejscowość była także siedzibą gminy. Obecnie w Sielcu mieszka 557 osób (2000 r.) i jest to najwyższa liczba mieszkańców miejscowości na terenie gminy Leśniowice.

Kumów Plebański - dawny gród wzmiankowany w 1204 r., już od średniowiecza był własnością rzymsko - katolickich biskupów chełmskich, którzy wzniesli tu letnią rezydencję. Z budowli tej zachował się jedynie zarys fundamentów w otoczeniu dawnego założenia parkowego.

Obecny kościół parafialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wybudowany został w 1826 r. w miejscu istniejących tu kolejno od 1413 r. trzech drewnianych świątyń, z których dwie spłonęły w pożarze, a trzecia została rozebrana na początku XIX w., w związku zaplanowaną budową kościoła murowanego. Klasycystyczna, okazała budowla została rozbudowana w 1907 r. w stylu barokowym i wyposażona w późnobarokowy, XVIII-wieczny ołtarz.

Na cmentarzu parafialnym znajduje się kaplica grobowa rodziny Rzewuskich, niegdyś właścicieli sąsiedniego Sielca.

Kumów Plebański, zamieszkały w 1916 r. przez 589 osób, należał niegdyś do gminy Rakołupy.

Dzisiejsza wieś ze śladami dawnej świetności, zamieszkała jest zaledwie przez 167 osób (2000 r.).

Najstarszą, wczesnośredniowieczną metrykę na terenie gminy ma grodzisko **Horodysko** (osada powstała w XII-XIV w.).

Historię sięgającą XV wieku posiadają miejscowości:

- **Rakołupy** (130 mieszkańców) - od 1540 r. parafia prawosławna. W 1916 r. siedziba gminy zamieszkała przez 524 osób, w tym 92 Żydów.
- **Plisków** w dawnej gminie Rakołupy
- **Wierzbica i Wygnance** powiązane niegdyś z gminą Wojsławice.
- Miejscowości te zamieszkuje od 236 osób (w Horodysku) do 95osób w Wygnańcach.

Następnie pojawiają się wzmianki o **Kasiłanie**. W 1916 r. należał do gminy Rakołupy, zamieszkały był wówczas przez 367 osób, w tym 45 Żydów. Obecnie, w 2000 r. Kasiłan liczy 214 mieszkańców.

W końcu XVIII i na początku XIX wieku pojawiają się miejscowości:

- **Majdan Leśniowski** (300 mieszkańców, dawniej - 357, w tym 62 Żydów),
- **Janówka** (114 mieszkańców),
- **Kumów Majoracki** (352 mieszkańców)
- **Politówka** (124 osób), położone niegdyś w gminie Rakołupy,
- **Teresin** (220 mieszkańców) z d. gminy Wojsławice.

Najmłodsze miejscowości - datowane na 1 poł. XX wieku, to:

- **Alojzów** (265 mieszkańców), dawniej przynależny do gminy Wojsławice,
- **Dębina** (113 osób) - w 1961 r. położona w niegdyś gminie Sielec,
- **Kolonia Leśniowice** (109 mieszkańców),
- **Nowy Folwark** (73 osoby) - d. gmina Rakołupy, od 1954 r. GRN w Horodysku, a następnie, od 1961 r. w gminie Leśniowice,
- **Kolonia Plisków** (67 mieszkańców),

- **Poniatówka** (185 mieszkańców), d. Kol. Wygnance należąca do GRN w Sarniaku, a następnie w Turowcu,
- **Rakołupy Duże** - GRN w Horodysku, od 1961 r. GRN w Leśniowicach.
- **Rakołupy Małe** - GRN w Horodysku, od 1961 r. GRN w Leśniowicach
- **Sarniak** (117 mieszkańców) W 1938 r. mieszkały tam 374 osoby. W 1954 r. siedziba GRN, w 1961 r. miejscowość należała do GRN w Turowcu.

Osadnictwo na terenie dzisiejszej gminy rozwijało się nierównomiernie na przestrzeni lat. W dziejach historycznych były dla tych terenów okresy łaskawsze, niż obecnie. Ważniejsze trakty komunikacyjne omijają gminę, co wpływa hamująco na jej rozwój gospodarczy. Walorem gminy w tej sytuacji jest jej bogata historia, ciekawy krajobraz, zdrowe powietrze i ekologiczne rolnictwo.

Układ dróg lokalnych kształtował się wraz z powstawaniem nowych siedlisk i nowych wsi wzdłuż dróg łączących starsze ośrodki osadnicze. Większość miejscowości posiada rzędowy układ zabudowy (po obu stronach drogi) z tradycyjnym układem siedlisk. W latach 1975 - 1998 w Polsce obowiązywał dwustopniowy podział administracyjny, kraj był podzielony na 49 województw. Gmina Leśniowice należała do województwa chełmskiego. W wyniku reformy administracyjnej w 1998 r. przywrócono dawne powiaty, powstało 16 dużych województw. Gmina wróciła do dawnego powiatu chełmskiego w województwie lubelskim.

2.2. Wykaz zabytków

2.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Wpis do rejestru zabytków zapewnia chronionym obiektom ochronę prawną. We wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i realizacyjnych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich. Zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich inwestycji winny być podporządkowane wnioskom i decyzjom konserwatorskim. Dotyczy to również zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania obiektów oraz wtórnych podziałów historycznych założeń. Wszelka działalność inwestycyjna prowadzona przy tych obiektach i w obszarze objętym ochroną konserwatorską wymaga uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

Na terenie gminy Leśniowice najcenniejsze historycznie obiekty występują w miejscowościach skupionych w północnej części gminy, nad rzeką Krzywólką. W południowo - zachodnim rejonie znajduje się pojedyncze grodzisko i mogiły kurhanowe.

1. Park podworski z aleją wjazdową w Dębinie, z k. XIX w.

- nr rejestru zabytków - A/6

Obiekt chroniony w granicach działek na 48/1, 48/2 i części działki nr 182.

Park ukształtowany jako tzw. „ogród włoski” założony na stoku o ekspozycji północnej, dostępny aleją od przebiegającej po stronie południowej drogi Sielec - Wierzchowiny (gmina Siennica Różana). Na szczególną uwagę zasługuje aleja kasztanowa usytuowana wzdłuż zachodniej granicy parku.

2. Grodzisko w Horodysku, z X-XIII / XIV w.

- nr rejestru zabytków - A/361

Obiekt o pow. ok. 1 ha, chroniony w granicach działki nr 724.

Grodzisko „Szwedowa Góra” położone nad wschodnim brzegiem rzeki Horo-dyski. Porośnięte krzewami, eksponowane na tle pól i lasów.

3. Zespół kościelny - kościół p.w. Nawiedzenia NMP w Kumowie Plebańskim,

z lat 1821 - 1826.

- nr rejestru zabytków - A/317

Ochronie podlega obiekt wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, dzwonnica, kostnica, ogrodzenie kościoła z bramą i drzewostan, w granicach cmentarza kościelnego.

Kościół położony w dolinie rzeki Krzywólki przy drodze wiodącej do Kumowa Majorackiego.

4. Kaplica Rzewuskich na cmentarzu parafialnym w Kumowie Plebańskim, z XVIII / XIX w.

- nr rejestru zabytków - A/318

Ochronie podlega obiekt wraz z wyposażeniem w zabytki ruchome, w granicach ścian zewnętrznych budowli.

5. Cmentarz rzymsko - katolicki w Kumowie Plebańskim, z XVIII / XIX w.

- nr rejestru zabytków - CH A/134/40

Ochronie podlega obiekt w granicach działki nr 37/1.

Cmentarz położony jest we wschodniej części miejscowości, przy drodze do Mołodutyna w gminie Kamień.

6. Trzy kopce ziemne (mogily kurhanowe) w Pliskowie

- nr rejestru zabytków - A/351

Obiekt chroniony w granicach historycznych.

7. Pozostałości fortalicji w Sielcu, czas powstania po 1588 r.

- nr rejestru zabytków - A/314

Obiekt chroniony składa się z bastei, muru obronnego i resztek umocnień ziemnych.

8. Założenie dworsko - parkowe w Sielcu, z XIX w.

- nr rejestru zabytków - CH A/99/5

Ochronie podlega dwór, układ zieleni, starodrzew, figura NMP Assunty, w granicach działek nr 512/1, 512/2, 512/4 i 512/5

Park założony został w 1876 r., z tego też okresu pochodzą dwa jesiony wyniosłe objęte ochroną prawną jako pomniki przyrody. Ciekawostką historyczną związaną z rezydencją w Sielcu jest fakt, że w roku 1787 gościł tu Stanisław August Poniatowski.

2.2.2. Obiekty objęte ewidencją gminy

Obiekty objęte ewidencją podlegają ochronie pośredniej. Dopuszcza się zmiany i adaptację obiektów po uprzednim uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Architektura sakralna

- Majdan Leśniowski - kościół polsko - katolicki parafialny p.w. Najświętszej Marii Panny, murowany, z 1928 r.
Sielec - Kaplica p.w. św. Anny „Na źródle”, z XIX w. (drewniana, remontowana w 1990 r.)

Budynki użyteczności publicznej

- Horodysko - budynek Urzędu Gminy z 1905 r. (?), murowany, obecnie remiza strażacka
Kumów Majoracki - szkoła z 1920 r., murowana,
Sielec - szkoła z ok. 1890 - 1910 r., murowana, obecnie dom mieszkalny
Teresin - szkoła z 1935 r., murowana.
Teresin - dom ludowy z l. 30 XX w., drewniany, przeniesiony z Wygnaniec.

Budownictwo przemysłowe

- Kumów Plebański - młyn (ob. elektryczny) - drewniany, z 1925 r., wł. J. Szejn
Sielec - młyn elektryczny - murowany, z ok. 1920 r., wł. UG Leśniowice

Domy mieszkalne - 68 obiektów wzniesionych w k. XIX i w 1 ćw. XX w.:

- Alojzów - 6 domów drewnianych:
- z 1919 r. - nr 8 (oszalowany), wł. Marian Wojtas
- z ok. 1920 r. - nr 59, wł. Dariusz Czapka
- z l. 20 XX w. - nr 60, wł. T. Głaz
- z 1930 r. - nr 15, wł. Wiesława Oremba
- z 1935 r. - nr 6, wł. Kazimiera Blacha
- nr 12 (oszalowany), wł. Jan Zdunek
- Horodysko - 4 domy drewniane:
- z ok. 1920 r. - nr 73a, wł. Stanisława Nitrebska
- nr 85 (oszalowany), wł. Kazimierz Nakonieczny
- nr 87, wł. Maria Królikowska
- z ok. 1930 r. - nr 75b, wł. Kazimierz Kuśmierk
- Janówka - 7 domów drewnianych:
- z k. XIX w. - nr 12, wł. Anna Szkołuba
- nr 30, wł. Józef Krasowski
- z ok. 1930 r. - nr 6, wł. Jan Marzec
- nr 10, wł. Anna Zielińska
- nr 21, wł. Albert Mielniczuk
- nr 23, wł. Józef Ciszak
- nr 24, wł. Jan Kaspruk
- Kasiłan - 2 domy:
- z l. 30 XX w. - nr 25, murowany, wł. J. Kleczkowski

- nr 34, drewniany, wł. M. Kozłowski

Kumów Majoracki - 13 domów drewnianych:

- z 1933 r. - gajówka drewniana, ob. dom tynkowany nr 120, wł. Nadleśnictwo Chełm
- z 1886 r. - nr 85, wł. Władysław Semeniuk
- z pocz. XX w. - nr 102, wł. M. Kozyrski
- nr 106, wł. Z. Kraczkowski
- z 1 dek. XX w. - nr 26, wł. J. Joltuch
- z 1916 r. - nr 40, wł. J. Kołtun
- z 1919 r. - nr 72, wł. H. Wojciuk
- z 1920 r. - nr 32 (tynkowany), wł. Jan Stafiński
- nr 64, wł. Eugenia Taras
- z 1. 20 XX w. - nr 89, wł. A. Wojtiuk
- nr 90, wł. J. Żukowski
- nr 92, wł. K. Bondaruk
- nr 100/101, wł. K. Józefek

Kumów Plebański - 2 domy drewniane:

- z ok. 1920 r. - nr 41, wł. Józef Berkowski
- z 1937 r. - nr 53, wł. Marianna Ułańska

Leśniowice - 4 domy drewniane:

- z 1920 r. - nr 29, wł. Kazimierz Matczuk
- z ok. 1930 r. - nr 17, wł. Bronisław Skrzypa
- nr 26, wł. Janina Kwiaton
- z 1948 r. - nr 54, wł. Helena Zielińska

Majdan Leśniowski - 11 domów drewnianych:

- z 1914 r. - nr 62, wł. Władysław Dąbrowski
- z 1920 r. - nr 43, wł. Andrzej Choma
- nr 52, wł. Marian Chudoba
- nr 79, wł. Bronisław Durko
- nr 82, wł. Jerzy Popielnicki
- nr 85, wł. Piotr Popielnicki
- z 1927 r. - nr 66, wł. Władysław Jagnicki
- z 1930 r. - nr 57, wł. Eugeniusz Huś
- nr 78, wł. Jan Markiewicz
- nr 87, wł. Ryszard Wodzik
- z 1939 r. - nr 29, wł. Czesław Popielnicki

Nowy Folwark - 1 dom drewniany:

- z ok. 1900 r. - nr 14, wł. Mieczysław Borowicz

Plisków - 8 domów drewnianych:

- z 1880 r. - nr 2, wł. Władysław Rogalski
- z 1910 r. - nr 5, wł. Leokadia Skiba
- z ok. 1920 r. - nr 12 (tynkowany), wł. Krzysztof Kaluźniak

- z 1928 r.
- z ok. 1930 r.
- nr 15, wł. Stanisława Żuk,
- nr 47, wł. K. Ościak
- nr 26, wł. Zbigniew Harcej
- nr 34, wł. Wierzchoś
- nr 45, wł. L. Litwin
- Politówka – 1 dom drewniany:
 - z 1908 r.
- Rakołupy – 3 domy drewniane:
 - z ok. 1925 r.
 - z ok. 1930 r.
 - z ok. 1930 r.
- Sielec – 3 domy drewniane:
 - z ok. 1915 r.
 - z ok. 1920 r.
 - z ok. 1930 r.
- Teresin – 2 domy drewniane:
 - z l. 30 XX w.
 - z 1940 r.
- Wierzbica – 2 domy drewniane:
 - z l. 20 XX w.
 - z ok. 1930 r.
- nr 16, wł. Stanisław Zieliński
- nr 55, wł. Mieczysław Harasim
- nr 16 (tynkowany), wł. Tadeusz Bemben
- nr 15, wł. Zbigniew Sidor
- nr 84 (oszalowany), wł. Wiesław Saniuk
- nr 63/64, wł. Władysław Mulart
- nr 40, wł. Czesław Stawiuk
- nr 17, wł. A. Kowalczyk
- nr 14, wł. J. Zosiuk
- nr 24, wł. Edward Łopuszyński
- nr 32, wł. Regina Kowalska

Zabudowa zagrodowa

- Majdan Leśniowski – zagroda nr 77, wł. Stanisława Okuniewska:
 - dom drewniany z 1930 r.
 - obora murowana z ok. 1930 r.

Założenia dworskie

Kumów Plebański - pozostałości parku dworskiego (d. rezydencja biskupów chełmskich), własność Jan Angieluk, ok. poł. XIX w.

Leśniowice - Kolonia - rządcówka z ok. 1850 r., drewniana (oszalowana), ob. dom mieszkalny wł. Tadeusz Franczak

Nowy Folwark - czworak z ok. 1900 r., murowany, ob. dom mieszkalny nr 22, wł. Agnieszka Żuk

Rakołupy - oficyna dworska z 1 poł. XIX w., murowana, bud. Henryk Blass.

Kapliczki, krzyże - 3 obiekty wzniesione w XX wieku:

- Alojzów - 1 krzyż drewniany z ok. 1909 r.
- Janówka - 1 krzyż drewniany z 1908 r.
- Poniatówka - 1 kapliczka murowana z pocz. XX w.

Cmentarze i mogiły - 4 obiekty na terenie gminy:

- Kumów - mogiła z lat 1939 - 1944
- Leśniowice - cmentarz polskokatolicki z 1 poł. XX w.
- Rakołupy - cmentarz prawosławny z 2 poł. XIX w.

2.2.3. Zasoby archeologiczne.

Na mapie gminy oznaczono stanowiska archeologiczne szczególnie cenne badawczo - zarejestrowane podczas badań archeologicznych przeprowadzonych metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP).

W przypadku natrafienia na wskazanych obszarach - podczas realizacji inwestycji - na ruchome zabytki archeologiczne w postaci ceramiki, kafli, szkła, przedmiotów krzemienych, kości ludzkich lub zwierzęcych, inwestor zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia o tym fakcie Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Chełmie. Prace ziemne mogą być objęte nadzorem archeologicznym.

2.3. Krajobrazowe i kulturowe wartości gminy.

Konfiguracja terenu gminy Leśniowice waha się od ok. 190 - ok. 260 m n.p.m. Krajobraz naturalny gminy tworzą Pagóry Chełmskie należące do makroregionu Polesie Wołyńskie - obszaru przejściowego pomiędzy poleskimi równinami na północy z dużym udziałem torfowisk i jezior, a malowniczym krajobrazem wyżynnym na południu.

Obszar gminy rozdziela na dwie części pasmo równoleżnikowo przebiegających wyżyn pokrytych kompleksami leśnymi. Część północna obejmuje miejscowości położone w dolinie rzeki Krzywólki: Sielec, Kumów, Kasılan - posiadające ślady dawnej ciekawej historii, część południowa, znacznie większa powierzchniowo obejmuje miejscowość gminną Leśniowice oraz rozciągające się wzdłuż dróg od wschodu do zachodu miejscowości: Sarniak, Teresin, Nowy Folwark, Rakołupy.

Nowa zabudowa wiejska - podobnie jak w gminach sąsiednich - pozbawiona jest charakterystycznych cech zabudowy regionalnej. W każdej niemal miejscowości na terenie gminy znajdują się opuszczone domy drewniane. Krajobraz kulturowy pozbawiony dominant architektonicznych, posiada spokojny, wyciszony charakter.

3. Uwarunkowania - rolnictwo i leśnictwo

3.1. Rolnictwo.

Struktura gospodarcza gminy Leśniowice jest monofunkcyjna. Główną gałęzią produkcji jest gospodarka rolna.

Podstawą działalności rolniczej są korzystne warunki naturalne dla rolnictwa. Gmina na tle województwa lubelskiego znajduje się w grupie gmin, posiadających wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej powyżej 80 pkt (skala IUNG). Jest zakwalifikowana w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego - do rejonu I - głównego rejonu produkcyjnego żywności, położonego w południowym obszarze produkcyjnym rolnictwa.

Struktura użytkowania gruntów w gminie na tle powiatu chełmskiego, województwa lubelskiego i kraju przedstawia się następująco. /Stan - 1.01.2002 r./

Wyszczególnienie	Pow. (ha)	Udział w strukturze w %				
		gmina	powiat	woj.	kraj	
Pow. ogólna	11 785	100,0	100,0	100,0	100,0	
Użytki rolne	9 560	81,1	71,5	68,4	58,8	
grunty orne	8 376	71,1	52,4	53,7	44,9	
uż. zielone	1031	8,7	18,6	13,4	13,0	
sady	153	1,3	0,6	1,3	0,9	
Lasy i zadrzewienia	1 529	13,0	17,2	21,6	28,9	
Grunty pod wodami	42	0,4	}	}	}	
Użytki kopalne	0	0,0				
Tereny komunikacji	320	2,7				
Tereny osiedlowe	277	2,4				
Nieużytki	52	0,4				
Tereny pozostałe	5	0,0	5,9	8,4	9,7	12,3

Użytki rolne dominują w strukturze, ich udział jest znacznie wyższy od średniej dla powiatu chełmskiego, województwa lubelskiego i kraju. Grunty zalesione i zadrzewione zajmują łącznie obszar 1.529 ha. Daje to wskaźnik lesistości - 13, w odniesieniu do wskaźników porównawczych jest on niższy od średniej dla powiatu o 4,2 pkt., od średniej dla województwa o 8,6 pkt., i od średniej krajowej niższy ponad dwukrotnie. Pozostałe formy użytkowania łącznie zajmują 5,9 % gruntów gminy.

Zestawienie gruntów w układzie wsi - obrębów geodezyjnych - z udziałem użytków rolnych, gruntów leśnych i gruntów komunalnych przedstawia poniższa tabela: (wykaz gruntów - stan na 1.01.1999 r.) Gmina Leśniowice

Wykaz gruntów – stan na 1.01.1999 r.

Lp.	Miejscowość	Pow. ogólna	UR	Gr. leśne	Gr. komu- nalne
1.	Alojzów	856,4	288,9	524,6	0,1
2.	Dębina	565,0	544,4	2,3	1,4
3.	Horodysko	731,1	550,4	134,0	23,4
4.	Janówka	203,7	155,0	34,5	0,8
5.	Kasiłan	486,5	438,2	11,3	2,6
6.	Kumów Majoracki	526,1	452,1	42,0	-
7.	Kumów Plebański	507,1	479,1	0,1	4,1
8.	Leśniowice	795,6	470,8	269,5	9,0
9.	Leśniowice Kol.	380,4	342,0	6,5	2,3
10.	Nowy Folwark	247,0	228,1	4,2	

11.	Plisków	540,5	502,2	-	1,5
12.	Plisków Kol.	249,1	234,0	0,2	-
13.	Poniatówka	537,9	496,7	7,1	0,2
14.	Rakołupy	245,9	221,1	0,1	1,3
15.	Rakołupy Duże	713,8	557,5	112,9	1,4
16.	Rakołupy Małe	147,6	135,5	-	-
17.	Sarniak	462,0	423,4	12,1	2,6
18.	Sielec	1.704,4	1.440,2	184,4	9,3
19.	Teresin	417,8	390,0	0,1	2,3
20.	Wierzbica	385,3	363,6	2,3	2,4
21.	Wygnanec	546,7	464,6	57,4	3,7
22.	Majdan Leśniowski	526,8	388,9	95,9	6,1
Powierzchnia ewidencyjna		11.776,9	9.566,7	1.501,5	74,5
Powierzchnia wyrównawcza		8,1	X	X	X
Powierzchnia geodezyjna		11.785,0	X	X	X

Struktura własności gruntów w gminie jest następująca (stan - 2001 r.)

Wyszczególnienie	Pow. (ha)	% pow. ogółem
Powierzchnia ogólna	11.785	100,0
Sektor publiczny - razem	1.719	14,6
w tym: AWRSP	195	1,7
PGLLP	1.063	9,0
pozostałe grunty państwowe nie stanowiące	143	1,2
gosp. rolnych	318	2,7
grunty komunalne		
Sektor prywatny - razem	10.066	85,4
w tym: indywidualne gosp. rolne	9.035	76,7
spółdzielnie produkcji rolniczej	642	5,4
grunty kościołów i związków wyznaniowych	15	0,1
wspólnoty gruntowe	189	1,6
pozostałe grunty prywatne nie stanowiące	179	1,5
gosp. rolnych		

Dominującą formą własności jest własność prywatna - 85,4 % gruntów, a w niej indywidualne gospodarstwa rolne, które władają obszarem stanowiącym 76,7 % powierzchni ogólnej gminy. Spółdzielnie produkcji rolniczej i wspólnoty gruntowe posiadają odpowiednio 5,4 % i 1,6 % gruntów. Pozostałe 1,7 % gruntów stanowi własność osób prywatnych (nie stanowią one gospodarstw rolnych) a także grunty kościołów i związków wyznaniowych. Własność sektora publicznego obejmuje grunty stanowiące 14,6 % powierzchni ogólnej gminy. W tej ilości największy udział mają Lasy Państwowe - 9,0 %, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa dysponuje obszarem 1,7 % gruntów a pozostałe jednostki państwowe nie stanowiące gospodarstw rolnych oraz grunty komunalne łącznie obejmują 3,9 % powierzchni gminy

Szczegółowy wykaz gruntów w układzie grup rejestrowych i użytkowych przedstawia tabela Nr 1.

3.1.1. Charakterystyka rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Elementy jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na które składa się gleba, klimat, rzeźba terenu i warunki wodne - łącznie decydują o przydatności przestrzeni rolniczej do produkcji. Warunki te kształtują w zasadniczym stopniu strukturę użytkowania gruntów, poziom produkcji rolnej, a w konsekwencji - poziom rozwoju gminy.

Glebę, ocenia się przy pomocy różnych mierników. Głównym z nich są klasy bonitacyjne.

Zestawienie użytków rolnych w klasach bonitacyjnych przedstawia się jak poniżej:
(dane - Urząd Gminy Leśniowice.).

Klasa	Powierzchnia (ha)	Użytki rolne (%)	Pochodzenie gleb
I	0	-	-
II	113,7	1,3	Rędziny
IIIa	1.388,6	16,1	Pseudorędziny na podłożu marglowym
III b	3.439,7	39,9	Gleby gliniasto - piaszczyste - bielice
IV a	2.889,4	33,6	Pseudobielice gliniasto - piaszczyste
IV b	625,8	7,3	Gleby piaszczysto gliniaste
V	149,3	1,7	Piaski i gleby potorfowe
VI	4,9	0,1	Piasek
VI z	0	-	-
Razem	8.611,4	100,0	x

Największy udział w strukturze mają klasy IIIb i IVa. Użytki rolne w klasach I - III, podlegające ścisłej ochronie przed zmianą użytkowania, zajmują powierzchnię 4.942 ha, tj.

57,4 %gleb. Klasy IV zajmują 3.515,2 ha, tj. 40,8 % gleb. Łącznie klasy chronione stanowią 98,2 % gleb.

Ze względu na trudność i ciężkość gleb w uprawie wyróżnia się kategorie agronomiczne (IUNG - 1987). Udział gleb wg kategoriach agronomicznych (w % powierzchni gruntów ornych) jest w gminie następujący:

- bardzo lekkie - 1,0 %,
- lekkie - 31,7%,
- średnie - 62,0 %,
- ciężkie - 5,3%.

Przewagę stanowią gleby średnie do uprawy, duży udział mają też gleby lekkie.

Jednym z najważniejszych elementów właściwości fizyko - chemicznych gleb jest ich odczyn.

Odczyn gleb w gminie (w % powierzchni gruntów ornych) przedstawia się następująco:

- bardzo kwaśny - 4,2 %,
- kwaśny - 12,2 %,
- lekko kwaśny - 20,4 %,
- obojętny i zasadowy - 63,2 %,

Udział gleb kwaśnych łącznie sięga 37 % gruntów ornych. Przeważają jednak gleby o odczynie obojętnym i zasadowym. Ze stopnia zakwaszenia gleb wynikają potrzeby wapnowania, określone w % powierzchni gruntów ornych.

wapnowanie:

- konieczne - 15,0%,
- wskazane - 21,0%,
- ograniczone - 64,0 %.

Zasobność gleb w przyswajalne składniki pokarmowe jest zróżnicowana. Zawartość podstawowych pierwiastków w glebach mierzona w % powierzchni użytków rolnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Niska	Średnia	Wysoka
magnez	83	15	2
fosfor	18	26	56
potas	23	24	53

Zasobność jest podstawą do określania potrzeb w zakresie nawożenia mineralnego.

Klimat i jego wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej określa się mianem - agroklimat. Agroklimat , jako współzależność warunków klimatycznych i wymogów roślin uprawnych jest mało zróżnicowany. Jego jakość wyraża się za pomocą wskaźnika agroklimatu (jednostki zbożowe plonu przeliczeniowego w skali 15-punktowej wg IUNG).

Dla gminy wskaźnik ten wynosi 11 pkt. Warunki klimatyczne ocenia się jako sprzyjające dla rolnictwa.

Rzeźba terenu wpływa na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w sposób bezpośredni i pośredni.

ocenę rzeźby dla potrzeb rolnictwa przedstawia się w skali 10 - punktowej wg IUNG. Wskaźnik ten dla gminy wynosi 8,2 pkt. i mieści się w przedziale terenów korzystnych dla rolnictwa.

Z ukształtowaniem terenu wiąże się podatność gleb na procesy erozyjne. Z rolniczego punktu widzenia pod pojęciem erozji należy rozumieć niszczenie gleby przez wody (erozja wodna powierzchniowa lub podziemna) i wiatry (erozja wietrzna - eoliczna). Odporność gleb na erozję uwarunkowana jest szeregiem właściwości fizyko - chemicznych gleby (skład granulometryczny, struktura, porowatość, przepuszczalność, pojemność wodna i zawartość substancji organicznej).

Zagrożenie gleb erozją w gminie jest niewielkie:

I stopień - erozja słaba - zagraża powierzchni 1.240 ha gleb (12 %),

II stopień - erozja średnia - zagraża powierzchni 710 ha gleb (7 %).

Zagrożenie erozją III stopnia - silną- nie występuje.

Warunki wodne są jednym z najważniejszych czynników środowiska przyrodniczego, wpływającym na jakość przestrzeni produkcyjnej. Wskaźnik bonitacji warunków wodnych (w/g 10-punktowej skali IUNG) wynosi dla gminy 6,1 pkt i mieści się w przedziale warunków wodnych korzystnych dla produkcji rolnej. Pomimo to występują obszary wymagające uregulowania stosunków wodnych. W wyniku badań IUNG zakwalifikowano do melioracji 1 300 ha użytków rolnych. Do końca roku 2002 zmeliorowano 594 ha, co stanowi 45,7 % zaspokojenia potrzeb w tym zakresie.

Podstawowym zabiegiem zmierzającym do poprawy produktywności gleb winna być regulacja stosunków powietrzno - wodnych.

Udział poszczególnych kategorii warunków wodnych gleb w powierzchni użytków rolnych w gminie przedstawia się następująco:

1- tereny z przewagą gleb o częstym i długotrwałym nadmiarze wody zajmują tylko 30 ha (0,3 % użytków rolnych),

2 - tereny z przewagą gleb o okresowym nadmiarze wody zajmują 525 ha (5,5 %) użytków rolnych,

3 - tereny z przewagą gleb o optymalnej ilości wody zajmują 4 368 ha (45,8 % użytków rolnych),

4 - tereny z przewagą gleb o okresowym niedoborze wody zajmują 4 554 ha (47,7 % użytków rolnych),

5- tereny z przewagą gleb o stałym niedoborze wody zajmują 55 ha (0,6 % użytków rolnych.).

W wyniku współdziałania czterech wyżej omówionych czynników, warunki dla produkcji rolnej są mniej lub bardziej korzystne.

Przydatność gleb dla rolnictwa określają kompleksy przydatności rolniczej gleb. Kompleksy grupują gleby należące do różnych typów i rodzajów, ale wykazujące zbliżone właściwości rolnicze, dzięki którym mogą być podobnie użytkowane. Zestawienie kompleksów przydatności rolniczej gleb dla gminy przedstawia się, jak poniżej:

Grunty orne (w % gruntów ornych):

Kompleks 1 - pszenny bardzo dobry - 0,6 %

2 - pszenney dobry	- 35,6 %
3 - pszenney wadliwy	- 42,2 %
4 - żytni bardzo dobry	- 9,6%
5 - żytni dobry	- 8,8 %
6 - żytni słaby	- 2,3 %
7 - żytni bardzo słaby	- 0,1%
8 - zbożowo - pastewny mocny	- 0,7 %
9 - zbożowo - pastewny słaby	- 0,1%

Użytki zielone (w % użytków zielonych):

Kompleks 1 z - użytki zielone dobre	- 0,2 %
2 z - użytki zielone średnie	- 82,6 %
3 z - użytki zielone słabe	- 17,2 %

Powierzchnię gruntów rolnych nieprzydatnych do uprawy określono na 50 ha -0,5 % użytków rolnych w gminie.

Na gruntach ornych dominują kompleksy pszenne, które łącznie stanowią 78,4 %. Na użytkach zielonych przeważa kompleks 2z - użytki zielone średnie.

Zestawienie wskaźników wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy w porównaniu ze średnimi dla kraju / pkt /:

Wskaźnik	Gmina	Kraj
Wartość gleby	63,8	49,4
Agroklimat	11,0	9,9
Rzeźba terenu	8,2	3,9
Warunki wodne	6,1	3,3
Wskaźnik waloryzacji r.p.p.	81,9	66,6

Jak wynika z przedstawionych wyżej danych, gmina posiada korzystne warunki dla produkcji rolnej. Według metodyki opracowanej przez B. Kopia, najwłaściwszym systemem rolniczym dla gminy jest system hodowlano - zbożowy.

3.1.2. Struktura agrarna.

Na terenie gminy decydującą formą własności jest własność prywatna, reprezentowana przez indywidualne gospodarstwa rolne.

Sektor gospodarstw indywidualnych włada gruntami o powierzchni ogólnej 9 035 ha, co stanowi 76,7 % gruntów gminy. W odniesieniu do użytków rolnych udział ten wynosi 8 339 ha, tj. 87,2%.

Rolnicy użytkują również w formie dzierżawy większość gruntów Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw i zmiany w okresie lat 1996 - 2002 przedstawiają się następująco (1996 r. - WUS, 2002, UG):

Grupa obszarowa U.R. - ha	1996 r.			2002 r.		
	Gmina		Woj. lubelskie	Gmina		Woj. lubelskie
	liczba	%	%	liczba	%	%
1 - 2	107	10,8	} 52,7	322	22,9	17,1
2- 5	241	24,4		495	35,2	37,4
5- 10	346	35,1	34,1	353	25,1	30,4
10- 15	177	17,9	10,2	114	8,1	9,0
15- 20	69	7,0	2,9	54	3,8	3,4
20- 50	42	4,3	} 0,1	67	4,8	2,6
50- 100	4	0,4		3	0,2	0,1
> 100	1	0,1		0		0,0
Razem	987	100,0	100,0	1.408	100,0	100,0
Średnia pow. gospodarstwa	8,4		6,1	5,9		6,2

Przeważają w strukturze gospodarstwa małe i drobne o powierzchni do 5 ha, które stanowią 58,1 % a łącznie z gospodarstwami o pow. 5 - 10 ha zajmują 83,2 % (w województwie lubelskim - 84,9 %).

Gospodarstwa o areale przekraczającym 10 ha łącznie stanowią tylko 16,7 % (w województwie lubelskim - 15,1 %). Tendencja rozdrobnienia gospodarstw utrzymuje się i pogłębia od 1996 r. Liczba gospodarstw najmniejszych o pow. 1 - 2 ha zwiększyła się w gminie trzykrotnie. Zjawisko to jest podyktowane różnymi względami ekonomicznymi (bezrobocie w rodzinach chłopskich, możliwość korzystania z ubezpieczeń przez osoby mające status rolnika).

Jednocześnie od połowy lat 90-tych rozpoczął się proces powstawania gospodarstw większych obszarowo, szczególnie na bazie gruntów byłych państwowych gospodarstw rolnych.

W gminie liczba gospodarstw w grupie powierzchniowej 20 - 50 ha wzrosła o blisko 16 %. Zjawiskiem niekorzystnym jest również duże rozdrobnienie agrarne i niekorzystny rozłóg gospodarstw. Gospodarstwa rolne składają się z wielu działek ewidencyjnych o różnej powierzchni i często oddalonych od siebie. Średnia odległość najdalej położonej działki do siedliska wynosi w gminie 3,1 km. Na 1 gospodarstwo rolne przypada średnio 4,8 działek.

Dla poprawienia struktury agrarnej niezbędne są scalenia i wymiana gruntów. Jest to proces długotrwały i bardzo kosztowny.

Gospodarstwa rolne w gminie według kategorii społeczno - ekonomicznych można podzielić na następujące grupy:

gospodarstwa:	- rolnicze	- 43,6 %
	- rolniczo – pracownicze	- 2,5 %
	- pracownicze i pracowniczo rolnicze	- 20,8 %
	- emerytów i rencistów	- 26,6 %
	- z pozarolniczą działalnością gospodarczą	- 1,9 %
	- pozostałe	- 3,3%

Gospodarstwa typowo rolnicze stanowią mniej niż 50 % wszystkich gospodarstw rolnych. Z ogólnej liczby gospodarstw indywidualnych - 33,4 % prowadzi działalność wyłącznie lub głównie na potrzeby własne, a 66,6 % produkuje głównie na rynek. Według samooceny rolników utrzymujących się wyłącznie lub głównie z pracy we własnym gospodarstwie, tylko 39 % posiada perspektywy rozwojowe, 27,5 % ogółu nie ma jednoznacznej opinii, a 33,6 % stanowią gospodarstwa nierozwojowe. Dane powyższe pochodzą z publikacji „Powszechny Spis Rolny” z 1996 r.

3.1.3. Zasoby siły roboczej.

Ludność związana z rolnictwem i zamieszkała w gospodarstwach rolnych stanowi liczbę 4 009 osób, co daje 88,9 % ludności gminy (NSR- 1996 r.). W tej liczbie proporcje mężczyzn i kobiet są następujące:

- mężczyźni - 2 001 osób - 49,9 %,
- kobiety - 2 008 osób - 50,1 %,

Na 100 mężczyzn przypada 100,3 kobiet.

W grupach wiekowych układ ludności rolniczej, w odniesieniu do średnich wojewódzkich, przedstawia się jak poniżej*:

Wyszczególnienie	Liczba osób	% liczby ogólnej	
		gmina	woj. lubelskie
Razem	4 009	100,0	100,0
Wiek przedprodukcyjny	876	21,9	15,7
Wiek produkcyjny	2 324	58,0	57,6
Wiek poprodukcyjny	809	20,2	26,7

* Kwalifikuje się, że w rolnictwie wiek produkcyjny zaczyna się od 15-go roku życia.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 72,5 osób w wieku nieprodukcyjnym (łącznie wiek przedprodukcyjny i poprodukcyjny). Są to wskaźniki dość korzystne, świadczące o tym, że liczba osób utrzymujących przewyższa liczbę osób utrzymywanych. Na 1 gospodarstwo rolne przypada 3,01 osób.

Ludność w wieku powyżej 15 lat, zamieszkała w gospodarstwach rolnych, stanowi liczbę 3 099 osób. W tej liczbie dla 1 120 osób, tj.36,1 % praca w gospodarstwie jest źródłem utrzymania.

Pozostała liczba 1 979 osób, tj. 63,9 % - są to osoby, które pracują poza swoim gospodarstwem, bezrobotni a także bierni zawodowo.

Współczynnik aktywności zawodowej w rolnictwie wynosi 87,5. Na 100 ha użytków rolnych zatrudnienie wynosi 26,5 osób a na 1 gospodarstwo rolne - 2,24 osób.

Poziom wykształcenia rolników.

Właściciele i użytkownicy gospodarstw legitymują się wykształceniem, jak zestawiono poniżej:

Wyszczególnienie	liczba	%
Ogółem	987	100,0
Wyższe	28	2,8
w tym: rolnicze	8	0,8
Policealne	9	0,9

Średnie zawodowe	192	19,5
Średnie ogólnokształcące	18	1,8
Zasadnicze zawodowe	266	27,0
Podstawowe	474	48,0
- ukończone	418	42,4
- nieukończone i bez wykształcenia	56	5,6

Odsetek rolników z wykształceniem wyższym wynosi tylko 2,8 %, w tym z rolniczym - 0,8 %. W zdecydowanej większości rolnicy posiadają wykształcenie podstawowe i zasadnicze zawodowe - łącznie 75 %.

Posiadane umiejętności rolników w znacznym stopniu decydują o ukierunkowaniu i poziomie prowadzonej produkcji rolnej.

3.1.4. Zasoby siły pociągowej.

Siła pociągowa opiera się głównie na ciągnikach rolniczych. Konie, jako siła pociągowa, odgrywają rolę znacznie mniejszą. Liczba ciągników ogółem wynosiła w 1996 r. 733, w tym w indywidualnych gospodarstwach - 677.

Najwięcej ciągników posiadają gospodarstwa o areale 7 - 15 ha - łącznie 343 szt. (ponad 50 %).

Na 100 ha użytków rolnych przypada 6,6 ciągników, przy średniej dla rejonu chełmskiego - 5,8 szt., dla województwa lubelskiego - 8,8 szt. i dla kraju 7,3 szt. Moc ciągników w przeliczeniu na 1 ha jest bardzo niska a ich wiek (przeciętnie ponad 15 lat) wskazuje na duży stopień zużycia.

Pogłowie koni wynosiło 267 szt., co dało 0,3 koni na 1 gospodarstwo i 2,4 koni na 100 ha użytków rolnych. Do roku 2002 pogłowie koni zmniejszyło się do 75 szt. Poziom zasobów siły pociągowej w gminie ocenia się jako dość dobry.

3.1.5. Wyposażenie techniczne gospodarstw.

Wyposażenie gospodarstw w maszyny i urządzenia rolnicze jest dość słabe i bardzo zróżnicowane. Najwięcej gospodarstw posiada maszyny prostsze - rozrzutniki obornika, kosiarki ciągnikowe, rozsiewacze nawozów, kopaczki ciągnikowe. Maszyny i urządzenia bardziej kosztowne - kombajny, sadzarki do ziemniaków, prasy zbierające, - znajdują się w wyposażeniu mniejszej liczby gospodarstw. Natomiast maszyny najdroższe - silosokombajny, opryskiwacze sadownicze, przyczepy zbierające, schładzarki do mleka, dojarki, ładowacze chwytakowe i agregaty uprawowe występują najrzadziej.

Wyposażenie gospodarstw w samochody i przyczepy.

Wyposażenie w samochody i przyczepy obejmuje około 30 % gospodarstw. Samochody osobowe posiadało 37,7 % gospodarstw (1996r.), samochody ciężarowe - osobowe i ciężarowe - 4,4 % gospodarstw a przyczepy ciągnikowe - 22,1 %. Zjawiskiem niekorzystnym jest brak kompleksowego wyposażenia ciągników w sprzęt towarzyszący. Zespołowe użytkowanie maszyn w gminie nie jest rozpowszechnione. Wyposażenie techniczne gospodarstw rolnych w gminie znajduje się na poziomie porównywalnych gmin rejonu chełmskiego.

W okresie kilku ostatnich kilku lat nastąpiły zmiany w tym zakresie, lecz brak danych statystycznych nie pozwala na dokładniejszą analizę i ocenę.

Wyposażenie gospodarstw w budynki i budowle.

Gospodarstwa wyposażone są w budynki inwentarskie wg poniższego zestawienia:

- obory	- 683 bud.	- 69,2 % gosp.
- chlewnie	- 56 bud.	- 5,7 % gosp.
- kurniki	- 156 bud.	- 15,8 % gosp.
- stodoły	- 637 bud.	- 64,5 % gosp.
- budynki wielofunkcyjne	- 194 bud.	- 19,7 % gosp.

Największa liczba gospodarstw posiada podstawowe budynki inwentarskie: obory i stodoły. Kurniki, budynki wielofunkcyjne i chlewnie występują w mniejszej ilości, natomiast pieczarkarnie, szklarnie i tunele foliowe występują sporadycznie.

Na tle regionu chełmskiego wyposażenie gospodarstw w budynki i budowle jest zbliżone do średniego.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat budynki inwentarskie powstają sporadycznie. Podyktowane jest to względami ekonomicznymi w rolnictwie.

3.1.6. Infrastruktura w gospodarstwach rolnych

Wyposażenie gospodarstw w infrastrukturę techniczną wg stanu na 1996 rok przedstawia się następująco: /Powszechny Spis Rolny/

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	% ogółu gospodarstw
Zaopatrzenie w wodę		
Wyposażenie w wodociąg sieciowy	438	48,7
Wyposażenie w wodociąg zagrodowy	201	22,4
Pobierające wodę ze studni	260	28,9
Dowożenie wody spoza gospodarstwa	—	—
Odprowadzanie ścieków i usuwanie śmieci		
Do sieci kanalizacyjnej	4	0,4
Do dołu gnilnego	370	41,2
Bez szamba i kanalizacji	525	58,4
Wywożenie śmieci na wysypisko	273	30,4
Zagospodarowanie we własnym zakresie	625	69,5
Zaopatrzenie w gaz i wyposażenie w sieć elektryczną		
Zaopatrzenie w gaz z sieci	—	—
Zaopatrzenie z butli	616	68,5
Nie korzystające z gazu	283	31,5
Wyposażenie w sieć elektryczną 380V	683	76,0
Wyposażenie w sieć elektryczną 220 V	216	24,0
Nie posiadające sieci elektrycznej	—	—
Dostępność do usług telefonicznych		
Telefon w gospodarstwie	214	23,8
Telefon ogólnodostępny we wsi	183	20,4
Brak dostępu do telefonu	502	55,8

Wyposażenie gospodarstw w wodociąg sieciowy jest w gminie lepsze od średniej w regionie.

Według stanu obecnego ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę korzysta około 81 % mieszkańców gminy, /dane - Urząd Gminy/

W dziedzinie gazownictwa sytuacja nie poprawiła się. Gmina nie posiada zbiorowego sieciowego zaopatrzenia w gaz.

Wyposażenie w sieć elektryczną o wyższej mocy (380 V) jest znacznie lepsze od średniej w regionie.

Spośród gospodarstw korzystających z prądu - 48 gospodarstw (5,3 %) zgłosiło potrzebę zwiększenia mocy w sieci elektrycznej.

W zakresie odprowadzania ścieków i usuwania śmieci na przestrzeni kilku ostatnich lat sytuacja uległa znacznej poprawie. W miejscowości gminnej powstała oczyszczalnia ścieków, obsługująca również teren gminy. Do oczyszczalni są dowożone ścieki z szamb, znajdujących się w gospodarstwach. Śmieci są gromadzone w kontenerach a następnie wywożone na gminne wysypisko w m. Leśniowice.

Dostępność gospodarstw do usług telefonicznych limituje przebieg sieci telefonicznych. W 1996 r. dostęp do telefonu był w gminie znacznie gorszy niż średnia w regionie.

Sytuacja w zakresie telefonizacji uległa w ostatnich latach poprawie poprzez rozbudowę sieci oraz budowę masztów radiowych tam, gdzie brakuje sieci. Znaczna liczba ludności, w tym również rolników, korzysta z telefonii komórkowej. W gminie zbudowano 1 przekaźnik telefonii komórkowej.

3.1.7. Sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych.

Sytuację ekonomiczną gospodarstw charakteryzują wydatki ponoszone na cele inwestycyjne oraz na bieżącą produkcję rolną. Wydatki te pochłaniają większość uzyskiwanych dochodów z produkcji towarowej.

Wysokość i proporcje wydatków w gospodarstwach w 1996 r. ilustruje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem wydatki na cele inwestycyjne i bieżącą produkcję rolną	Nakłady inwestycyjne
Razem (tys. zł)	4 800	1 569
Na 1 ha U.R. (zł.)	582	457
Na 1 gospodarstwo rolne (zł.)	4 898	5 061
W % towarowej produkcji rolnej	67,1	43,6

W obecnym okresie postępującej recesji w rolnictwie wydatki ponoszone na inwestycje i bieżącą produkcję ulegają zmniejszeniu co w konsekwencji wpływa na dalsze pogorszenie sytuacji gospodarstw.

3.1.8. Charakterystyka produkcji rolnej.

Produkcja roślinna

Produkcja roślinna jest wiodącym kierunkiem produkcji rolnej w gminie. W produkcji roślinnej specjalizuje się 65,3 % gospodarstw. Dla 31,5 % gospodarstw źródłem dochodu jest produkcja mieszana - roślinna i zwierzęca. Produkcja polowa zajmuje niemal cały obszar gruntów ornych w sektorze gospodarstw indywidualnych. W strukturze upraw dominują zboża, które zajmują 65,7 % powierzchni zasiewów. Wśród zbóż podstawowych pierwsze miejsce zajmuje uprawa pszenicy (43,5 %), drugie jęczmienia (17,1 %), a trzecie żyta - (2,3 %). Poza zbożami na kolejnych miejscach pod względem areалу znajdują się buraki cukrowe (5,0 %), rośliny motylkowe pastewne (4,5 %), ziemniaki (2,3 %), fasola (2,0%), rzepak ozimy (1,9 %) i kukurydza (1,7 %). Pozostałe uprawy łącznie zajmują 16,9 % powierzchni zasiewów.

Powierzchnię i strukturę zasiewów wybranych upraw na przestrzeni lat 1996 - 1999 -2002 przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Powierzchnia (ha)			Struktura (%)				
	1996	1999	2002	1996	1999			2002
					gm.	powiat	woj	
Ogółem pow. zasiewów	7 358	7 388	7715	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Zboża razem	5 558	5718	5 067	75,5	77,4	73,7	65,5	65,7
w tym: pszenica	3912	4 240	3 356	53,2	57,4	35,0	24,8	43,5
żyto	239	240	184	3,2	3,2	11,7	13,4	2,3
jęczmień	1 103	1 170	1 321	15,0	15,8	14,4	9,1	17,1
owies	50	64	34	0,7	0,9	2,6	6,5	0,4
pszenżyto	15	4	71	0,2	0,1	1,7	3,6	0,9
mieszanki	159	240	101	2,2	3,2	8,2	12,1	1,3
Ziemniaki	349	268	181	4,7	3,6	7,3	11,2	2,3
Przemysłowe	621	904	648	8,4	12,2	9,2	6,8	8,4
Pozostałe	830	498	1 819	11,3	6,7	9,8	16,5	23,6

Na tle powiatu i województwa udział zbóż w strukturze upraw w gminie jest większy. W porównaniu z rokiem 1999 w ostatnim roku udział ten zmniejszył się jednak o około 12 %. Rolnicy przeznaczają dużą część zbiorów na samozaopatrzenie swoich gospodarstw i rodzin. Powierzchnia zbóż przeznaczonych na sprzedaż stanowi 64,2 % areálu pod zbożami.

W produkcji roślinnej głównym czynnikiem wpływającym na strukturę zasiewów i uzyskiwane plony i zbiory jest opłacalność upraw oraz możliwość zbytu i zagospodarowania płodów rolnych.

Produkcja zwierzęca

Produkcja zwierzęca jest ściśle powiązana z produkcją roślinną oraz z powierzchnią użytków zielonych. Według kierunku produkcji w gospodarstwie, produkcją zwierzęcą zajmuje się tylko 2.5 % gospodarstw. Gospodarstwa te są ukierunkowane na hodowlę bydła i trzody chlewnej oraz produkcję drobiarską.

Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich w sektorze indywidualnym w latach 1996 i 2002 przedstawia się jak poniżej:

Wyszczególnienie	Pogłowie (szt.)		Obsada (szt. Na 100 ha U.R.)		
	1996	2002	1996		2002
			Gm.	Woj.	
Bydło	2342	1528	27,4	36,1	18,3
W tym: krowy	1233	925	14,4	X	11,1
Trzoda chlewna	4036	3578	47,3	89,0	42,9
W tym: lochy	298	472	3,5	X	5,7
Owce	97	101	1,1	X	1,2
Konie	267	75	3,1	X	0,9
Kozy	59	12	0,7	X	0,1
Drób	15624	12725	182,9	X	152,6

Na przestrzeni 6 lat nastąpił spadek pogłowia wszystkich grup zwierząt.

W porównaniu do średnich dla województwa lubelskiego wskaźniki obsady bydła i trzody chlewnej są ponad dwukrotnie niższe.

Towarową produkcję żywca rzeźnego jak i mleka prowadzą najczęściej gospodarstwa o areale powyżej 5 ha.

Produkcja rolna w gminie ma charakter wybitnie surowcowy.

Towarowa produkcja rolna w gospodarstwach indywidualnych w 1996 r. wynosiła w gminie 7 155 tys. zł. Na 1 pełnozatrudnionego przypada 4 675 zł na 1 ha użytków rolnych – 884 zł i na 1 gospodarstwo rolne – 7 572 zł.

Wskaźniki te w porównaniu ze średnimi dla rejonu chełmskiego przedstawiają się następująco: produkcja towarowa na 1 zatrudnionego była w gminie większa o 41.6 %, na 1 ha użytków rolnych – większa o 25,2 % i na 1 gospodarstwo – większa o 30.1 %.

Spadek pogłowia zwierząt jak również spadek areалу upraw i niska opłacalność produkcji spowodowały znacznie niższe wskaźniki w roku 2002 w porównaniu z rokiem 1996.

3.1.9. Obsługa rolnictwa.

Zorganizowany system obsługi rolnictwa w gminie, działający do lat 90-tych uległ rozpadowi. Jednostki zajmujące się obsługą podlegały przekształceniom, w wyniku czego zostały częściowo lub całkowicie sprywatyzowane bądź uległy likwidacji.

W zakresie obsługi finansowej rolników, w gminnej miejscowości Leśniowice prowadzi działalność bank spółdzielczy.

W zakresie obsługi mechanizacyjnej Spółdzielnia Usług Rolniczych w Leśniowicach działa w bardzo ograniczonym zakresie. Prowadzi stację paliw i wypożyczanie sprzętu rolniczego. Bazy kółek rolniczych we wsiach Sarniak, Kumów Plebański i Kumów Majoracki zostały zlikwidowane. Obiekty są pustostanami. W Sielcu na byłej bazie SKR działa prywatny zakład produkcji palet. Baza filialna SKR w Rakołupach została przejęta przez Gminę, stanowi mienie komunalne.

W zakresie zaopatrzenia i skupu główna jednostka, Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Leśniowicach uległa likwidacji. Na bazie działa stacja diagnostyczna pojazdów mechanicznych.

W Leśniowicach znajdują się silosy zbożowe i spichlerz, w których zakłady zbożowe „PZZ” prowadzą skup zboża a także firma prywatna prowadzi sprzedaż nawozów, środków ochrony roślin, pasz, mąki, otrąb, węgla oraz materiału siewnego. Państwowy Ośrodek Maszynowy w Sielcu, jako jednostka związana z mechanizacją rolnictwa, została rozwiązana.

Na bazie działa firma prywatna INTER - POM, która zajmuje się transportem rolniczym, prowadzi skup zboża i transport nawozów. Firma posiada też we wsi Dębina suszarnię zboża - po byłej RSP Kasilan.

W Sielcu znajdują się również dwa młyny -jeden działający a drugi nowy, który jeszcze nie funkcjonuje. Stary młyn znajduje się też we wsi Kumów Plebański. W Sielcu znajdują się także magazyny zbożowe (silosy), które są przejęte od PZZ przez firmę prywatną.

Skup buraków cukrowych odbywa się na bazie w Sielcu.

Skup mleka jest prowadzony w punktach skupu w miejscowościach: Leśniowice, Rakołupy i Kumów Plebański.

W miejscowości gminnej zaopatrzeniem w paliwo zajmuje się prywatna stacja CPN. Usługi weterynaryjne prowadzi lecznica zwierząt w Leśniowicach, która została sprywatyzowana.

Organizacja obrotu towarami rolnymi jest w gminie słabo rozwinięta. Nie wykształciły się jeszcze nowoczesne struktury rynkowe. Utworzenie rynku pierwotnego poprzez powstawanie grup producenckich i ich związków mogłoby w przyszłości zapewnić odpowiedni poziom produkcji i dystrybucji artykułów rolnych. Informacja rynkowa oraz profesjonalne działania marketingowe będą miały w tej dziedzinie bardzo istotne znaczenie.

3.2. Leśnictwo.

Leśnictwo wraz z rolnictwem są działami gospodarki, które mają w dyspozycji ponad 96 % gruntów gminy. Grunty leśne w tej ilości zajmują 1 506 ha -12,8 %, a grunty zadrzewione i zakrzewione - 23 ha tj. 0,2 % powierzchni całkowitej. Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione stanowią w większości własność państwową. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe zarządza obszarem 1 037 ha, co stanowi 67,8 % powierzchni pokrytych drzewostanem. Obszar 28 ha -1,8 % stanowi własność Skarbu Państwa. Własnością prywatną (osób fizycznych i prawnych poza Skarbem Państwa) są lasy o powierzchni 403 ha, - 26,4 %. Pozostała powierzchnia 61 ha - 4,0 % jest własnością pozostałych jednostek (wspólnoty gruntowe, kościoły i związki wyznaniowe, spółdzielnie). Lesistość gminy jest niższa od średniej dla powiatu chełmskiego o 4,2 %, od średniej dla

województwa lubelskiego o 8,8 %. i od średniej krajowej o 15.9 %. Lasy i zadrzewienia pełnią wielorakie funkcje. Najważniejsza z nich to funkcja ekologiczna. Ważną funkcją jest także funkcja turystyczna i gospodarcza. Gospodarcze wykorzystanie lasu obejmuje pozyskanie drewna, sprzedaż drewna, pozyskanie ważniejszych użytków ubocznych oraz odstrzału, odłowu i skupu ubitych zwierząt łownych.

Prowadzona statystyka w tym zakresie w odniesieniu do gmin dotyczy tylko pozyskania drewna (grubizny). Dane za okres 1999 - 2002 przedstawia poniższa tabela:

Pozyskanie drewna (grubizny) - (w m³)

Lata	Sektor państwowy	Sektor prywatny	Razem
1999	2 027	649	2 676
2000	2211	468	2 679
2001	3 427	496	3 923
2002	3 829	467	4 296
Razem	11 494	2 080	13 574

Zagospodarowanie lasu obejmuje prace gospodarcze z zakresu hodowli i ochrony lasu oraz zadrzewień. Rozmiar tych działań na obszarze gminy w latach 1999 - 2002 był następujący:

(w ha)

Lata	Zalesienia			Odnowienia		
	Sektor państwowy	Sektor prywatny	Razem	Sektor państwowy	Sektor prywatny	Razem
1999	—	—	—	7,54	1,0	8,54
2000	—	—	—	8,05	1,0	9,05
2001	—	0,8	0,8	5,82	3,0	8,82
2002	—	2,2	2,2	0,90	—	0,90
Razem	—	3,0	3,0	22,31	5,0	27,31

W okresie 4 lat przeprowadzone zostały zalesienia gruntów na obszarze łącznie 3,0 ha, tylko na gruntach prywatnych. W 2002 r. została założona plantacja choinkowa na pow. 1.09 ha na gruntach ornych Nadleśnictwa.

Odnowienia lasu - sztuczne i naturalne - przeprowadzone zostały na obszarze 27,31 ha łącznie, w tym w sektorze prywatnym - 5,0 ha.

Nadzór administracyjny nad lasami państwowymi w gminie sprawuje Nadleśnictwo Chełm - Leśnictwo Kumów, posiadające w Kumowie leśniczówkę, a nad lasami prywatnymi - Starostwo Powiatowe w Chełmie.

3.3. Uwarunkowania gospodarowania zasobami rolnymi i leśnymi.

1. Rolnictwo jest główną gałęzią gospodarki gminy i podstawowym źródłem utrzymania ludności.
2. Warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej są korzystne.
3. Występuje potrzeba przebudowy struktury użytkowania gruntów, zwiększenia udziału upraw sadowniczych oraz powierzchni pokrytych drzewostanem.
4. Czyste środowisko przyrodnicze stwarza warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.
5. Struktura agrarna wadliwa, konieczność jej przebudowy należy zaliczyć do zadań priorytetowych.
6. Produkcja rolna jest słabo ukierunkowana, dominuje produkcja roślinna, wskazany jest rozwój i zróżnicowanie produkcji zwierzęcej.
7. Produkcja towarowa ma charakter wybitnie surowcowy, słabe powiązanie produkcji z przetwórstwem i dystrybucją.
8. Niski stopień towarowości produkcji.
9. Brak rozwiniętego przemysłu rolno - spożywczego i przechowalnictwa płodów rolnych.
10. Niski poziom wyposażenia gospodarstw w infrastrukturę, głównie w instalację kanalizacyjną i gazową.
11. Brak zorganizowanej sieci zaopatrzenia w środki do produkcji rolnej.
12. Wysoki stopień zatrudnienia w rolnictwie, nadwyżka siły roboczej, ukryte bezrobocie agrarne.
13. Niskie kwalifikacje zawodowe rolników, niedostatek wykwalifikowanej kadry.
14. Nadmierna liczba maszyn rolniczych w stosunku do możliwości efektywnego wykorzystania.
15. Niewysoki potencjał ekonomiczno - produkcyjny gospodarstw.
16. Niski stopień lesistości gminy.
17. Szansa poprawy lesistości poprzez zalesienia gruntów nieefektywnych, zagrożonych marginalizacją.

Główne problemy wynikające z oceny stanu istniejącego.

1. Konieczność ochrony gleb wysokiej jakości przed zmianą użytkowania, w sytuacji niskiej efektywności produkcji.
2. Niewłaściwa struktura agrarna, duże rozdrobnienie gospodarstw, proces ten postępuje z przyczyn ekonomicznych.
3. Niski poziom przygotowania zawodowego rolników.
4. Wysokie zatrudnienie w rolnictwie i ukryte bezrobocie agrarne, co stwarza konieczność organizacji nowych miejsc pracy poza rolnictwem.
5. Konieczność zrównoważonego gospodarowania zasobami leśnymi w sytuacji niskiego wskaźnika lesistości.
6. Potrzeba ścisłej ochrony gruntów leśnych przed przeznaczeniem na cele nieleśne.

4. Ocena stanu zagospodarowania gminy.

4.1. Struktura funkcjonalna gminy i przestrzenne uwarunkowania rozwoju.

Gmina Leśniowice jest typową gminą rolniczą o dużym stopniu złożoności struktury społeczno- gospodarczej i przestrzennej oraz środowiska naturalnego. Funkcją gminy jest produkcja rolna oparta na indywidualnych gospodarstwach chłopskich. Ponad 88 % mieszkańców gminy związana jest z rolnictwem. Użytki rolne zajmują ponad 81 % powierzchni gminy a wśród nich 98 % to grunty klasy I - IV.

Warunki dla rozwoju rolnictwa w gminie oceniane są jako korzystne. Jednak dotychczasowe rozdrobnienie i niedostateczne wyposażenie rolnictwa w techniczne środki produkcji są głównymi barierami hamującymi rozwój gminy. Ponad 58 % to gospodarstwa do 5 ha powierzchni. Średnia wielkość gospodarstwa 5,9 ha powierzchni. Występuje przeludnienie agrarne, na 100 ha UR zatrudnionych jest 26,5 osób. Jednocześnie w 2002 r. w gminie było 345 osób bezrobotnych. Likwidowane są miejsca pracy poza rolnictwem.

Zaludnienie gminy na przestrzeni ostatnich 10 lat zmniejszyło się o 500 osób. Niekorzystne zjawiska demograficzne zachodzące w ostatnich latach w kraju i w regionie występują również i na terenie gminy. Są to: malejący przyrost naturalny, migracje ludności, zmniejszający się udział ludności w grupie wieku przedprodukcyjnego, a zwiększający się udział w grupie wieku poprodukcyjnego.

Układ funkcjonalny gminy kształtują wzajemne związki i współzależności w układzie pionowym: miasto powiatowe, gmina, wieś i w układzie poziomym między poszczególnymi jednostkami i zespołami jednostek osadniczych, dotychczas jednostki osadnicze w gminie występowały w następujących związkach, układach zależności:

- Leśniowice - miejscowość gminna, ośrodek administracyjno - usługowy,
- Sielec - jednostka osadnicza o większym programie usług, głównie obsługi rolnictwa.
- Kumów Majoracki z Plebańskim - jednostka osadnicza o zwiększonym zakresie usług dla ludności,
- Rakołupy -jednostka osadnicza o zwiększonym zakresie usług dla ludności. Pozostałe wsie funkcjonują jako wsie podstawowe.

Przez teren gminy z północy na południe przebiega droga powiatowa relacji: Chełm - Wojsławice - Grabowiec, która dzieli gminę na część zachodnią i wschodnią. W części zachodniej zlokalizowana jest większość jednostek osadniczych z miejscowością Leśniowice, pełniącą funkcję ośrodka gminnego. Ośrodek gminny mimo lokalizacji na swoim terenie podstawowych urzędów i obiektów obsługi mieszkańców gminy, nie jest dostatecznie ukształtowany. Nie posiada wykształconego centrum, zabudowa w formie ulicowej zlokalizowana jest wzdłuż drogi powiatowej relacji: Siennica Różana - Majdan Leśniowski.

Znaczące miejscowości w tej części gminy to: horodysko, z planowanym zbiornikiem wodnym i ciekawym ukształtowaniem terenu, Rakołupy, Majdan Leśniowski, Kasilan i Dębina. W dwóch ostatnich miejscowościach znajdują się zabytkowe parki podworskie z końca XIX w.

Część wschodnia charakteryzuje się obszarami objętymi ochroną prawną. W części południowo - wschodniej znajduje się Grabowiecko - Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu. Znaczące miejscowości w tej części gminy to:

- **Sielec** - zlokalizowany praktycznie przy drodze powiatowej chełm - Wojsławice - Grabowiec. Dawniej ośrodek usług rolniczych ponadgminnych. Zabudowa nowa przemieszana z zabudową starą zabytkową. Na terenie tej miejscowości znajduje się zespół parkowo - dworski z II połowy XIX w. wpisany do rejestru

zabytków.

- **Kumów Plebański** - miejscowość wzmiankowana już w 1204 r., później jako rezydencja biskupów chełmskich. Aktualnie razem z Kumowem Majorackim stanowi ciekawy zespół osadniczy, typowany jako ośrodek wspomagający ośrodek gminny.

Pozostałe miejscowości tej części gminy to niewielkie osady i dość licznie występująca zabudowa rozproszona.

Zarówno w części zachodniej i wschodniej występują dość liczne ograniczenia rozwoju przestrzennego.

W części południowej gminy i częściowo w środkowej występuje dość silnie urozmaicona rzeźba terenu.

Dużą rolę w kształtowaniu systemu ekologicznego posiadają bogate przyrodniczo lasy oraz doliny rzek: Krzywólki, Horodyski i Wełnianki.

Poważnym ograniczeniem rozwoju gminy jest niski stopień zwodociągowania poszczególnych miejscowości i brak kanalizacji sanitarnej.

Również istniejący stan dróg zarówno powiatowych jak i gminnych wymaga modernizacji i rozbudowy.

4.2. Uwarunkowania komunikacyjne.

4.2.1. Układ drogowy

Układ komunikacyjny gminy Leśniowice tworzą drogi o znaczeniu powiatowym i gminnym.

Drogi powiatowe.

Istniejące drogi zaliczone do kategorii dróg powiatowych zapewniają powiązanie gminy z sąsiednimi gminami, a także lokalne powiązanie wewnątrz gminy obszarów wzajemnie oddalonych. Łączna długość dróg powiatowych na obszarze gminy wynosi 61,9 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 56,2 km, oraz o nawierzchni gruntowej - 5,7 km. Przez obszar gminy przebiegają wymienione poniżej drogi powiatowe:

- Droga powiatowa Nr 06 252 - relacji: Siennica Różana - Majdan Leśniowski długość 11,50 km, o nawierzchni bitumicznej. Droga przebiega przez tereny zabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 253 - relacji: Wierzchowiny - Rakołupy - Horodysko - granica gminy długości 7,30 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 5,4 km, o nawierzchni gruntowej 1,90 km. Droga przebiega w większości przez tereny zabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 254 - relacji: Wierzchowiny -Dębina długości 1,60 km, o nawierzchni utwardzonej. Droga przebiega przez tereny niezabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 255 - relacji: Pokrówka - Leśniowice długości 8,60 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 6,60 km, gruntowej - 2,0 km. Droga przebiega przez tereny częściowo zabudowane.

- Droga powiatowa Nr 06 257 relacji: Chełm - Wojsławice - Grabowiec długości 9,80 km, o nawierzchni bitumicznej. Droga przebiega przez tereny w większości nie zabudowane. Część drogi przebiega przez obszar zmiany nr II studium. Aktualny numer drogi to 1839L.
- Droga powiatowa Nr 06 258 - relacji: Leśniowice - Czarnołozy długości 1,8 km, odcinek o nawierzchni gruntowej. Droga przebiega przez tereny niezabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 259 - relacji: Nowy Folwark -Majdan Ostrowski długości 2,40 km, o nawierzchni bitumicznej. Droga przebiega przez tereny częściowo zabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 270 - relacji: od drogi wojewódzkiej nr 844 -Wolawce - Kumów Majoracki długości 4,40 km, o nawierzchni utwardzonej. Droga przebiega przez tereny zabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 272 - relacji: Kasiłan - Sielec - Żmudź - do drogi wojewódzkiej nr 844 długości 6,80 km, o nawierzchni utwardzonej. Droga przebiega przez tereny w większości zabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 273 - relacji: Alojzów - Leszczany długości 2,5 km, o nawierzchni utwardzonej. Droga przebiega przez tereny zabudowane.
- Droga powiatowa Nr 06 274 - relacji: Teresin - Putnowice - Buśno długości 5,2 km, o nawierzchni utwardzonej. Droga przebiega w większości przez tereny zabudowane

W układzie dróg powiatowych można wyodrębnić dwie grupy ciągów drogowych z uwagi na ich rangę w obsłudze obszaru gminy, a mianowicie:

- drogi służące do połączenia gminy Leśniowice z sąsiednimi gminami,
- drogi służące do obsługi gminy.

Do pierwszej grupy kwalifikują się drogi o numerach:

- 06 252 - połączenie z gminą Siennica Różana,
- 06 257- połączenie z gminami Chełm i Wojsławice,
- 06 270 - połączenie z gminą Kamień,
- 06 272 - połączenie z gminą Żmudź,
- 06 274 - połączenie z gminą Białopole,

Pozostałe drogi służą do obsługi wewnętrznej gmin.

Stan nawierzchni dróg powiatowych w większości jest zły i nieprzystosowany do występujących obciążeń ruchem.

Drogi powiatowe stanowią uzupełnienie sieci dróg wojewódzkich, a ich zadanie polega na zapewnieniu mieszkańcom gminy właściwej obsługi komunikacyjnej, zarówno w powiązaniach wewnętrznych gminy jak i w powiązaniu z obszarami sąsiednich gmin i miejscowości.

Drogi gminne.

Bezpośrednią obsługę komunikacyjną wsi i kolonii zapewniają drogi gminne. Drogi gminne spełniają rolę dojazdów do skupisk zabudowy zagrodowej, wiążąc je z siecią dróg powiatowych. Łączna długość dróg gminnych wynosi około 47 km, w tym o nawierzchni utwardzonej 11,0 km, gruntowej 36 km.

Zestawienie dróg gminnych:

- nr 14-001 - relacji: Kasılan (od drogi powiatowej nr 06-255) - Dębina – do drogi powiatowej nr 06-254.
- nr 14-002 - relacji:- od drogi powiatowej nr 06-255 - Kasılan Mały – do drogi powiatowej nr 06-272 (Kasılan)
- nr 14-003 - relacji: od drogi powiatowej nr 06-257 Sielec - do drogi powiatowej nr 06-272
- nr 14-004 - relacji: Kol. Sielec (od drogi powiatowej nr 06-257) – Kumów Plebański (do drogi powiatowej nr 06-270)
- nr 14-005 - od drogi powiatowej nr 06-253 - Kol. Rakołupy Małe – Plisków
- nr 14-006 - od drogi powiatowej nr 06-272 - Kumów Majoracki - do drogi powiatowej Nr 06-270
- nr 14-007 - relacji: Rakołupy Duże - granica gminy (Kol. Bończa)
- nr 14-008 - relacji: granica gminy - Dębina - do drogi powiatowej nr 06-255
- nr 14-009 - relacji: od drogi powiatowej nr 06- 253 - Horodysko – granica gminy
- nr 14-010 - relacji: Plisków (od drogi powiatowej nr 06-253) do drogi powiatowej Nr 06-252,
- nr 14-011 - relacji: Alojzów (od drogi powiatowej nr 06-273) - Poddubie – do drogi powiatowej 06-274 (Wygñance).
- nr 14-012 - relacji: od drogi powiatowej Nr 06-253 - Kol. Plisków – do drogi powiatowej 06-255 (Leśniowice),
- nr 14-013 - relacji: Sarniak (od drogi gminnej nr 14-018) do drogi powiatowej 06-274
- nr 14-014 - relacji: od drogi powiatowej Nr 06-252 - Janówka – Wierzbica - do drogi powiatowej nr 06-257.
- nr 14-015 - relacji: Sarniak (od drogi gminnej nr 14-013) - do drogi powiatowej nr 06-274
- nr 14-016 - relacji: Kol.Wierzbica - do drogi powiatowej nr 06-257.
- nr 14-017 - relacji: od drogi powiatowej nr 06- 274 - Poniatówka – Wygñance
- nr 14-018 - relacji: od drogi powiatowej Nr 06-257 -Teresin I - Sarniak - Poniatówka do drogi powiatowej 06-274
- nr 14-019 - relacji: od drogi gminnej nr 14-011 -Wygñance - do drogi powiatowej nr 06-274

Na terenie gminy Leśniowice łączna długość dróg wynosi 109 km, utwardzonych 67,2 km w tym:

- drogi powiatowe - 61,9 km w tym utwardzone 56,2 km,
- drogi gminne - 47,0 km w tym utwardzone 11,0 km.

Wskaźnik gęstości sieci dróg utwardzonych w gminie Leśniowice wynosi 57,0 km/100 km i jest niższy od wskaźnika gęstości w województwie lubelskim, który wynosi 72,30 km/100 km².

Gęstość sieci dróg powiatowych utwardzonych w gminie wynosi 47,70 km/100 km² i jest wyższa od wskaźnika gęstości dróg powiatowych w województwie lubelskim, który wynosi 36,0 km / 100 km².

Natomiast wskaźnik gęstości dróg gminnych utwardzonych wynosi 9,3 km/100 km² i jest niższy niż w województwie lubelskim, który wynosi 23,3 km/100 km .

4.2.2. Komunikacja zbiorowa.

Większość dróg utwardzonych pokrytych jest regularną siecią komunikacji zbiorowej obsługiwana przez PKS Chełm oraz prywatnych przewoźników. Częstotliwość kursowania autobusów dostosowana jest do potrzeb mieszkańców gminy.

Zaplecze techniczne motoryzacji.

W miejscowości Leśniowice oraz Politówce znajdują się stacje paliw, co obecnie na potrzeby lokalnych odbiorców jest wystarczające.

Naprawę pojazdów prowadzą zakłady zlokalizowane w Leśniowicach oraz Sielcu. Zakłady prowadzące usługi transportowe zlokalizowane są w Majdanie Leśniowskim, Leśniowicach oraz Janowce.

4.2.3. Wnioski.

W celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej gminy Leśniowice i poprawienia jej dostępności oraz zminimalizowanie uciążliwości, należy przyjąć następujące zasady i kierunki działania:

- systematyczna budowa, modernizacja sieci dróg na terenie gminy,
- budowa dróg gminnych pozwoli mieszkańcom na właściwe wykorzystanie środków transportu oraz polepszy dostęp rolników do posiadanych gruntów ornych i użytków zielonych,
- realizacja ścieżek rowerowych.

4.3. Uwarunkowania wynikające ze stanu funkcjonowania infrastruktury technicznej.

4.3.1. Zaopatrzenie w wodę.

Potrzeby w zakresie zaopatrzenia mieszkańców w wodę do celów komunalnych, hodowlanych oraz usług i drobnego przemysłu pokrywane są w przeważającej części ze studni głębinowych.

Obecnie około 81 % mieszkańców korzysta ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Na obszarze gminy działają trzy wiejskie wodociągi grupowe:

Wodociąg Leśniowice - zaopatruje w wodę mieszkańców wsi: Leśniowice, Majdan Leśniowski, Janówka, Kol. Leśniowice, Kol. Plisków, Politówka, Alojzo w,

Ujęcie wody składa się z dwóch studni głębinowych o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” - 69,0 m³/w.

depresji s - 4,5 m.

(Pozwolenie wodno - prawne z 1.07.1996 r. OS - 6210/16/96 U.W. w Chełmie)

Układ wodociągu dwustopniowy.

Stacja wodociągowa wyposażona jest:

- 2 zbiorniki hydroforowe po 6,0 m³
- sprężarka typu 3 JW 60,
- 3 pompy typu 80 PJM 230 z silnikiem 22 kW
- 2 chloratory typu C - 52,
- sprzęt kontrolno – pomiarowy
- 2 zbiorniki wyrównawcze V - 100 m³

Strefa ochrony bezpośredniej o wym. 35,0 x 88,0 m

Zakazy w strefie ochrony bezpośredniej:

- przebywania osób niezatrudnionych bezpośrednio przy utrzymaniu i eksploatacji urządzeń do poboru wody,
- użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia,

Nakazy:

- odprowadzenia wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły przedostawać się do urządzeń do poboru wody,
- zagospodarowania terenu zielenią,
- ogrodzenie terenu strefy ochronnej.

Pozwolenie wodno - prawne ważne do 31.12.2004 r.

Strefy pośredniej brak.

Pobór wód podziemnych:

$Q_{\text{śrd}}$ - 400,0 m³/d

Q_{maxd} - 575,0 m³/d

Q_{maxh} - 48,0 m³/h

Długość sieci wodociągowej około 18,90 km.

Wodociąg Rakołupy - zaopatruje w wodę miejscowości: Rakołupy, Horodysko, Rakołupy Duże, Plisków, Rakołupy Małe, Nowy Folwark.

Ujęcie wody i stacja wodociągowa zlokalizowana jest w Rakołupach. Pozwolenie wodno - prawne z dnia 4.03.1996 r. wydane przez Urząd Wojewódzki w Chełmie - decyzja OS - 6210/1596, następnie przez Starostwo Powiatowe w Chełmie decyzją ROL 6223/22/00 z dn. 26.06.2000 - ustalono termin ważności do 32.12.2005r. Ujęcie wody stanowią dwie studnie głębinowe o zatwierdzonej wydajności w kat. „B”- 128,0 m³/h i depresji s - 1,8 m. Układ wodociągu dwustopniowy.

Stacja wodociągowa wyposażona jest:

- zestaw hydroforowy - pompy ZH - CR,
- Sprężarka typu JS 60 chlorator C – 52
- sprzęt kontrolno - pomiarowy Zbiornik wyrównawczy V - 150 m³.

Strefa ochrony bezpośredniej w granicach ogrodzenia stacji i ujęcia.

Strefy pośredniej brak.

Zakazy na terenie strefy bezpośredniej:

- przebywania osób nie związanych bezpośrednio przy eksploatacji i utrzymaniu urządzeń do poboru wody,

- użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia,

Nakazy:

- odprowadzenia wód opadowych poza obszar ujęcia wody,
- zagospodarowania terenu zielenią,
- ogrodzenie terenu strefy bezpośredniej. Pobór wód podziemnych:

$Q_{\text{śrd}}$ - 160,0 m³/d

Q_{maxd} - 215,0 m³/d

Q_{maxh} - 20,0 m³/h

Długość sieci wodociągowej 15,80 km.

Wodociąg Kasilan - zaopatruje w wodę mieszkańców wsi: Kasilan, Sielec, Kumów Plebański, Kumów Majoracki, Dębina

Układ wodociągu dwustopniowy.

Pozwolenie wodno - prawne wydane przez Urząd Wojewódzki w Chełmie z dnia 8.08.1997 r. OS-6210/67/97 Ważność pozwolenia do 31.12.2005 r.

Ujęcie wody składa się z dwóch studni głębinowych o zatwierdzonych zasobach w kat. „B” - 60,0 m³/h i depresji - s 1,2 m.

Głębokość studni - 70,0 m.

Stacja wodociągowa wyposażona jest w:

- zestaw pomp hydroforowych CR GRUNDFOS
- sprężarka AHS R - 80,
- chlorator typu C - 52,
- niezbędny sprzęt kontrolno - pomiarowy
- zbiorniki wyrównawczy V - 150,0 m³

Strefa ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych w granicach ogrodzenia ujęcia i stacji wodociągowej.

Strefa ochrony pośredniej nie ustanowiona.

Zakazy na terenie strefy bezpośredniej:

- przebywania osób nie związanych bezpośrednio przy utrzymaniu i eksploatacji urządzeń do poboru wody,
- użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia,

Nakazy:

- odprowadzenia wód opadowych poza teren strefy,
- zagospodarowania terenu zielenią,
- ogrodzenie terenu strefy bezpośredniej.

Długość sieci wodociągowej 18,28 km.

Zasoby wodne ujęć oraz urządzenia stacji zapewniają pełne pokrycie potrzeb w wodę dla celów komunalnych, hodowlanych i p. poz. w rejonie istniejących sieci wodociągowych.

Dla mieszkańców wsi Sarniak i Teresin oraz sąsiednich terenów zabudowanych niezbędna będzie realizacja nowego ujęcia wody, stacji wodociągowej oraz sieci wodociągowej.

4.3.2. Gospodarka ściekami sanitarnymi.

W miejscowości gminnej Leśniowice znajduje się istniejąca oczyszczalnia ścieków sanitarnych typu „BLOKON” o przepustowości $Q_{\max} - 887 \text{ m}^3/\text{d}$. Do oczyszczalni tej doprowadzane są ścieki siecią kanałów sanitarnych z Leśniowic oraz znajduje się punkt zlewowy, do którego dowożone są ścieki z terenu gminy.

Pozwolenie wodno - prawne na odprowadzanie ścieków do kanału Horodyskiego wydane przez Starostwo Powiatowe w Chełmie: decyzja z dnia 10.11.2000 r. ROL 6223/3100

$Q_{\text{śrd}} - 68,3 \text{ m}^3/\text{d}$

$Q_{\text{maxd}} - 88,7 \text{ m}^3/\text{d}$

o następującym składzie ścieków:

BZTS - 300,0 mg O_2/dm^3

CHZT – CR - 150,0 mg O_2/dm^3

Zawiesiny ogólne - 50,0 mg O_2/dm^3

Fosfor ogólny - 5,0 mg O_2/dm^3

Azot ogólny - 30,0 mg O_2/dm^3

Pozwolenie wodno-prawne na czas określony - 01.01.2001 r. - 31.12.2006 r.

Wyposażenie oczyszczalni:

- punkt zlewowy,
- studzienka z kratą koszową (szt. 2),
- piaskownik pionowy,
- przepompownia ścieków ze zbiornikiem wyrównawczym i komorą zasuw, wyposażona w 2 pompy zatapiane typu T 70 E 1,5 4D produkcji GmbH HOMA,
- komora rozdziału ścieków
- zblokowana komora napowietrzania „BIOKON” wyposażona w 2 szczotki napowietrzające o wydajności natleniania 5 kg O_2/h ,
- sztuczny filtr gruntowy
- zbiornik osadu nadmiernego.

Długość kanałów sanitarnych około - 2,30 km.

Przy obiektach użyteczności publicznej znajdują się osadniki bezodpływowe typu „Imhoff” lub szamba.

- „INTER - POM” Sielec - 24,0 m^3/d
- szkoła podstawowa w Rakołupach - 9,5 m^3/d

Pozostali mieszkańcy korzystający z wodociągów odprowadzają ścieki do własnych osadników (szamb), a następnie ścieki wywożone są do oczyszczalni

Odprowadzanie wód deszczowych.

Zorganizowanego systemu odprowadzania wód deszczowych na terenie gminy Leśniowice nie ma. Wody opadowe odprowadzane są z utwardzonych placów powierzchniowo.

4.3.3. Usuwanie nieczystości stałych

Organizacją gospodarki komunalnej na terenie gminy Leśniowice zajmuje się Urząd Gminy, który koordynuje działania w tej dziedzinie.

Jednostką wypełniającą zadania usuwania odpadów jest M.P.G.K. w Hrubieszowie.

Do gromadzenia odpadów komunalnych wykorzystywane są kontenery KP - 7 o pojemności 7 m³ w ilości - 15 szt.

Odpady z terenu gminy trafiają na gminne wysypisko odpadów w miejscowości Leśniowice. Powierzchnia wysypiska - 0,4 ha nie posiada żadnych zabezpieczeń i wyposażenia technicznego. Działa od 1986 r.

Ponadto wysypisko położone jest w rejonie ujęcia wody Leśniowice i może mieć wpływ na jakość wody.

Na terenie gminy nie prowadzi się obecnie selektywnej zbiórki odpadów.. Ponadto na wysypisko trafiają odpady pochodzące z działalności podmiotów gospodarczych oraz osady ściekowe z oczyszczalni ścieków.

Odpady z przychodni lekarskiej, gabinetu zabiegowego, punktu weterynaryjnego i apteki przekazywane są do zakładu unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych. Zamknięcie wysypiska - 2007 r.

Gmina Leśniowice weszła skład „Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej”, który opracował w lipcu 2001 r. program gospodarki odpadami komunalnymi dla miast i gmin, wchodzących w skład powyższego Związku.

Program zakłada likwidację wysypiska w Leśniowicach, a wywóz nieczystości stałych odbywać się będzie, po uprzedniej selektywnej zbiórce do Zakładu Utylizacji Odpadów, w Srebrzyszczu - gmina Chełm.

Wodociągi i kanalizacja

Wyszczególnienie	1990	1993	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Sieć w km wodociągowa	14,8	17,5	37,1	51,5	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4	53,4
kanalizacyjna	—	—	1,0	2,4	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Połączenia prowadź, do budynków mieszkaln. wodociągowe	291	319	461	661	670				773	825
kanalizacyjne	—	—	1	5	28	28	28	28	28	25
Zdroje uliczne									1	1
Zużycie wody w gosp. dom. wdm ³	46,0	54,4	65,9	99,5	107,0				65,4	X

na 1 mieszkańca	9,7	11,7	14,4	22,1	24,1	—	—	—	15,3	26,5
Zużycie wody -dawne woj. chełmskie na 1 mieszkańca w m	30,9	37,2	34,0	29,7	27,7	—	—	—	—	x
J.w. w powiecie chełmskim w m ³	-	-	-	-	-	19,0	16,0	16,0	15,7	x
J.w. woj. lubelskie w m ³	-	-	-	-	-	28,1	27,1	26,9	26,5	x
Zużycie wody w kraju na 1 mieszkańca w m ³	68,8	67,0	56,2	52,6	49,7	47,0	45,5	15,5	x	x

Roczniki statystyczne: kraju, województwa

Informacje U.G.

X – brak danych

Inwentaryzacja terenowa

Lp	Miejscowość	Nr na mapie	Nazwa obiektu	Własność	Pow. terenu	Uwagi
	Leśniowice		Ujęcie wody i stacja wod.	Urząd Gminy	0,3	działka nr 511/8
	Rakołupy		Ujęcie wody i stacja wod.	Urząd Gminy	0,06 0,33	działka nr 347/2 działka nr 347/3
	Kasiłan		Ujęcie wody i stacja wod.	Urząd Gminy	0,09 0,04	działka nr 369/1 działka nr 368/4
	Leśniowice		Oczyszczalnia ścieków	Urząd Gminy	0,14 0,14	działka nr 1035/2 działka nr 1034/2
	Leśniowice		Wysypisko odpadów	Urząd Gminy	0,50	

4.3.4. Zaopatrzenie w ciepło.

Centralnego źródła ciepła dla potrzeb wszystkich mieszkańców gminy Leśniowice nie ma. Mieszkańcy gminy, jak również instytucje, zakłady usługowe i produkcyjne, potrzeby cieplne pokrywają z lokalnych źródeł ciepła, w zabudowie jednorodzinnej, zagrodowej zaopatrzą się w ciepło z lokalnych źródeł ciepła. W przeważającej części do wytwarzania ciepła stosowane jest paliwo stałe olejowe i gazowe.

4.3.5. *Zaopatrzenie w gaz.*

Na terenie gminy brak jest źródeł wytwarzania gazu, jak również obecnie nie ma jeszcze sieci gazowej.

Docelowo programowana jest dostawa gazu ziemnego siecią gazową wysokiego ciśnienia do stacji redukcyjno - pomiarowej pierwszego stopnia, a następnie do poszczególnych odbiorców siecią średniego ciśnienia. Dla całej gminy w roku 1994 opracowany został program gazyfikacji. Zgodnie z powyższym programem parametry stacji i gazociągu wysokiego ciśnienia wynoszą:

- stacja redukcyjno pomiarowa pierwszego stopnia w Leśniowicach
- moc stacji N m³h - 1 600 - 1 700
- ciśnienie wlotowe Mpa - 64
- ciśnienie wylotowe Mpa - 0,4
- gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 150 mm

Szczegółowe warunki realizacji w uzgodnieniu z dostawcą gazu.

4.3.6. *Elektroenergetyka*

Odbiorcy energii elektrycznej gminy Leśniowice zasilani są przez sieć napowietrzną magistralną średniego napięcia (15 kV) i stacje transformatorowo - rozdzielcze GPZ: Chełm - pld. i Wojsławice.

Do sieci magistralnych średniego napięcia łączących powyżej wymienione GPZ-ty podłączone są za pomocą linii odgałęźnych napowietrznych i kablowych stacje transformatorowe 15/0,4 kV, z których zasilani są odbiorcy na niskim napięciu.

Aktualnie na terenie gminy Leśniowice są zlokalizowane niżej wymienione urządzenia energetyczne:

- linie SN - 15 kV	długość linii 93 km,
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV	63 szt. (własność ZKE S.A. Zamość)
- stacje transformatorowe 15/0,4 kV	8 szt. (własność prywatna)

Powyżej wymieniony układ sieci, oraz jego ilość, który został w ostatnich latach rozbudowany zapewnia obecnie zasilanie podstawowe i rezerwowe odbiorców gminy.

Na wszystkich obszarach przewidzianych pod zalesienia, zgodnie z PN-E -05100-1 należy pozostawić pod istniejącymi liniami elektroenergetycznymi WN - 110 kV pas bez zalesienia o szerokości min. 20 m a pod liniami SN - 15 kV i NN pas min. 9,3 m umożliwiający dogodny dostęp w celach eksploatacyjnych linii. Dopuszcza się w pozostawionych pasach prowadzenie gospodarki leśnej pod warunkiem utrzymania pod linią drzew nie przekraczających wysokości 2 m oraz pozostawienie wokół każdego słupa powierzchni nie zalesionej w odległości co najmniej 4 m od słupa.

4.3.7 *Telekomunikacja.*

Na obszarze gminy Leśniowice wiodącym operatorem świadczącym usługi telekomunikacyjne dla abonentów telefonii przewodowej jest telekomunikacja Polska S.A.

Średni wskaźnik liczby telefonów na 1 000 mieszkańców (dane z 1999 r.) w gminie Leśniowice wynosił 136 i jest równy ze wskaźnikiem dla powiatu chełmskiego ale dużo niższy od wskaźników dla województwa lubelskiego (218) i kraju (261). Powszechna telefonizacja objęła gminę w 45 %.

Telekomunikacja Polska S.A. posiada na terenie gminy dwa maszty do telefonii radiowej w Rakołupach i Teresinie.

Abonenci telefonii przewodowej w gminie Leśniowice

Lp.	Rok	Gmina Leśniowice	
		w liczbach bezwzględnych	na 1 000 mieszkańców
1.	1990	86	18,1
2.	1991	86	18,4
3.	1993	86	18,6
4.	1994	86	18,7
5.	1995	287	62,9
6.	1996	296	66,1
7.	1997	404	91,7
8.	1998	475	109
9.	1999	588	136
pow. chełmski		-	133
woj. lubelskie		-	218
Polska		-	261

Przez teren gminy wzdłuż drogi powiatowej Chełm - Wojsławice - Grabniak przebiega kabel telekomunikacyjny światłowodowy z odgałęzieniem w stronę os. Leśniowice i dalej w kierunku gminy Kraśniczyn.

Tradycyjną łączność telefoniczną uzupełnia telefonia komórkowa. Na terenie gminy w Kumowie Plebańskim zlokalizowana jest stacja bazowa (maszt) tej telefonii (CENTERTEL - IDEA).

Ilość mieszkańców korzystających z aparatów komórkowych nie jest możliwa do ustalenia z uwagi na brak danych statystycznych.

4.3.8. Wnioski w zakresie infrastruktury technicznej.

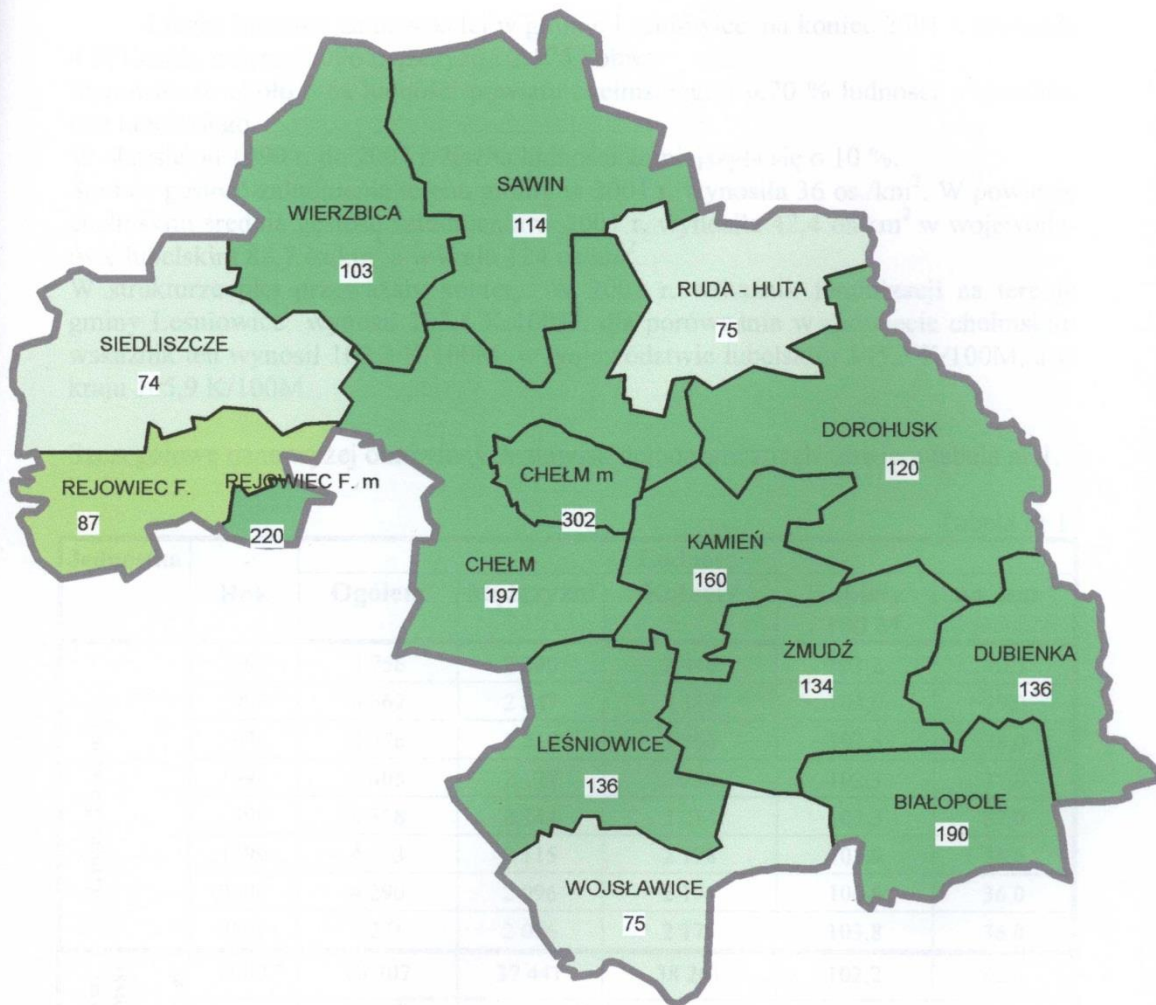
1. Budowa nowego ujęcia wody i stacji wodociągowej w rejonie miejscowości Sarniak oraz budowa sieci wodociągowych dla miejscowości Sarniak, Teresin I Teresin II, Poniatówka, Wygnance oraz przyległe obszary o zabudowie kolonijnej.
2. Dalsza rozbudowa sieci wodociągowych w nawiązaniu do istniejących odcinków - dla obszarów przewidzianych do zabudowy.
3. Budowa nowych obiektów oczyszczalni w miejscowościach: Kasiłan, Sielec, Alojzów, Horodysko, Kumów Plebański.
4. Wskazane opracowanie programu gospodarki wodno - ściekowej dla całej gminy.
5. Realizacja stacji gazowej I-go stopnia, oraz sieci gazowej na terenie gminy (w oparciu o istniejący program gazyfikacji gminy).

POWIAT CHEŁMSKI

TELEKOMUNIKACJA

ABONENCI TELEFONII PRZEWODOWEJ

- 1999 r.

Liczba telefonów
na 1 000 mieszkańców

- 0 do 75
- 76 do 100
- powyżej 100

5. Analiza potencjału gospodarczego gminy.

5.1. Demografia.

Ludność

Liczba ludności zamieszkałej w gminie Leśniowice na koniec 2001 r. wynosiła 4 271 osób, w tym: 2 096 mężczyzn i 2 175 kobiet.

Stanowiło to około 6 % ludności powiatu chełmskiego i 0,20 % ludności województwa lubelskiego.

W okresie od 1990 r. do 2001 r. liczba ludności zmniejszyła się o 10 %. Średnia gęstość zaludnienia terenu gminy w 2001 r. wynosiła 36 os./km². W powiecie chełmskim średnia gęstość zaludnienia w 2001 r. wynosiła 42,4 os./km² w województwie lubelskim 88,7 os./km² a w kraju 124 os./km².

W strukturze płci przeważały kobiety. W 2001 r. wskaźnik feminizacji na terenie gminy Leśniowice wynosił 103,8 K/100M, dla porównania w powiecie chełmskim wskaźnik ten wynosił 102,2 K/100M, w województwie lubelskim 105,3 K/100M, a w kraju 105,9 K/100M.

Szczegółowe dane wyżej omówionych zjawisk demograficznych zawiera tabela nr 1.

Tabela nr 1.

Jednostka	Rok	Ludność				
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety /100M	na km
Gmina Leśniowice	1990	4 756	2 340	2416	103,2	40,3
	1995	4 562	2 247	2315	103,0	39,0
	1996	4 476	2210	2 266	102,5	38,0
	1997	4 405	2 177	2 228	102,3	37,0
	1998	4 358	2 144	2214	103,3	37,0
	1999	4313	2 115	2 198	103,9	36,6
	2000	4 290	2 096	2 194	104,6	36,0
	2001	4 271	2 096	2 175	103,8	36,0
Powiat chełmski	2000	75 707	37 441	38 261	102,2	42,5
	2001	75 543	37 368	38 175	102,2	42,4
Województwo lubelskie	2000	2 232 054	1 087 603	1 144 451	105,2	88,8
	2001	2 227 574	1 085 192	1 142 382	105,3	88,7
Polska	2000	38 644 211	18 772 964	19 871 247	105,8	123,6
	2001	38 632 453	18 760 788	19 871 665	105,9	124,0

Ruch naturalny i migracyjny ludności.

- liczba zawieranych małżeństw w okresie 1990 - 2001 uległa dość dużemu zmniejszeniu. W 1990 r. zawarto 30 małżeństw, a w roku 2001 tylko 19 małżeństw. Wskaźnik zawartych małżeństw na 1 000 mieszkańców w 2001 r. w gminie Leśniowice wynosił 4,40 i był niższy niż w powiecie chełmskim 5,5 i w województwie lubelskim 5,2.
- liczba urodzeń na terenie gminy Leśniowice w latach 1990 - 2001 systematycznie zmniejszała się; w 1990 r. urodziło się 78 dzieci, w 2001 r. - 60 dzieci. Wskaźnik urodzeń na 1 000 mieszkańców w 1990 r. wynosił 15,90, a w 2001 r. 13,90. Wielkości te są większe od wielkości urodzeń w powiecie chełmskim czy w województwie lubelskim.
- liczba zgonów w analizowanym okresie ulegała dużym wahaniom. W 1990 r. liczba zgonów wynosiła 66 osób; w 1997 r. liczba ta wynosiła 77 osób, a w 2001 r. - 51 osób. Wskaźnik zgonów na 1 000 mieszkańców w 2001 r. wynosił 11,81 i był zbliżony do wskaźnika odnotowanego w powiecie chełmskim - 11,9; większy niż w województwie lubelskim - 10,2 i w kraju - 9,4.
- przyrost naturalny w gminie Leśniowice na 1 000 mieszkańców w 1990 r. wynosił 2,40 ‰. W analizowanym okresie odnotowano wyraźne wahanie przyrostu naturalnego. W 1997 r. przyrost naturalny w gminie na 1 000 mieszkańców wynosił (- 3,10 ‰), w 1998 r. (-1,78 ‰), w 1999 r. (- 6,50 ‰), a w 2001 r. wynosił 2,08 ‰. Wskaźnik przyrostu naturalnego w 2001 r. w powiecie chełmskim i w województwie lubelskim był ujemny.

Od początku lat 60-tych na wsi polskiej obserwowano silny ruch migracyjny ze wsi do miast. Przyczyną tego zjawiska były zmieniające się warunki w miastach: powstające zakłady przemysłowe, stwarzające miejsca pracy dla tysięcy ludzi, wzrastająca rola wykształcenia a także lepsze warunki życia w obszarze miejskim (poziom i dostępność usług, dostęp do edukacji, służby zdrowia, rekreacji i dóbr kultury) oraz atrakcyjny szczególnie dla młodych ludzi „nowoczesny” styl życia.

Dla mieszkańców gminy Leśniowice takim miastem był Chełm, położony 20 km od centrum gminy, czy miasto Krasnystaw lub Lublin.

Dynamika migracji uległa zmniejszeniu w latach 90-tych i trwa do dzisiaj ze względu na kryzys gospodarczy przez jaki przechodzi Polska.

Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w gminie Leśniowice jak podaje tabela nr 2. w 1996 r. wynosiło (-16,99) a w 2001 r. spadło do (- 8,19).

Analizując zjawisko migracji w skali makroekonomicznej należy ocenić je pozytywnie ze względu na fakt, że wpływało ono na zmianę struktury zatrudnienia - szczególnie w rolnictwie. Z drugiej jednak strony należy wziąć pod uwagę, iż najbardziej mobilne są roczniki młode, a wśród nich jednostki o wyższych kwalifikacjach. Dlatego z punktu widzenia gminy zjawisko ujemnego salda migracji wypada ocenić negatywnie. Migracje w gminie Leśniowice miały wpływ nie tylko na liczbę ludności ale również wpływały na strukturę ludności według wieku i płci (więcej emigruje młodych kobiet niż mężczyzn) oraz na stosunki zawodowe, zdrowotne, kulturalne i społeczne.

Jednostka	Rok	W liczbach bezwzględnych				Na 1 000 ludność				Przyrost naturalny	Migracje		
		Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny		Napływ	Odpływ	Saldo
Gmina Leśniowice	1990	30	78	66	12	6,10	15,90	13,5	2,40	56	109	-53	-11,14
	1995	26	57	66	-9	5,60	12,30	14,30	-2,00	53	88	-35	-7,62
	1996	27	61	68	-7	5,90	13,33	14,86	-1,53	43	119	-76	-16,99
	1997	22	63	77	-14	4,90	14,00	17,10	-3,10	54	94	-40	-9,08
	1998	27	49	57	-8	6,02	10,92	12,70	-1,78	-	-	-28	-6,24
	1999	23	41	70	-29	5,33	9,51	16,23	-6,50	47	77	-30	-6,80
	2000	25	41	62	-21	5,72	9,38	14,18	-4,80	-	-	-37	-8,80
	2001	19	60	51	9	4,40	13,90	11,81	2,08	33	68	-35	-8,19
	1999	439	827	991	-164	5,7	10,7	12,8	-2,1	991	1362	-371	-4,9
	2000	401	822	986	-164	5,2	10,7	12,8	-2,1	917	1152	-235	-3,1
2001	421	819	921	-102	5,5	10,7	11,9	-1,3	897	1108	-211	-2,8	
Województwo lubelskie	1999	3074	23406	23632	-226	5,8	10,4	10,5	-0,10	26897	30016	-3119	-1,40
	2000	12561	23111	23228	-117	5,6	10,3	10,4	-0,05	23254	26336	-3082	-1,37
	2001	11553	22461	22840	-379	5,2	10,0	10,2	-0,17	20645	24367	-37222	-1,67
Polska	1999	2199398	382002	381415	587	5,7	9,9	9,9	0,0	439 959	453970	-14011	-0,4
	2000	2150	378348	368028	10320	5,5	9,9	9,5	0,3	401 424	421092	-19668	-0,5
	2001	195100	368200	363260	5000	5,0	9,5	9,4	0,1	375 925	392668	-16743	-0,4

Struktura wieku ludności.

Wzajemne proporcje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi ludności w gminie świadczą o jej kondycji demograficznej.

Zmiany w strukturze wieku ludności gminy Leśniowice mają podobne tendencje co zmiany zachodzące w kraju czy regionie. W latach 1990 - 2001 odnotowano w strukturze wieku ludności następujące zmiany:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0 ÷ 18 lat) w liczbie ogólnej mieszkańców gminy zmniejszył się z 26,6 % w roku 1990 do 24,8 % w roku 2001. Wielkość ta jest porównywalna z danymi występującymi w powiecie chełmskim i w województwie lubelskim.
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym (60K i 65 M i więcej lat) w ogólnej liczbie ludności gminy w analizowanym okresie wzrósł w niewielkim stopniu. W 1990 udział ten wynosił 20,5 % a w 2001 r. 21,8 % i był wyższy od wielkości odnotowanych w powiecie chełmskim (18,1 %) i w województwie lubelskim (16,1 %)
- indeks starości (stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym) wzrósł z 0,76 w roku 1990 do 0,88 w 2001 r.

Powyższe dane świadczą o tym, że również w gminie Leśniowice, podobnie jak w całym regionie, następuje proces starzenia się społeczeństwa.

Udział ludności w wieku produkcyjnym (18 ÷ 64 M i 18 ÷ 54 K) w ogólnej liczbie ludności mieszkańców gminy zwiększył się z 52,9 % w roku 1990 do 53,4 % w 2001 roku. Udział tej grupy ludności był niższy niż w powiecie chełmskim (56,2 %), i w województwie lubelskim (59,6 %). W kraju udział tej grupy ludności wynosił -61,9%.

Jednocześnie odnotowuje się w tej grupie wiekowej większy udział ludności w wieku powyżej 45 roku życia tj. w wieku niemobilnym.

Biorąc pod uwagę płeć, stwierdzić należy, że w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym liczba kobiet jest mniejsza o 10 ÷ 20 % niż mężczyzn. Natomiast w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet jest dwukrotnie wyższa niż mężczyzn.

Szczegółowe informacje o strukturze wiekowej ludności gminy zawiera tabela poniżej

Tabela nr 3

Jednostka	Rok	Ludność w wieku						Współ, obciąż, ekonom.
		przedprot		ukcyjnym		poprodukcyjnym		
		w l,b	w%	w l,b	w%	w l,b	w %	
Gmina Leśniowice	1990	1 283	26,6	2 516	52,9	977	20,5	89,30
	1995	1201	26,3	2 370	52,0	991	21,7	92,50
	1996	1 180	26,4	2316	51,7	980	21,9	93,30
	1997	1 151	26,1	2 291	52,0	963	21,9	92,30
	1998	1 109	25,4	2281	52,3	968	22,3	91,10
	1999	1 100	25,5	2 259	52,4	954	22,1	90,90

	2000	1 087	25,4	2 270	52,9	933	21,7	89,00
	2001	1 059	24,8	2 280	53,4	932	21,8	87,32
Powiat chełmski	1999	20 603	27,1	41559	54,7	13873	18,2	83,0
	2000	20 014	26,4	41869	55,3	13824	18,3	80,8
	2001	19 400	25,7	42 492	56,2	13 651	18,1	78,0
Województwo lubelskie	1999	580 582	26,0	1300140	58,2	354215	15,8	71,9
	2000	562 445	25,2	1313125	58,8	356484	16,0	70,0
	2001	542 382	24,3	1 327017	59,6	358 175	16,1	67,9
Polska	1999	9613800	24,9	23423500	60,6	5616300	14,5	65,0
	2000	9313255	24,1	23650257	61,2	5680699	14,7	63,4
	2001	8970000	23,2	23920000	61,9	5742000	14,9	61,5

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy.

Istotnym elementem świadczącym o kondycji społeczeństwa gminy jest jego wykształcenie.

Wykształcenie jest motorem rozwoju społecznego, mając wpływ na wszystkie aspekty funkcjonowania społeczności lokalnych, szczególnie niewielkich.

Na tle gmin wiejskich województwa lubelskiego i kraju, poziom wykształcenia mieszkańców gminy Leśniowice w 1995 r. ilustruje tabela poniżej.

Lp.	Wykształcenie	% ludności w wieku 15 lat i więcej		
		Gmina Leśniowice	Gm. wiejskie woj. lub.	Gm. wiejskie w kraju
1.	Wyższe	1,8	3,0	1,9
2.	Średnie i policealne	12,8	19,5	15,1
3.	Zasadnicze zawodowe	19,7	29,4	28,1
4.	Podstawowe	50,4	42,5	43,8
5.	Niepełne podstawowe	15,3	5,6	10,8

Analiza poziomu wykształcenia ludności gminy wskazuje na jego niski poziom. Ponad 65 % ludności posiada wykształcenie podstawowe i niepełne podstawowe.

Brak danych statystycznych z ostatnich lat tj. od 1995 roku do 2001 r. nie pozwala na dokładną ocenę problemu.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy następuje wyraźna poprawa wykształcenia ludności gminy.

Uwarunkowania demograficzne.

Prawidłowy długofalowy rozwój gospodarczy gminy warunkują poprawne stosunki demograficzne oraz korzystne tendencje zachodzące w zjawiskach demograficznych.

Transformacja ustrojowa, jaka dokonana się w ostatnich latach w Polsce zakłóciła ustalone wieloletnie tendencje przekształceń demograficznych.

Aby gmina mogła się prawidłowo rozwijać konieczne jest stałe odmładzanie populacji gminy, czyli zachowanie odpowiedniej dynamiki procesu zastępowalności pokoleniowej (reprodukcji).

Na proces ten zasadniczy wpływ ma wskaźnik przyrostu naturalnego. Wskazuje on na aktywność demograficzną populacji.

Urodzenia są najważniejszym i największym składnikiem ruchu naturalnego ludności. Sytuacja demograficzna gmin wiejskich lubelszczyzny prezentuje się bardzo niekorzystnie na tle kraju.

Już od początku lat 90-tych wiele gmin województwa lubelskiego miało ujemny przyrost naturalny.

Średnia przyrostu naturalnego dla województwa lubelskiego osiągnęła w 2001 r. wartość (-0,17 %), dla powiatu chełmskiego (-1,3 %), dla gminy Leśniowice w roku 2000 (-- 4,8 %).

Należy spodziewać się dalszego spadku przyrostu naturalnego w latach następnych, pomimo, że w wiek reprodukcyjny weszły roczniki wyżu demograficznego z lat 70 ÷ 80 -tych.

Na poziom przyrostu naturalnego w latach następnych zasadniczy wpływ będzie miała: liczba zawartych małżeństw w gminie Leśniowice w 2001 r. na 1 000 mieszkańców wynosiła 4,40 i była niższa niż w powiecie chełmskim (5,50) i w województwie lubelskim (5,2).

Malejący przyrost naturalny świadczy jednocześnie o małej dzietności rodzin w gminie. Powodowane jest to zapewne czynnikami kulturowymi, jak również pogarszającą się sytuacją ekonomiczną wsi.

Oprócz ruchu naturalnego, ważnym czynnikiem warunkującym zmiany w stanie, rozmieszczeniu i strukturze ludności jest ruch migracyjny. Jak wcześniej to omówiono, saldo migracji w gminie Leśniowice od lat jest ujemne.

Reasumując stwierdzić należy, że elementami warunkującymi dalszy rozwój gminy w dziedzinie demografii są:

- ujemny przyrost naturalny,
- ujemne saldo migracji,
- spadek liczby ludności gminy, w tym głównie w wieku przedprodukcyjnym,
- niski poziom wykształcenia ludności gminy.

5.2. Rynek pracy.

Podstawowym źródłem zatrudnienia dla mieszkańców gminy są indywidualne gospodarstwa rolne, w których pracuje ok. 65 % osób w wieku produkcyjnym. Na terenie

gminy nie ma większych zakładów produkcyjnych. Wiele istniejących zakładów drobnej wytwórczości aktualnie jest nieczynna.

Część mieszkańców prowadzi drobną działalność gospodarczą, produkcyjną, handlową i usługową. Część mieszkańców znajduje zatrudnienie w jednostkach oświaty, zdrowia i administracyjno - finansowych. Niewielka liczba mieszkańców dojeżdża do pracy poza teren gminy. Zatrudnienie poza indywidualnymi gospodarstwami w gminie Leśniowice przedstawia tabela poniżej.

Rok	Ogółem	Z liczby zatrudnionych ogółem		
		przemysł, budownictwo	usługi rynkowe	usługi nierynkowe
1998	331	76	70	124
1999	271	21	67	124
2000	266	17	54	138
2001	242	19	49	132

Stosunkowo niska liczba pracujących w gminie Leśniowice poza rolnictwem świadczy o niskiej aktywności zawodowej ludności.

Bardzo wysoki udział sektora rolnego - 65 % w strukturze zatrudnienia a jednocześnie niski udział pracujących poza rolnictwem - 10 % oraz relacja zatrudnionych w sektorze usług do zatrudnionych w sektorze przemysłu i budownictwa (jak 9 do 1), wskazują na rolno - usługowy charakter rynku pracy w gminie.

Ocena stopnia zaspokojenia potrzeb na instytucje, zakłady i punkty usługowe, z których korzystają mieszkańcy gminy wskazuje, że jest on niewystarczający. Brak jest usług bytowych takich jak: zakłady fryzjerskie, szewskie, krawieckie, brak jest sklepów z zaopatrzeniem w artykuły gospodarstwa domowego, punktów naprawy sprzętu RTV i AGD.

Na terenie gminy przestały funkcjonować zakłady przetwórstwa rolno - spożywczego (masarnie i inne), brak jest urzędzonego targowiska, punktu skupu płodów rolnych. W niewielkim zakresie świadczone są usługi gastronomiczne.

Występujące na terenie poszczególnych wsi elementarne usługi, posiadają formę rozproszoną a swoim usytuowaniem nawiązują do osadnictwa i odbiorcy.

W celu zmiany niekorzystnych proporcji w strukturze zatrudnienia powinny być podjęte działania skierowane na szybki wzrost gospodarczy oraz kształtowanie nowoczesnej struktury rynku pracy w gminie.

Należy dążyć do zmniejszenia udziału zatrudnienia bezpośrednio w rolnictwie. Podstawowym źródłem miejsc pracy winna być działalność pozarolniczą, mała i średnia przedsiębiorczość nastawiona na wykorzystanie miejscowych zasobów oraz szeroko rozumiana sfera usług.

Powinien nastąpić wzrost podaży miejsc pracy w działach gospodarki bardziej dochodowych: przemysłu, budownictwa, usług rynkowych.

5.3. Bezrobocie - poziom i dynamika.

Rynek pracy w gminie Leśniowice nie pokrywa zapotrzebowania lokalnej społeczności. W okresie transformacji gospodarki (po 1990 r.) pojawiło się bezrobocie

rejestrowane. To charakterystyczne zjawisko dla tego okresu jest poważnym problemem na obszarze gminy.

Bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym nie tylko dla osób nim dotkniętych, lecz odbija się na funkcjonowaniu całej społeczności gminy.

Trwały brak pracy ma decydujący wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Symptodem tego zjawiska na terenie gminy jest narastanie takich problemów jak ubóstwo, problemy zdrowotne, patologie społeczne itp. Rejestracja bezrobocia rozpoczęła się od 1991 r. i wynosiła w gminie 115 osób tj. 5 % liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Jak wynika z danych statystycznych, zamieszczonych poniżej, w 2002 r. liczba bezrobotnych w gminie Leśniowice wynosiła 345 osób, co stanowi 15 % ludności w wieku produkcyjnym a 8 % ludności ogółem. Jest to wskaźnik porównywalny do wskaźnika w powiecie chełmskim, ale większy niż w województwie lubelskim.

Jednostka	Rok	Ogółem bezrobotni	Wskaźnik bezrobocia	Absolwenci bezrobotni	Posiadający prawo do zasiłku	Pozostający bez prawa do zasiłku	Pozostający bez prawa do zasiłku powyżej 1 roku
Gmina Leśniowice	1991	115	4,6	x	x	x	x
	1992	110	4,5	x	x	x	x
	1993	210	8,8	x	x	x	x
	1994	225	9,4	x	x	x	x
	1995	253	10,6	x	x	x	x
	1996	212	8,9	x	x	x	x
	1997	188	8,1	x	x	x	x
	1998	200	8,7	9	37	163	43
	1999	249	11,0	15	46	203	57
	2000	275	12,1	16	37	238	145
	2001	314	13,8	18	55	259	171
	2002	345	15,2	12	50	295	192
Powiat chełmski	2000	6 230	14,9	308	1 186	5 044	3 142
	2001	7 122	16,8	332	1406	5 716	3 655
	2002	7 353	17,3	292	1 302	6 051	3 800

Województwo lubelskie	2000	148 086	11,4	10 863	27 469	120617	62 758
	2001	159 700	12,2	10843	24930	134787	77900
	2002	178 980	13,8	11088	30855	148125	89600

x – brak danych

- wskaźnik bezrobocia – stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym

Liczba 345 osób to bezrobocie jawne, które nie odzwierciedla rzeczywistej liczby osób zdolnych i chętnych do podjęcia pracy. Obok bezrobocia jawnego na terenie gminy występuje bezrobocie ukryte, polegające między innymi na nadmiernym zatrudnieniu w rolnictwie - 26,5 osób / 100 ha U.R., gdzie osoby pracujące nie są w pełni wykorzystane.

Ponadto cechą charakterystyczną miejscowego rynku pracy jest bezrobocie sezonowe, które nasila się w okresie zimy. Latem znaczna część osób w wieku produkcyjnym zatrudniana jest do prac polowych.

Struktura bezrobotnych w/g. wybranych kryteriów.

Struktura bezrobotnych w gminie Wierzbica wg wieku.

	Rok	15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60 lat i więcej
Gmina Leśniowice	1999	1	123	72	42	8	3	0
	2000	0	123	81	52	15	4	0
	2001	0	130	100	53	28	2	1
	2002	0	121	121	61	40	1	1
Powiat chełmski	1999	2	2279	1751	1180	539	32	1
	2000	1	2284	1941	1317	653	30	4
	2001	0	2388	2317	1512	851	47	7
	2002	0	2318	2350	1601	1081	62	4

Niepokojącym jest fakt iż ponad 88 % bezrobotnych stanowią osoby w wieku do 44 roku życia. Generalnie bezrobotni w gminie Leśniowice to w przeważającej części osoby w pełni zdolne do pracy, o najwyższej potencjalnej wydajności psychofizycznej, a więc te, których zaangażowanie na rynku pracy powinno przynosić największe korzyści.

Struktura bezrobotnych w gminie Leśniowice wg poziomu wykształcenia.

	Rok	Wyższe	Policealne średnie zawodowe, ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe i niepełne podstawowe
Gmina Leśniowice	1999	1	66	92	90
	2000	3	74	86	112
	2001	3	94	106	111
	2002	6	99	107	133

Powiat chełmski	1999	46	1578	2237	1923
	2000	91	1793	2236	2110
	2001	171	2059	2545	2347
	2002	220	2091	2550	2492

Bezrobocie w gm. Leśniowice z charakteryzować można następującymi wielkościami:

- dominacja osób w wieku najwyższej mobilności zawodowej - 88 % ogółu bezrobotnych,
- wysoki udział osób z niskimi kwalifikacjami (podstawowe i zasadnicze zawodowe) 70 % ogółu bezrobotnych,
- ponad 50 % ogółu bezrobotnych stanowią kobiety,
- ponad 85 % ogółu bezrobotnych pozbawionych jest zasiłku z Funduszu Pracy,
- ponad 56 % ogółu bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy ponad rok.

Uwarunkowanie wynikające z analizy rynku pracy i bezrobocia.:

- niekorzystna struktura zatrudnionych,
- duże zasoby siły roboczej zaangażowane w rolnictwie, wysoki wskaźnik bezrobocia,
- niekorzystna struktura bezrobotnych - wiek, wykształcenie.

5.4. Aktywność gospodarcza.

Gmina Leśniowice w 2001 r. posiadała 154 podmioty gospodarcze (zarejestrowane w systemie „Regon”), co stanowiło 5,9 % liczby podmiotów gospodarczych w powiecie chełmskim, 6,4 % liczby podmiotów gospodarczych w gminach wiejskich powiatu i 0,11 % w województwie lubelskim.

Analiza jednostek organizacyjnych prowadzących działalność gospodarczą i podmiotów gospodarczych od początku transformacji gospodarczej w kraju od 1991 r. wskazuje na dużą dynamikę wzrostu od 19 i 33 w latach 1991 - 1993 do 154 w roku 2001 , (8 spółek prawa handlowego w tym 4 z udziałem kapitału zagranicznego oraz 3 spółdzielnie) - tabela nr 1 i 2.

Nastąpił również wzrost liczby zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z 10 w 1991 r. do 124 w 2001 r. stanowiące - 80,5 % podmiotów gospodarczych w gminie (tabela nr 1 i 2)

W miejscowości gminnej Leśniowice prowadzi działalność ok. 11 % podmiotów gospodarczych w całej gminie. Należy zatem rozszerzyć działalność gospodarczą w pozostałych miejscowościach gminy, szczególnie w siedzibach sołectw. W 2001 r. w gminie w jednostkach, w których liczba pracujących przekraczała 5 osób - pracujących ogółem było 242 osoby (rok 1998 - 331 osób); w tym w rolnictwie 42, w przemyśle i budownictwie - 19 (rok 1998 - 76 osób), w usługach rynkowych - 49 (rok 1998 - 70 osób) i usługach nierynkowych - 132 osoby (rok 1998 124 osoby). Obniżył się wskaźnik pracujących na 1 000 ludności z 76,0 osób w 1998 r. do 56,7 w 2001 r.

Działalność gospodarcza w gminie głównie związana jest z obsługą rolnictwa i ludności wiejskiej. Miejscowościami wiodącymi są:

- Sielec - ośrodek (INTER-POM), warsztaty magazyny i silosy zbożowe, młyny gospodarcze (jeden w realizacji), skup buraków i płodów rolnych
- Leśniowice - Gminna Spółdzielnia „SCh” - stacja diagnostyczna pojazdów, piekarnia mechaniczna, zespół młynów ze spichlerzem (dystrybucja : nawozów sztucznych, środków ochrony roślin, mąki i otrębów, węgla, materiału siewnego).
- Dębina- suszarnia zboża (własność INTER - POM) Sielec, przeładunek miazgi węglowej.
- Teresin - przedsiębiorstwo produkcyjno - handlowe - produkcja mebli,
- Kumów Plebański - masarnia (nieczynna)
- Kasiłan - masarnia (nieczynna)
- Poniatówka - betoniarnia (nieczynna)

oraz Kółka Rolnicze i Spółdzielnie Kółek Rolniczych w Leśniowicach, Sarniaku, Kumowie Plebańskim - (nieczynne).

Jednostki organizacyjne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela nr 1

Rok	Ogółem	Sektor publiczny				Sektor prywatny			
		razem	w tym			razem	w tym		
			przedsięb. państwowe (osoby prawne)	zakłady, przedsię. (bez osób prawnej)	spółki prawa handlowe go		spółdzielnie	spółki, przedsięb. zakł. orga-niż. społecz. i pol.	osoby fiz.
1991	19	—	----	----	----	19	4	2	10
1992	33	—	----	----	----	33	4	6	18

Podmioty gospodarcze, zakłady gospodarcze
Zarejestrowane w systemie „Regon” (bez indywidualnych gospodarstw rolnych)

Rok	Podmioty gospodarcze									Zakłady gospodarcze		
	Ogółem	w tym:		spółki			inne	spółdzielnie	zakłady osób fizycznych	ogółem	podmiotów gospodarczych	Organ społecz. z powst. Zaw. gospod.
		przedsiębiorstwa		pr. handlow.		w tym prywatne						
		państwowe	komunalne	razem								
1993	96	-	-	6	6	-	-	4	86	-	-	-
1994	91	-	-	7	7	-	-	4	80	-	-	-
1995	88	-	-	7	7	8	-	4	69	-	-	-
1996	92	-	-	7	7	8	-	4	73	-	-	-
1997	100	-	-	7	7	10	-	4	78	-	-	-
1998	127	-	-	X	X	X	-	X	X			
1999	137	-	-	8	X	X	-	3	99	-	-	-
2000	148	-	-	X	X	X	-	X	X	-	-	-
2001	154	-	-	8	8	X	-	3	124	-	-	-
Powiat chełmski 2001 r.	2 622	1	X	60	X	X	X	62	2 178	X	X	X
Województwo lubelskie 2001 r.	142 939	108	X	5 556	X	X	X	1 297	123 830	X	X	X

x- brak danych

Wskaźniki: podmioty gospodarcze na 1 000 ludności – 2001 r.

Gmina Leśniowice	- 36,1
Powiat chełmski	- 34,7
Województwo lubelskie	- 64,1
zakłady osób fizycznych na 1 000 ludności – 2001 r.	
gmina Leśniowice	- 29,0
powiat chełmski	- 27,4
województwo lubelskie	- 50,5

5.5. Budżet gminy.

Reforma systemu budżetowego wprowadzona w Polsce w 1991 r. zlikwidowała budżet terenowy, stanowiący do końca 1990 r. integralną część budżetu państwa. W wyniku tej reformy wyłonione zostały budżety gmin jako odrębne budżety samorządów lokalnych. Każda gmina prowadzi gospodarkę finansową na podstawie własnego budżetu uchwalonego przez Radę Gminy.

Analizą objęto budżety gminy Leśniowice w latach 1990 - 2001 (tabela nr 1), oraz wydatki budżetu gminy w latach 1999 - 2001 wg działów (tabela nr 2)

Dochody budżetu gminy.

Łączne dochody budżetu gminy w 2001 r. wynosiły 4734,0 tys. zł. i były o 2,1% wyższe niż w 2000 r. (dochody gminy w 2002 r. wynosiły 5534,0 tys. zł. i były wyższe o 16,9% niż w 2001 r.)

Gmina posiada wysoki wskaźnik udziału dochodów własnych w dochodach ogółem - w 2001 r. - 29,3%; w 2002 r. - 28,7%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody ogółem w gminie wynosiły 1108,9 zł w

2001 r. i 1286,1 zł. w 2002 r. i były wyższe od wskaźników: w powiecie chełmskim i województwie lubelskim (tabela nr 1).

Wydatki budżetu gminy.

Wysokość dochodów budżetu gminy decydowała o rozmiarach wydatków. W latach 1990 - 2002 nastąpił wzrost wydatków z 425,2 tys. zł. w 1990 r. do 5133,6 tys. zł. w 2002 r. (około dwunastokrotnie).

Wydatki budżetu gminy (w tym inwestycyjne) na 1 mieszkańca od 1990 r. do 2002r. wzrastały od 89,4 zł. do 1193,0 zł. i były wyższe od wskaźników dla powiatu chełmskiego.

Najwyższy udział w wydatkach w 2001 r. nastąpił w dziale oświata i wychowanie - 51,9% oraz administracji samorządowej - 18,2% (tabela nr 2).

Budżet gminy

Lp.	Rok	Dochody			Wydatki		
		Ogółem (tys. zł)	własne (tys. zł)	mieszkańca (zł)	Ogółem (tys. zł)	własne (tys. zł)	mieszkańca (zł)
	1990	462,0	168,0	97,1	425,2	135,8	89,4
	1991	346,2	192,1	73,9	315,1	86,1	67,3
	1992	527,7	233,5	113,0	557,0	167,1	119,3
	1993	794,6	390,9	172,1	791,9	214,8	171,6
	1994	1206,2	503,8	261,9	1332,3	505,1	289,3
	1995	1713,0	559,4	375,5	1655,8	449,1	362,0
	1996	3473,7	1021,8	776,1	3433,0	763,1	767,0
	1997	3843,2	1105,3	872,5	3990,3	604,9	905,9
	1998	3850	1043	875	4111	711	934
	1999	4651,6	1509,7	959,2	4280,5	516,2	985,6
	2000	4637,9	1440,8	1081,3	4735,0	769,8	1104,2
	2001	4734,0	1387,5	1108,9	4576,3	12,4	1072,0
	2002	5534,0	1586,1	1286,1	5133,6	274,4	1193,0
	Powiat chełmski 2001 r.	25342,5	2859,6	388,0	30699,7	877,7	405,9
	Woj. Lubelskie 2001 r.	25183,6	21037,4	115,3	276343,2	57761,7	123,9

Wydatki budżetu gminy – wg działów

Tabela nr 2

Lp.	Rok	Ogółem „tys. zł”	na 1 miesz- kańca w „zł”	gospodarka komunalna „tys. zł”	gospodarka mieszkaniowa „tys. zł”	oświata i wychowanie „tys. zł”	w tym					kultura fi- zyczna i sport „tys. zł”	administracja państw. i samo- rząd. „tys. zł”
							kultura i sztuka „tys. zł”	ochrona zdrowia „tys. zł”	opieka społeczna „tys. zł”	kultura fi- zyczna i sport „tys. zł”	administracja państw. i samo- rząd. „tys. zł”		
1.	1999	$\frac{4280,5}{100,00\%}$	985,6	$\frac{97,4}{2,21\%}$	$\frac{53,0}{1,24\%}$	$\frac{2390,6}{55,85\%}$	$\frac{82,1}{1,92\%}$	$\frac{107,6}{2,51\%}$	$\frac{493,2}{11,52\%}$	$\frac{31,9}{0,75\%}$	$\frac{891,3}{20,82\%}$		
2.	2000	$\frac{4735,9}{100,00\%}$	1104,2	$\frac{128,6}{2,72\%}$	$\frac{45,8}{0,97\%}$	$\frac{2885,6}{60,93\%}$	$\frac{105,8}{2,23\%}$	$\frac{23,2}{0,49\%}$	$\frac{635,0}{13,41\%}$	$\frac{4,0}{0,08\%}$	$\frac{762,5}{16,10\%}$		
3.	2001	$\frac{4576,3}{100,00\%}$	1072,0	$\frac{84,7}{1,85\%}$	$\frac{20,2}{0,44\%}$	$\frac{2376,3}{51,93\%}$	$\frac{85,0}{1,86\%}$	$\frac{28,8}{0,63\%}$	$\frac{741,8}{16,21\%}$	$\frac{25,8}{0,56\%}$	$\frac{831,8}{18,18\%}$		
4.	2002 /*	$\frac{5133,6}{100,00\%}$	1193,0	x	x	x	x	x	x	x	x	x	

x – brak danych

/* dane z Urzędu Gminy.

5.6. Mieszkalnictwo.

Układ przestrzenny gminy Leśniowice charakteryzują zwarte i rozproszone formy zabudowy mieszkaniowej skupione w 24 miejscowościach i 19 sołectwach. Liczba ludności gminy na koniec 2001 r. wynosiła 4 271 osób, liczba mieszkań -1424, liczba ludności w mieszkaniach - 4 228 osób,

Najbardziej zaludnionymi sołectwami w gminie są między innymi: Sielec, gdzie mieszka około 550 osób (12,8 % ludności gminy) - 185 mieszkań, Leśniowice - Kol. Plisków ok. 429 mieszkańców (9,9 % ludności gminy) - 144 mieszkań, Majdan Leśniowski - Politówka ok. 417 mieszkańców (9,7 % ludności gminy) - 140 mieszkań, Kumów Majoracki ok. 365 osób (8,5 % ludności gminy) - 122 mieszkania, Kasiłan -Dębina ok. 327 osób (7,6 % ludności gminy) - 110 mieszkań, Horodysko ok. 234 mieszkańców (5,4 % ludności gminy) - 78 mieszkań, Alojzów ok. 265 mieszkańców (6,2 % ludności gminy) - 89 mieszkań, Rakołupy Małe i Plisków ok. 222 osób (5,1 % ludności gminy) - 74 mieszkania, Rakołupy Duże ok.. 215 mieszkańców (5,0 % ludności gminy) - 72 mieszkania,

Liczba mieszkańców w pozostałych poszczególnych sołectwach nie przekraczała 200 osób, najmniej ludzi zamieszkiwało w sołectwie Wygnance - ok. 90 osób (ok. 2 % ludności gminy) - 30 mieszkań, i Nowy Folwark ok. 77 osób (1,8 % ludności gminy) - 25 mieszkań.

Najbardziej wykształconą formę przestrzenną posiada ośrodek gminny- miejscowość Leśniowice, gdzie znajduje się siedziba władz samorządowych, oraz lokalizacja głównych usług publicznych i komercyjnych w gminie. Pozostałe miejscowości posiadają typową sieć osadniczą o układzie ulicznym.

Rodzaje zabudowy.

Zabudowę mieszkaniową miejscowości gminy stanowi głównie zabudowa zagrodowa, uzupełnia ją zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna.

- zabudowa zagrodowa stanowi ok. 85 % zasobów zabudowy mieszkaniowej, stan techniczny zabudowy średni i dobry, ilość mieszkań ok. 1 350,
- zabudowa jednorodzinna wraz z zabudową wielorodzinną (placówki usług rolnictwa i oświaty) w sołectwach: Sielec, Dębina i Leśniowice, stanowi ok. 5 % zasobów tj. ok. 70 mieszkań.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkałe, standardy mieszkaniowe.

Mieszkalnictwo gminy Leśniowice w 2001 r. charakteryzowało się następującymi wskaźnikami (tabela nr 1)

- ilość mieszkań	- 1 424,
- ilość izb mieszkalnych	- 4 588
- powierzchnia użytkowa mieszkań	- 94 110 m ²
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu	- 3,22
- liczba osób w mieszkaniach	- 4 228
- przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	- 2,97
- przeciętna liczba osób na 1 izbę	- 0,92
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	- 66,1m ²
- powierzchnia użytkowa na 1 osobę	- 22,3 m ²

W latach 1998 - 2001 w gminie nie oddano do użytku mieszkań i obiektów mieszkalnych. Wskaźnik liczby mieszkań na 1 000 mieszkańców w gminie w 2001 r. wynosił 337, w powiecie chełmskim (314) i województwie lubelskim (312)

Zasoby mieszkaniowe zamieszkałe.

Tabela Nr 1

Lp	Rok	Mieszkania	Izby	Pow. użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna				
					liczba izb w mieszkaniu	liczba osób na		pow. użytkowa w m ² na	
						1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkanie	1 osobę
1.	1990	1 406	4 490	92,1	3,19	3,38	1,06	65,5	19,4
2.	1991	1 410	4512	92,6	3,20	3,29	1,03	65,7	20,0
3.	1992	1 412	4 521	92,8	3,20	3,28	1,02	65,7	20,1
4.	1993	1 413	4 527	92,8	3,20	3,24	1,01	65,8	20,3
5.	1994	1 416	4 542	93,2	3,21	3,22	1,00	65,9	20,4
6.	1995	1 419	4 556	93 571	3,21	3,19	0,99	65,9	20,7
7.	1996	1 421	4 571	93 802	3,22	3,12	0,97	66,0	21,1
8.	1997	1 424	4 588	94 110	3,22	3,07	0,95	66,1	21,6
9.	1998	1 424	4 588	94 110	3,22	3,05	0,94	66,1	21,8
10.	1999	1 424	4 588	94 110	3,22	3,00	0,93	66,1	22,0
11.	2000	1 424	4 588	94 110	3,22	2,97	0,92	66,1	22,3
12.	2001	1 424	4 588	94 110	3,22	2,97	0,92	66,1	22,3
Powiat chełmski 2000 r.		23.475	74.798	1.493.328	3,19	3,19	1,00	63,6	20,0
Woj. lub. 2001 r.		678 978	2312 188	42 807 288	3,41	3,20	0,94	63,0	19,7

Wskaźniki : mieszkania na 1 000 ludności (2001 r.)

- gmina Leśniowice -337
- powiat chełmski -314
- województwo lubelskie -312

Mieszkania oddane do użytku

Tabela Nr 2

Lp	Rok	Mieszkania		Izby		Pow. użytkowa mieszkań w m ²		Przeciętna pow. użytk. miesz w m ²	
		ogółem	w tym w bud. indywidualnych	ogółem	w tym w bud. indywidualnych	ogółem	w tym w bud. indywidualnych	ogółem	w tym w bud. indywidualnych
1.	1990	6	6	28	28	599	599	99,8	99,8
2.	1991	5	5	26	26	626	626	125,2	125,2
3.	1992	4	4	15	15	314	314	78,5	78,5
4.	1993	1	1	6	6	144	144	144	144
5.	1994	3	->	15	15	294	294	98,0	98,0
6.	1995	3	5	14	14	326	326	108,7	108,7
7.	1996	<i>i</i>	3	17	17	281	281	93,7	93,7
8.	1997	3	3	17	17	308	308	102,7	102,7
9.	1998	-	-	-	-	-	.	-	-
10.	1999	.	-	.	-	-	-	.	.
11.	2000	-	.	-	-	-	-	-	-
12.	2001	-	-	-	-	-	-	-	-
Powiat chełmski 2000 r.		37	37	205	205	4514	4514	122	122
Województwo 2000 r.		3 009	1 205	X	X	256 058	157 236	85,1	130,5

W studium wnioskuje się:

- utrzymanie terenów budowlanych na terenach uzbrojonych w infrastrukturę techniczną: (wodociąg wiejski, kanalizację sanitarną, drogi utwardzone: gminne i powiatowe,
- w istniejącej zabudowie mieszkaniowej (zabudowa zagrodowa) podnieść standard użytkowy i estetyczny poprzez zaopatrzenie mieszkań w łazienki i w.c -które dotąd ich nie posiadają,
- należy dążyć do obniżenia zużycia energii na ogrzewanie mieszkań (termorenowacja budynków), stosować ekologiczne nośniki energii do ogrzewania mieszkań (energia elektryczna, gaz ziemny i płynny, olej opałowy).

5.7. Urządzenia obsługi mieszkańców- usługi wg Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

Jednym z elementów charakteryzujących sferę społeczną są usługi. Rodzaje usług objętych analizą w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice” w/g „Sekcji” Polskiej Klasyfikacji Działalności - to:

- administracja,
- porządek i bezpieczeństwo publiczne,
- obsługa finansowa,
- kultura,
- edukacja,
- ochrona zdrowia i opieka społeczna,
- handel, gastronomia, rzemiosło,
- łączność,
- sport i rekreacja, usługi inne.

5.7.1 Administracja.

Administracja samorządowa

Gmina posiada ośrodek administracyjno - usługowy zlokalizowany w miejscowości gminnej Leśniowice z siedzibą władz samorządowych, Radą Gminy, Wójtem i Urzędem Gminy.

Urząd Gminy w Leśniowicach

powierzchnia terenu	- 0,54 ha,
powierzchnia użytkowa	- 432 m ,
zatrudnienie	- 17 osób,

Zabudowa o konstrukcji murowanej, wysokość II kondygnacje, st. techn. dobry. W budynku Urzędu Gminy siedziby posiadają również: Urząd Stanu Cywilnego, Ośrodek Kultury, Gminny Zakład Komunalny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Rewir Dzielnicowy - Komisariat Policji.

5.7.2. Porządek i bezpieczeństwo publiczne.

Usługi związane z porządkiem i bezpieczeństwem publicznym sprawowane są przez policję - Rewir Dzielnicowy w Leśniowicach podlegający Komisariatowi Policji w Chełmie. Zatrudnienie - 3 osoby. W dyspozycji Rewiru znajduje się samochód służbowy.

5.7.3. Obsługa finansowa.

Obsługę finansową gminy Leśniowice pełni Bank Spółdzielczy w Leśniowicach:

- powierzchnia terenu - 0,20 ha,

- powierzchnia użytkowa - 680 m²,
- zatrudnienie - 15 osób,
- zabudowa o konstrukcji murowanej, II kondygnacyjna, stan techniczny dobry, własność Banku Spółdzielczego.

Obiekty administracji, porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz obsługi finansowej do zachowania w „Studium”.

5.7.4. Kultura.

Usługi kultury w gminie Leśniowice świadczą: Samorządowy Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna Filia, świetlice i kluby wiejskie oraz obiekty sakralne.

- Samorządowy Ośrodek Kultury w Leśniowicach sprawuje funkcję organizacyjną i koordynacyjną całokształtu kultury w gminie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Leśniowicach z Filia w Sielcu dysponują księgozbiorem w ilości 20 300 woluminów, wskaźnik charakteryzujący księgozbiór w woluminach na 10 tys. ludności jest niższy od wskaźnika w powiecie i województwie, natomiast wypożyczenia na 1 czytelnika są wyższe od wskaźników w powiecie chełmskim i województwie lubelskim (tabela nr 1)

Lokalizacja usług w zabudowie prywatnej i Urzędu Gminy, stan techniczny zabudowy - średni.

Świetlice i kluby wiejskie - lokalizacja w miejscowościach: Leśniowice, Majdan Leśniowski, Kolonia Wierzbica, m, Teresin, Alojzów, Rakołupy Duże, Horodysko, Kumów Plebański i Kumów Majoracki. Stan techniczny zabudowy - dobry.

Świetlica wiejska w Rakołupach Dużych jest usługą wiodącą w zakresie usług kultury w gminie, zatrudnia 1 osobę na 0,5 etatu, posiada powierzchnię użytkową 50 m², stan zabudowy - dobry, własność sołectwa.

Obiekty kultury należy zachować w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Leśniowice”.

Obiekty sakralne (kościóły parafialne i kaplice) administrowane są przez parafie:

- Kościół Parafialny Rzymsko - Katolicki p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny W Kumowie Plebańskim,
- Kościół Parafialny Rzymsko - Katolicki w Rakołupach,
- Kaplica Rzymsko - katolicka w Sielcu p. w. Św. Anny „Na źródle”, Kasłanie i Alojzowie.
- Kościół Parafialny Polsko - Katolicki p.w. Najświętszej Marii Panny w Majdanie Leśniowskim.

Parafie dysponują zabudową administracyjno - mieszkalną.

Parafie w Kumowie Plebańskim i Majdanie Leśniowskim administrują również cmentarze grzebalne.

Istniejące obiekty kultury należy zachować, przewidzieć docelową lokalizację gminnego ośrodka kultury w miejscowości gminnej.

Biblioteki publiczne

Tabela nr 1

Rok	Placówki biblioteczne				Liczba lud. na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór w woluminach		Czytelnicy	Wypożyczenia w woluminach	
	ogółem	biblioteki	filie	punkty biblioteczne		w tys.	na 1000 ludności		w tys.	na 1 czytelnika
1990	9			7	2378/*	18,0	3785	815	20,6	25,3
1991	7			5	2342 /*	18,0	3884	662	14,0	21,3
1992	6			4	2335 /*	18,5	3972	660	13,6	20,6
1993	5			3	923 /**	19,2	4153	614	16,8	27,3
1994	4			2	1151 /**	19,2	4158	565	14,8	26,1
1995	4			2	1141/**	19,4	4251	575	15,1	26,2
1996	4			2	1119/**	19,5	4366	604	15,0	24,8
1997	5			3	881/**	20,0	4494	642	13,9	21,6
1998	2			-	2174/*	19,4	4575	x	x	x
1999	2			-	2157/*	20,0	4641	x	x	x
2000	2			-	2145/*	20,2	4716	x	x	x
2001	2			-	2136 /*	20,3	4753	x	x	19,9
Powiat chełmski 2001 r./*	34	x	x	x	2222	362,7	4801	x	x	19,4
Województwo lub. 2001 r.	637	x	x	x	3497	7379,7	3313	x	x	18,5

x - brak danych

/* - dotyczące bibliotek i filii.

/**- dotyczące bibliotek, filii i punktów bibliotecznych.

Wskaźniki:

księgozbiorów w woluminach na 1 000 ludności (2001 r.)

- gmina Leśniowice - 4 753
- powiat chełmski - 4 801
- województwo lubelskie - 3 313

5.7.5. Edukacja. Wychowanie przedszkolne.

Wychowanie przedszkolne w gminie sprawowane jest przez oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Leśniowicach, Sielcu, Rakołupach Dużych, Teresinie, Kumowie Plebańskim (Filia Szkoły Podstawowej w Sielcu) i przedszkole w Leśniowicach.

Łączna liczba dzieci objęta wychowaniem przedszkolnym w 2001 r. w gminie wynosiła 75, w tym w przedszkolach - 15 dzieci i w klasach „zerowych” 60 dzieci. Dane dotyczące wychowania przedszkolnego w gminie w latach 1990 - 2001 przedstawia tabela nr 1.

Szkolnictwo podstawowe.

Na terenie gminy Leśniowice w 2002 r. usługi w zakresie edukacji świadczyły:

Szkoła Podstawowa w Leśniowicach:

- liczba uczniów - 127 (w klasie „0” - 14)
- liczba nauczycieli - 12 (obsługa 4 osoby)
- liczba oddziałów - 6 (1 w klasie „0”)
- szkoła posiada pracownię komputerową, salę gimnastyczną i stołówkę.
- stan techniczny - dobry
- powierzchnia terenu - 2,46 ha,

Szkoła Podstawowa w Sielcu:

- liczba uczniów - 115 (w klasie „0” - 13)
- liczba nauczycieli - 12 (obsługa - 2 osoby)
- liczba oddziałów - 6 (1 w klasie „0”)
- szkoła posiada pracownię komputerową, salę gimnastyczną i stołówkę.
- stan techniczny zabudowy - średni,
- powierzchnia terenu - 1,17 ha

Szkoła Podstawowa w Rakolupach Dużych:

- liczba uczniów - 70 (w klasie „0” - 17)
- liczba nauczycieli - 9 (obsługa - 4 osoby)
- liczba oddziałów - 6 (1 w klasie „0”)
- szkoła posiada pracownię komputerową i stołówkę, brak sali gimnastycznej
- stan techniczny zabudowy - dobry
- powierzchnia terenu - 0,61 ha

Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Teresinie:

- liczba uczniów - 66 (w klasie „0” - 6)
- liczba nauczycieli - 10 (obsługa-3osoby),
- liczba oddziałów - 6 (1 w klasie „0”)
- szkoła posiada pracownię komputerową, salę gimnastyczną i stołówkę,
- stan techniczny zabudowy - dobry,
- powierzchnia terenu - 1,02 ha

Szkoła Podstawowa w Kumowie Plebańskim (Filia Szkoły Podstawowej w Sielcu):

- liczba uczniów - 14 (w klasie „0” - 4),
- liczba nauczycieli - 2 (obsługa - 1 osoba),
- liczba oddziałów - 2 (1 w klasie „0”)
- szkoła posiada pracownię komputerową, brak sali gimnastycznej i stołówki.
- stan techniczny zabudowy - dobry,
- powierzchnia terenu - 0,94 ha.

Publiczne Gimnazjum w Sielcu:

- liczba uczniów -198,
- liczba nauczycieli - 14(obsługa- 4 osoby),
- liczba oddziałów - 8
- szkoła posiada pracownię komputerową, salę gimnastyczną i stołówkę,
- stan techniczny zabudowy - bardzo dobry,
- powierzchnia terenu -1,17 ha.

Ilość szkół w gminie jest wystarczająca do zaspokojenia potrzeb w zakresie szkolnictwa podstawowego, wskaźniki charakteryzujące edukację w gminie w latach 1990 -2002 (tabela nr 2,3) są porównywalne ze wskaźnikami w powiecie chełmskim. Koszty utrzymania szkolnictwa podstawowego w gminie należą do najwyższych wskaźników budżetu gminy, w roku 2001 wynosiły 51,9 % wydatków.

Wychowanie przedszkolne

Tabela nr 1

Lp	Rok	Placówki przedszkola	Miejsca	Oddziały	Dzieci w przedszkolach	Nauczyciele
1.	1990/91	6/1	20	7	108/18	8
2.	1991/92	6/1	20	6	99/15	7
3.	1992/93	6/1	23	6	99/23	7
4.	1993/94	6/1	20	6	107/80	7
5.	1994/95	7/1	22	7	104/22	8
6.	1995/96	7/1	20	7	82/18	9
7.	1996/97	6/1	20	6	93 II/I	8
8.	1997/98	6/1	19	6	85//19	7
9.	1998/99	6/1	20	6	83 lx	x
10	1999/2000	6/1	15	6	x	x
11	2000/2001	7/1	15	7	88 lx	8
12	2001/2002	5/1	15	5	60/15	5
Powiat chełmski 2001/2002		58/5	263	68	1123//232	75
Województwo lubelskie 2001/2002		1108/340	31242	2209	45792 /30456	3076

Szkoły podstawowe

Tabela nr 2

Rok szkolny	Ogółem	Uczniowie	Absolwenci	Nauczyciele	Pomieszczenia do nauczania			Oddziały
					Izby lekcyjne	Pracownie przedmiotowe	Sale gimnastyczne	
1990/91	5	587	64	x	x	x	x	x
1991/92	5	592	63	x	x	x	x	x
1992/93	6	595	73	x	x	x	x	x
1993/94	6	589	57	48	38		1	36
1994/95	6	591	70	49	40		-	35
1995/96	6	587	64	49	40		2	34
1996/97	5	553	69	51	38		2	34
1997/98	5	545	68	53	38		2	34
1998/99	5	531	x	x	x	x	x	x
1999/00	5	462	x	42	x	x	x	x
2000/01	5	377	kl. VI -76 kl. VIII-72	39	32	3	2	261
2001 /2002	5	366	x	x	x	x	x	x
Powiat chełmski 2001/2002	69	6625	1138	519	490			389
Woj. lub. 2001/2002	1243	188867	34237	13234	10845			9595

x – brak danych

Wskaźniki w zakresie szkolnictwa podstawowego

Tabela nr 3

Rok	Liczba uczniów na			
	szkołę	nauczyciela pełno- zatrudnionego	oddział	pomieszczenie do nauczania
1990/ 1991	117	X	X	X
1991 / 1992	118	13	16	16
1992/1993	99	12	16	15
1993/1994	98	12	16	15
1994/1995	99	14	12	17
1995 / 1996	98	14	12	17
1996/1997	97	14	13	15
1997/1998	109	13	10	16
1998/1999	106	10	X	13
1999/2000	92	11	X	X
2000/2001	75	10	15	12
2001/2002	73	X	X	X
Powiat chełmski 2000 /2001	96	13	17	14
Województwo lubelskie 2000/2001	152	14	20	17

x- brak danych

5.7.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Ochrona zdrowia w gminie Leśniowice organizacyjnie związana jest z Lubelską Regionalną Kasą Chorych.

W zakresie leczenia specjalistycznego i szpitalnego gmina obsługiwana jest przez przychodnie specjalistyczne i szpitale w Chełmie i w Lublinie.

W zakresie pomocy doraźnej gmina korzysta z usług Stacji Ratownictwa Medycznego - Zakład Opieki Zdrowotnej w Chełmie.

Podstawową opiekę zdrowotną w gminie świadczy:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Leśniowicach - zatrudniający 2 lekarzy i 3 pielęgniarki. Lokalizacja w byłym Gminnym Ośrodku Zdrowia w Leśniowicach. Stan techniczny zabudowy – dobry
- Stomatologia - usługi stomatologiczne w gminie świadczone są przez indywidualną praktykę stomatologiczną w Leśniowicach. Zatrudnienie - 1 lekarz stomatolog. Lokalizacja w byłym Gminnym Ośrodku Zdrowia w Leśniowicach. Stan techniczny zabudowy – dobry
- Apteka - na terenie gminy prowadzi działalność apteka prywatna, zlokalizowana w Leśniowicach w budynku byłego Gminnego Ośrodka Zdrowia w Leśniowicach. Powierzchnia użytkowa 73 m², zatrudnione 2 osoby (w tym 1 farmaceuta). Stan techniczny zabudowy - dobry

Szczegółową charakterystykę usług ochrony zdrowia w gminie Leśniowice na przestrzeni lat 1990 - 2001 podają załączone zestawienia tabelaryczne:

- Personel służby zdrowia - tabela nr 1
- Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej - tabela nr 2
- Apteki - tabela nr 3

Istniejące usługi zdrowia zabezpieczają obsługę ludności gminy w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Obiekty winny być modernizowane i odpowiednio wyposażone - do zachowania i adaptacji w „Studium”.

Personel służby zdrowia

Tabela nr 1

Rok	Lekarz	Lekarz	Farm	Pielę-	Położ-	Leka-	Leka-	Farma	Pielęgn	Położ-
	e	e	a	gniarki	ne	rze	rze	cc	ia	ne
	w liczbach bezwzględnych					na 10 tys. ludności				
	dentysty	dentysty	ceuci				ści	uci	ri	
1990	4	2	1	8	X	8,4	4,2	2,1	16,8	X
1991	3	2	1	6	2	6,4	4,3	2,1	12,8	4,3
1992	4	2	1	7	1	8,6	4,3	2,1	15,0	2,1
1993	4	2	1	7	1	8,7	4,3	2,2	15,2	2,2
1994	4	2	2	7	1	8,7	4,3	4,3	15,2	2,2
1995		2	2	8	2	6,6	4,4	4,4	17,5	4,4
1996	3	2	2	7	2	6,7	4,5	4,5	15,6	4,5
1997	3	2	j	8	1	6,8	4,5	6,8	18,2	2,3
1998	2	2	2	5	1	4,6	4,6	4,6	11,5	2,3
1999	2	2	2		X	4,6	4,6	4,6	7,0	X
2000	2	2	1	3	X	4,7	4,7	7,0	7,0	X
2001	2	2	1	3	X	4,7	2,3	2,3	7,0	X
Powiat chełmski 2001	19	9	X	62	X	2,5	1,2	X	8,1	X
Województwo lubelskie 2001 r.	5370	979	1879	13076	1527	24,1	4,4	8,4	58,7	6,8

x – brak danych

Zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

Tabela nr 2

Lp.	Rok	Przychodnie			Ośrodki zdrowia		Żłobki		
		Ogółem	w tym		Ogółem	w tym gminne	zakłady	miejsca	dzieci
			rejonowe	przem. służby zdrowia					
1.	1990	—	—	—	2		—	—	—
2.	1991	—	—	—	2		—	—	—
3.	1992	—	—	—	2		—	—	—
4.	1993	—	—	—	2		—	—	—
5.	1994	—	—	—	2		—	—	—
6.	1995	—	—	—	2		—	—	—
7.	1996	—	—	—	2		—	—	—
8.	1997	—	—	—	2		—	—	—
9.	1998	—	—	—	2		—	—	—
10.	1999	—	—	—	2		—	—	—
11.	2000	—	—	—	2		—	—	—
12.	2001/*	—	—	—	1		—	—	—
Powiat chełmski 2001 r,-		4	X	X	13	X	—	—	—
Województwo lubelskie 2001 r.		310	X	X	203	X	—	—	--

x – brak danych

/* - w 2001 r. w gminie udzielono 13.7 tys. porad przez Publiczny Ośrodek Zdrowia w Leśniowicach.

Apteki i Punkty Apteczne

Tabela nr 3

Rok	Apteki		Punkty apteczne	Liczba ludności na aptekę (punkt)	Farmaceuci zatrudnieni w aptekach (punktach)	
	ogółem	w tym prywatnych			ogółem	w tym prywatnych
1990	1	X	—	4756	1	—
1991	1	X	—	4684	1	—
1992	1	1	—	4669	1	1
1993	2	2	—	2308	2	2
1994	2	2	—	2303	2	2
1995	2	2	—	2281	2	2
1996	2	2	—	2238	2	2
1997	2	2	—	2203	3	3
1998	2	2	—	2179	3	3
1999	1	1	—	4313	2	2
2000	1	1	—	4290	2	2
2001	1	1	—	4271	2	2
Powiat chełmski 2001 r,-	12	12	1	6 295	14	14
Województwo lubelskie 2001 r	676	625	4	3 295	1517	1343

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Lokalizacja w miejscowości gminnej w siedzibie Urzędu Gminy Leśniowice. Zatrudnione 8 osób, w tym 4 osoby wykonujące usługi opiekuńcze Jest to jednostka organizacyjna samorządu gminy, obszarem działania obejmuje teren gminy Leśniowice, realizując zadania w zakresie pomocy społecznej jako „zadania własne” i „zadania zlecone” - finansowane przez Lubelski Urząd Wojewódzki.

Do zadań własnych należy pomoc w zakresie posiłków (dożywianie dzieci), usługi opiekuńcze, zasiłki i pomoc w naturze oraz dodatki mieszkaniowe.

Zadania zlecone to forma pomocy w zakresie zasiłków stałych, wyrównawczych, okresowych, gwarantowanych i specjalnych, w tym z tytułu bezrobocia , długotrwałej choroby i niepełnosprawności z powodu choroby i macierzyństwa, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, składek na ubezpieczenia zdrowotne i społeczne. Liczba osób i rodzin

korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz liczba świadczeń wzrasta. W roku 2002 w zadaniach własnych gminy przyznano świadczenia dla 387 osób i 255 rodzin na kwotę 132,18 tys. zł. a w zadaniach zleconych gminy - świadczenia dla 394 osób i 241 rodzin na kwotę 401,32 tys. zł.

5.7.7. Handel, gastronomia, rzemiosło.

Ważne znaczenie dla funkcjonowania gminy ma rozwój usług bytowych o charakterze komercyjnym - handlu, gastronomii i rzemiosła.

W wyniku przemian społeczno - gospodarczych następuje rozwój sieci usług realizowanych przez inwestorów prywatnych. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w 2001 r. wyniosła 154, a zakładów osób fizycznych - 124.

W bilansie usług w gminie dominują zakłady rzemieślniczo - usługowe ok. 50 % zakładów osób fizycznych, placówki handlowe ok. 40 %, pozostałe 10 % to usługi ubezpieczeniowe, transportowe i gastronomiczne - lokalizacja głównie w sołectwach: Leśniowice, Majdan Leśniowski, Sielec, Teresin, Rakołupy, Wygnance, Politówka, , Poniatówka, Plisków, Alojzów, Nowy Folwark i Horodysko oraz w siedzibach pozostałych sołectw.

W usługach handlu dominują branże spożywcze i spożywczo - przemysłowe, artykuły gospodarstwa domowego i artykuły do produkcji rolnej.

W 2002 r. w gminie funkcjonowało 21 sklepów zatrudniających 49 osób oraz 1 punkt sprzedaży paliw, gdzie pracowały 2 osoby, w 2002 - 26 sklepów o powierzchni użytkowej ok. 1 000 m², zatrudniające ok. 60v osób.

5.7.8. Łączność.

W gminie funkcjonują dwie placówki pocztowe : Poczta Polska - Urząd Pocztowy w Leśniowicach i Sielcu.

Powierzchnia użytkowa zabudowy ok. 50 m², zatrudnionych - 7 osób, stan techniczny zabudowy - średni.

Usługi pocztowe zlokalizowane są w zabudowie będącej własnością Urzędu Gminy i własność prywatną w Sielcu. Usługi łączności do zachowania i utrzymania w „Studium”.

5.7.9. Sport i rekreacja.

Do urządzeń sportowych na terenie gminy należą:

- stadion sportowy w Leśniowicach ilość miejsc - 1 000, stan techniczny dobry i boisko wiejskie w Horodysku.
- boiska sportowe edukacji w Leśniowicach, Sielcu, Teresinie, Rakołupach Dużych i Kumowie Plebańskim.

W okresie letnim usługi wypoczynku i rekreacji świadczy „Zajazd letni” w Alojzowie oraz w zakresie wędkarstwa - stawy rybne w Rakołupach Dużych.

Stan zagospodarowania obiektów i terenów sportowo - rekreacyjnych w gminie należy uznać za niewystarczający.

Brak jest obiektów służących zajęciom sportowym i rekreacyjnym w okresie całorocznym - (sporty zimowe).

Należy realizować usługi związane ze sportem i rekreacją w oparciu o tereny leśne, istniejące i projektowane zbiorniki wodne. Należy również rozwijać w oparciu o osadnictwo wiejskie agroturystykę i ekoturystykę.

5.7.10. Usługi inne.

Dotyczy to usług Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach : Leśniowice, Kolonia Leśniowice, Sarniak, Aojzów, Wygnance, Kolonia Wierzbica, Dębina, Plisków, Rakołupy, Rakołupy Duże, Horodysko i Kumów Majoracki. Zorganizowane są one w 14 skupiających 365 osób (strażaków ochotników). Zabudowę OSP stanowią strażnice - remizy strażackie pełniące również funkcje świetlic wiejskich (klubów rolniczych), o powierzchni użytkowej ok. 700 m², i powierzchni terenu - ok. 1,8 ha, oraz garaże na środki transportowe i sprzęt pożarniczy. Lokalizacje usług OSP do zachowania i utrzymania w „Studium”.

5.7.11. Zieleń, cmentarze.

Uzupełnieniem leśnego krajobrazu gminy są licznie występujące zadrzewienia śródpolne, parki podworskie, zieleń wokół obiektów sakralnych oraz zieleń cmentarna. Do najciekawszych i najcenniejszych obiektów o bardzo urozmaiconej zieleni wysokiej należą: park podworski z aleją wjazdową w Dębinie z końca XIX w; park podworski w Sielcu z XIX w., park podworski w Kumowie Plebańskim z połowy XIX w.

Również bardzo ciekawy starodrzew znajduje się przy zespole kościelnym w Kumowie Plebańskim.

Na istniejących 4 cmentarzach różnych wyznań występują zwarte skupiska zieleni wysokiej. Są to cmentarze w : Kumowie Plebańskim, rzymsko - katolicki z przełomu XVIII i XIX w. czynny, wpisany do rejestru zabytków; Rakołupach i Sielcu, prawosławny, nieczynny z połowy XIX w.; Leśniowicach, polsko - katolicki, czynny z pierwszej połowy XX w. - objęte ewidencją ochrony zabytków, prowadzoną przez Gminę.

Występujące na terenie gminy zadrzewienia śródpolne znakomicie łagodzą klimat, zwiększają zawartość wody w glebie a także zapobiegają wysmalaniu upraw przy ostrych bezśnieżnych zimach.

5.7.12. Wnioski dotyczące usług.

W sferze usług do zadań priorytetowych należą:

- zachowanie i modernizacja obiektów usług istniejących,
- przystosowanie nieczynnych obiektów np. usług rolniczych i oświaty dla potrzeb społeczności lokalnej,
- uzupełnienie sieci usług zgodnie z ustaleniami dotychczasowych opracowań urbanistycznych.
- rozwijanie sieci usług zgodnie z europejskimi tendencjami z pozyskaniem kapitału zagranicznego,
- w budżetach gminy zwiększać nakłady na kulturę fizyczną i sport oraz ochronę zdrowia.

6. Identyfikacja głównych problemów gminy.

1. Podstawowym problemem, rzutującym między innymi na przestrzenny rozwój gminy jest brak miejsc pracy w sektorze produkcyjnym, poza rolnictwem. Sytuacja ta wpływa na powstawanie zjawisk powodujących stagnację przestrzennego rozwoju obszaru gminy.

Należą do nich:

- migracje mieszkańców gminy, szczególnie ludzi młodych i przedsiębiorczych na inne tereny,
 - ujemny przyrost naturalny,
 - ubożenie ludności zmniejszające popyt na towary i usługi,
 - brak kapitału na realizację inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.
2. Ważnym problemem jest przekształcenie sektora rolniczego w kierunku dostosowania jego struktury do warunków gospodarki rynkowej i nastawienia go na produkcję intensywną. Z realizacją procesu przekształcania sektora rolniczego wiąże się: powiększenie powierzchni produkcyjnej gospodarstw, zapewnienie obsługi produkcji rolnej -prac polowych, zbytu wytworzonych surowców i ich przetwarzanie.
 3. Obsługa produkcji rolnej wymaga powstawania zakładów usługowych i przetwórczych, które mogą powstawać drogą przyciągania inwestorów zewnętrznych lub utworzenia organizacji spółek producentów. Na terenie gminy istnieje wiele opuszczonych - nieczynnych obiektów, które po odpowiednim zaadoptowaniu mogą pełnić w/w funkcje np. masarnia i SKR w Kasilanie, SKR i RSP w Rakolupach, masarnia i KR w Kumowie Plebańskim, zakład utylizacji w Sielcu, betoniarnia w Poniatówce, częściowo baza GS i SKR w Leśniowicach.
 4. Problemem w zakresie rozwoju inwestycji jest brak odpowiednio przygotowanych terenów. Głównie brak wyposażenia gminy w sieć wodociągową i w sieć kanalizacji sanitarnej (oczyszczalnie ścieków). Ponadto niezadowalający stan dróg, zarówno gminnych jak i powiatowych.
 5. Szansę udziału w ogólnym rozwoju gminy ma rozwój rekreacji i turystyki. Problemem w tym zakresie jest ukształtowanie trendów rozwoju tych dziedzin i lepsza promocja głównych jego ogniw, w tym rozbudowa systemów infrastruktury usługowej i technicznej. Ważnym czynnikiem może być tu nastawienie psychiki mieszkańców na pozytywny stosunek do rozwoju gminy we wszystkich dziedzinach.

7. Szanse i zagrożenia rozwoju.

7.1. Szanse - korzystne elementy rozwoju.

Wśród elementów mogących korzystnie wpłynąć na gospodarczy i przestrzenny rozwój gminy wymienić należy:

Korzystne położenie geograficzne oraz komunikacyjne.

- bliskie położenie względem powiatowego ośrodka usług - Chełma stwarza dobre warunki dla rozwoju przedsiębiorczości,
- bliskość granicy z Ukrainą, do przejścia granicznego w Dorohusku około 40 km, możliwość tworzenia bazy handlu ze wschodem,
- istniejąca sieć drogowa zapewnia powiązanie gminy z obszarem województwa i resztą kraju,

2. Relatywnie niskie koszty pracy, duży potencjał ludzki,

Zaplecze doskonałej jakości produktów rolnych, baza dla rozwoju produkcji i przetwórstwa żywnościowego, dobre gleby, (szczególnie część południowa gminy), nieskażone środowisko przyrodnicze.

Nieskażone środowisko naturalne (czyste powietrze), walory turystyczno - krajobrazowe (północna część gminy), wartości kulturowe mogą być zachętą do lokalizowania obiektów wymagających takich warunków oraz do rozwoju funkcji rekreacyjnych (agroturystyka) dla mieszkańców gminy i Chełma.

7.2. Zagrożenia - elementy mogące ograniczyć rozwój.

1. Niekorzystna sytuacja demograficzna spowodowana występującym od kilku lat ujemnym przyrostem naturalnym oraz odpływem ludzi młodych w poszukiwaniu zatrudnienia. Wpływa to na proces starzenia się ludności gminy.
2. Wysoka stopa bezrobocia, jego niekorzystna struktura wiekowa i poziom wykształcenia ludności.
3. Niski poziom wykształcenia ludności.
4. Słaba baza ekonomiczna gospodarstw rolnych.
5. Brak specjalizacji gospodarstw rolnych.
6. Słabe powiązanie producentów rolnych z przemysłem przetwórczym.
7. Niski poziom dochodów ludności.
8. Słaba infrastruktura rekreacyjno - sportowa i kulturalna.
9. Pogarszanie się jakości środowiska naturalnego: brak kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków powoduje zanieczyszczenie wód podziemnych (odprowadzanie ścieków bytowych do ziemi bez ich oczyszczenia),
10. Niedostateczna promocja gminy.

CZEŚĆ II
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POLITYKA
PRZESTRZENNA

IV. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

1. Cele rozwoju.

Ustalenie celów rozwoju przestrzennego gminy Leśniowice jest ustaleniem zasad zagospodarowania przestrzennego gminy zgodnych ze strategią rozwoju gospodarczego gminy.

Określone cele rozwoju przestrzennego gminy, odnosząc się jednocześnie do możliwości i ograniczeń wynikających ze stanu istniejącego, uwzględniają istniejące uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe, społeczno - gospodarcze i techniczne. Jako podstawową zasadę przyjmuje się dążenie do trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy.

Cele:

- wykorzystanie zasobów i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego z uwzględnieniem regionalnej polityki ekologicznej,
- poprawa jakości życia w gminie z uwzględnieniem potrzeb i aspiracji jej mieszkańców,
- stały wzrost gospodarczy i zwiększenie aktywności gospodarczej, wykorzystanie istniejących nieczynnych obiektów obsługi rolnictwa,
- wykorzystanie walorów położenia gminy w regionie, dla jej dalszego rozwoju, między innymi poprzez przyciąganie nowych, atrakcyjnych z punktu widzenia przyjętej strategii, inwestycji z zewnątrz,
- tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju przedsiębiorczości.
-

2. Rozwój przestrzenny gminy - zasady kształtowania jej struktury funkcjonalno - przestrzennej.

Przestrzenny rozwój i kształtowanie struktury funkcjonalno - przestrzennej gminy stymulowane są przez liczne uwarunkowania z których do głównych należą:

- uwarunkowania z przyjętej strategii rozwoju gminy,
- uwarunkowania przyrodniczo - fizjograficzne i kulturowe,
- uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania gminy,
- uwarunkowania komunikacyjne,
- uwarunkowania wynikające z optymalizacji kosztów wyposażenia terenów w urządzenia i sieci infrastruktury technicznej.

Głównymi elementami struktury funkcjonalno - przestrzennej będą:

- Ośrodek gminy rozbudowywany i zmodernizowany. Na nowych terenach zakłada się możliwość lokalizacji obiektów handlowych i usługowych wymagających obsługi parkingowej, lokalizacji budownictwa mieszkaniowego, oraz obiektów obsługi funkcji turystyki. Centrum gminne powinno uzyskać nową atrakcyjną formę uwzględniającą dotychczasowe dobre rozwiązania kompozycyjno -przestrzenne.

- Ośrodki usługowe wspomagające ośrodek gminy zlokalizowane w Kumowie i Rakołupach. *oraz centra usługowe we wsiach: Leśniowice – Majdan Leśniowski, Alojzów, Horodysko, Kasilan, Kumów Majoracki, Kumów Plebański, Rakołupy Duże, Sielce, Teresin.*
- Tereny i obiekty rekreacji w rejonie projektowanego zbiornika wodnego w miejscowości Horodysko.
- Bogate przyrodniczo doliny rzek: Horodyski, Krzywólki i Wełnianki, będące elementami korytarzy ekologicznych.
- Zmodernizowany system komunikacyjny oraz wyznaczony układ ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych.

Wzajemne relacje i powiązania wymienionych wyżej elementów struktury funkcjonalnej gminy określają kierunki i kształt rozwoju przestrzennego gminy.

3. Kierunki rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań przyrodniczych.

W rozwoju społeczno - gospodarczym gminy Leśniowice przyjąć należy zasadę zrównoważonego rozwoju. Zasada ta polega na racjonalnej gospodarce zasobami środowiska i zachowaniu równowagi przyrodniczej. Działania gospodarcze powinny być podporządkowane wymogom ochrony i kształtowania środowiska.

3.1. Główne czynniki kształtujące możliwości i warunki rozwoju gminy.

Głównymi czynnikami środowiska warunkującymi dalszy rozwój gminy są bardzo urodzajne gleby oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe. Najważniejszym kierunkiem rozwoju gminy powinno być rolnictwo a jako dodatkowym - turystyka i rekreacja. Preferować należy, szczególnie na obszarach chronionego krajobrazu proekologiczne formy rolnictwa wykorzystujące metody i techniki rolnictwa ekologicznego. Zrezygnować należy z dużych ferm metodą bezściołową ze względu na brak warunków do gnojowicowania pól.

Największe walory krajobrazowe dla rozwoju funkcji turystyczno - rekreacyjnej są w południowej części gminy. Jest to strefa bogatego przyrodniczo, harmonijnego krajobrazu rolniczego o walorach wypoczynkowych (Plan zagosp.....2002). Formy użytkowania i zagospodarowania turystycznego powinny zapewnić utrzymanie równowagi przyrodniczej. Preferowaną formą turystyki powinna być agroturystyka oraz turystyka kwalifikowana (głównie wędrówki piesze i rowerowe po wyznaczonych szlakach). Agroturystyka może rozwijać się we wszystkich wsiach w gminie. Szczególnie korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki są we wsiach: Kumów Majoracki, Rakołupy, Rakołupy Duże, Plisków, Sarniak, Poniatówka, *a głównie we wsiach Horodysko i Nowy Folwark.*

3.2. Prawna ochrona przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu.

Na terenie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Grabowiecko - Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zgodnie z Rozporządzeniem nr 50 i 51 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. obowiązują następujące zakazy:

- lokalizacji inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz mogących pogorszyć stan środowiska, które uzyskały negatywną ocenę oddziaływania na środowisko,
- lokalizacji nowych lub rozbudowy istniejących obiektów istotnie zmniejszających walory przyrodnicze i krajobrazowe,
- wydobywania surowców mineralnych za wyjątkiem lokalizacji kopalni piasku, gliny, żwiru i torfu uwzględnionych w planach zagospodarowania przestrzennego,
- prowadzenia trwałych odwodnień terenu powodujących degradację gleby lub szaty roślinnej oraz odwodnienia nie użytkowanych gospodarczo bagien i torfowisk,
- dokonywania zmian koryt rzecznych,
- wysypywania, zakopywania odpadów lub innych nieczystości w miejscach nie przeznaczonych do tego w planach zagospodarowania przestrzennego,
- wprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wody i gleby,

Na terenie obszarów chronionego krajobrazu obowiązują zasady gospodarowania:

- realizacja inwestycji (nowych lub modernizacja istniejących) nie może kolidować z nadrzędną funkcją obszaru i obniżać jego wartości przyrodniczych i krajobrazowych,
- na terenie obszaru mogą być lokalizowane obiekty o charakterze turystyczno - wypoczynkowym w miejscach wyznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego, o ile nie kolidują z zasadniczą funkcją ekologiczną obszaru i nie prowadzą do przekroczenia odpowiednich wskaźników chłonności turystycznej,
- należy popierać regionalne formy budownictwa, a obiekty przyrodnicze o najwyższych walorach przyrodniczo - naukowych winny być obejmowane różnymi formami ochrony przyrody.

Pomniki przyrody.

Obowiązuje ochrona pomników przyrody, (4 pojedyncze drzewa w Sielcu i Kumowie Majorackim i płat roślinności kserotermicznej w leśnictwie Kumów), przed wycinaniem, uszkodzeniem itp. zgodnie z Ustawą z dnia 16.X.1991 r. o ochronie przyrody (z późniejszymi zmianami), (Dz. U. nr 99 z dnia 14.IX.2001 r.).

Parki podworskie.

Park podworski w Sielcu, wpisany do rejestru zabytków podlega ochronie konserwatorskiej. Parki w Kasiłanie, Dębinie oraz pozostałości parków w Rakolupach i Kumowie Plebańskim, chronić należy przed dalszą degradacją i w miarę możliwości uporządkować i odrestaurować.

Projektowany użytek ekologiczny.

Ze względu na walory przyrodnicze projektuje się utworzenie użytku ekologicznego w dolinie rzeki Horodyski

Lasy.

Tereny leśne podlegają ochronie przed zmianą użytkowania, zgodnie z Ustawą z dnia 3.II. 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Dążyć należy do zwiększenia lesistości. Gmina Leśniowice w planie zagospodarowania przestrzennego woj. lubelskiego (2002) objęta została priorytetem zalesień przeciwoerozyjnych i wodochronnych. Zgodnie z ustawą z dnia 8.VI.2001r. o przeznaczaniu gruntów rolnych do zalesień, zalesiane powinny być głównie grunty nieurodzajne klasy V i VI. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25.VIII. 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej -w lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone.

W lasach, w tym również w lasach ochronnych obowiązują szczegółowe zasady gospodarowania, określone w planie urządzenia lasu Nadleśnictwa Chełm na okres od 1.1.1998 r. do 31. XII.2007 zatwierdzonym decyzją Ministra Środowiska nr BOA - Lp./8/1518/2000 z dnia 2.XI.2000 r.

W celu ochrony warunków siedliskowych drzewostanów i walorów krajobrazowych wprowadza się zakaz lokalizacji obiektów i prowadzenia uciążliwej działalności gospodarczej dla ekosystemów leśnych w tzw. strefach ekotonowych (w odległości ok. 30 - 50 m od granic lasu).

Na obszarze zmiany nr II studium nie występują obiekty ani obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody.

3.3. Krajobraz.

Ochroną planistyczną została objęta południowa część gminy jako tzw. strefa bogatego przyrodniczo, harmonijnego krajobrazu rolniczego o walorach wypoczynkowych. Występują tu w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki. Ochronie przed nową zabudową podlegają kameralne wnętrza krajobrazowe oraz przyrodnicze elementy krajobrazu wiejskiego, które decydują o jego różnorodności, głównie:

- zadrzewienia (śródpolne, przydomowe i inne),
- enklawy roślinności zbliżonej do naturalnej,
- drobnoprzestrzenna struktura lasów,
- zbiorniki wodne

Na terenie całej gminy wprowadzić należy zachowawczą ochronę walorów krajobrazowych poprzez:

- utrzymanie enklaw nie zabudowanej przestrzeni krajobrazowej,
- nie lokalizowanie zabudowy na otwartych terenach rolnych,
- nie sytuowanie obiektów wprowadzających dysharmonię krajobrazu,
- szczególną ochronę krajobrazową przedpola punktów widokowych.

Ze względu na duże walory krajobrazowe obszaru gminy wskazane jest opracowanie studium kształtowania krajobrazu.

Dla obszaru objętego zmianą nr II studium w celu ograniczenia negatywnego oddziaływania elektrowni wiatrowych na krajobraz konieczne jest:

- zapewnienie jednolitej kolorystyki wszystkich turbin wiatrowych, przy czym przyjęta kolorystyka powinna jak najmniej ingerować w krajobraz;
- unikanie ogrodzeń wewnątrz obszarów lokalizacji farm wiatrowych przy czym nie dotyczy to ogrodzeń stacji transformatorowych oraz innych urządzeń elektroenergetycznych.

W miarę możliwości technicznych powinno się ponadto stosować podziemne kable energetyczne oraz ograniczać ilość budowli pomocniczych w tym dróg pomiędzy turbinami wiatrowymi.

3.4. System przyrodniczy.

Prawidłowe funkcjonowanie systemu ekologicznego wymaga *wyodrębnienia regionalnego systemu obszarów chronionych co pozwoli na zachowanie i ochronę* przed degradacją walorów przyrodniczych oraz utrzymanie drożności ekologiczno - przestrzennej i walorów przyrodniczych ciągów ekologicznych. Obejmuje się ochroną planistyczną ciągi ekologiczne, którym są doliny rzeczne Krzywólki, Horodyski i Wełmianki. Doliny powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu (łąki i pastwiska), jako tereny otwarte. Wprowadzić należy następujące zasady gospodarowania:

- wykluczyć zabudowę kubaturową oraz składowanie odpadów, lokalizację wylewisk gnojowicy itp.
- budowę liniowych urządzeń technicznych przecinających doliny prowadzić z zachowaniem jej drożności umożliwiającej migrację flory i fauny,
- retencjonowanie wody poprzez budowę małych zbiorników wodnych,
- wprowadzać pasmowe zadrzewienia, zakrzewienia i zadarnienia w celu utworzenia biologicznego buforu chroniącego przed spływami wód zanieczyszczonych z terenów pól uprawnych.

W celu lepszego poznania ochrony cennych zasobów przyrodniczych należy opracować inwentaryzację przyrodniczą gminy.

3.5. Gleby.

Gleby podlegają ochronie przed zmianą użytkowania na nierolnicze zgodnie z Ustawą z dnia 3.II.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Szczególną ochroną objęte są gleby klas od I - III oraz gleby organiczne. Występuje duże zagrożenie gleb erozją. Zbocza o dużych spadkach (powyżej 10 %) objąć należy kompleksowymi zabiegami przeciwoerozyjnymi (fitomelioracje) - zadrzewienia, zakrzewienia, zadarnienia i inne umocnienie skarp.

3.6. Wody powierzchniowe.

Gmina Leśniowice została uznana w planie zagospodarowania przestrzennego woj. lubelskiego (2002) jako zlewnia deficytowa wód powierzchniowych. Z tego względu w dolinie rzeki Horodyski projektuje się budowę zbiornika wodnego. Wskazany jest rozwój małej retencji w całej gminie. Przy projektowaniu obiektów małej retencji ustala się obowiązek uwzględniania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.

Południowa część gminy stanowiąca dorzecze Horodyski stanowi obszar ochronny zlewni wód powierzchniowych. Obszar ten obejmuje się ochroną planistyczną i wprowadza się tu absolutny priorytet budowy wiejskich oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacji sanitarnej. Zasady gospodarowania na tym obszarze powinny zmierzać do:

- zwiększenia naturalnej retencyjności poprzez zalesianie obszarów wododziałowych,
- ochrony dolin rzecznych oraz pozadolinnych obszarów podmokłych, bagien i torfowisk przed odwodnieniem,
- uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej,
- eliminacji źródeł zanieczyszczeń wód,
- zakazu lokalizacji obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska,
- racjonalnego stosowania nawozów i chemicznych środków ochrony roślin.

3.7. Wody podziemne.

Gmina Leśniowice położona jest na Obszarze Wysokiej Ochrony Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 oraz projektowanej strefie ochronnej tego zbiornika. W związku z tym na obszarze gminy wprowadza się następujące zakazy:

- lokalizacji nowych obiektów gromadzenia odpadów oraz stacji dystrybucji paliw płynnych nie zabezpieczonych przed przenikaniem do podłoża substancji szkodliwych dla środowiska.
- odprowadzania ścieków nieoczyszczonych do wód lub do gruntu,
- *priorytet budowy systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.*
- lokalizowania nowych obiektów szczególnie niebezpiecznych dla jakości wód (fermy z bezściołową hodowlą, zakładów przemysłowych i magazynów zawierających substancje toksyczne, baz i dalekosiężnych rurociągów paliw płynnych).

Zlikwidowane powinny być istniejące źródła zanieczyszczenia wód i uporządkowana gospodarka wodno - ściekowa i odpadami. Prowadzić należy okresową kontrolę w aspekcie ochrony wód podziemnych.

3.8. Higiena atmosfery.

Korzystne warunki aerosanitarne są jednym z walorów dla rozwoju turystyki i rekreacji. W celu ograniczenia tzw. niskiej emisji zanieczyszczeń do atmosfery preferować należy ekologiczne nośniki energii cieplnej (gaz, biomasa, olej opałowy, energia elektryczna).

4. ZASADY OCHRONY WARTOŚCI ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Ślady dawnej kultury budowlanej zachowane na obszarze gminy wymagają ochrony przed zniszczeniem i zapomnieniem a także zastosowania i odpowiedniego wkomponowania w nową architekturę oraz wydobycia we współczesnym krajobrazie.

Rewitalizacja dawnej, urokliwej zabudowy i zarośniętych dzicząłą roślinnością parków, odpowiednie zastosowanie w nowej architekturze cech dawnej zabudowy dworskiej i kompozycji założeń przywróciłaby tym miejscowościom dawnej świetności. Zachowane szczerkowe ślady i wiedza historyczna jest szansą na ich wydobycie i odpowiednie skomponowanie we współczesnym krajobrazie kulturowym. Pożądanym byłoby nawiązanie w nowej architekturze do stosowanych wcześniej rozwiązań przestrzennych, a także detali i zdobień, posiadających zawsze właściwe proporcje i kształty.

Dotyczy to wszelkich działań w tworzeniu współczesnego budownictwa mieszkaniowego, usługowego, rekreacyjnego i przemysłowego wywołującego skutki przestrzenne otoczenia zachowanych dóbr.

Osiem obiektów wpisanych do rejestru zabytków podlega ochronie prawnej: grodzisko w Horodysku, zespół kościelny w Kumowie Plebańskim, cmentarz rzymskokatolicki z XVIII/XIX w. z kaplicą Rzewuskich w Kumowie Plebańskim, pozostałości fortalicy i założenie dworsko - parkowe w Sielcu, park podworski w Dębinie i trzy kopce w Pliskowie.

Wartości kulturowe stanowią tu rolę nadrzędną, wszelkie zamierzenia inwestycyjne w obrębie tych obiektów wymagają uzgodnienia *Lubelskiego* Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W stosunku do obiektów i terenów zabytkowych podlegających ochronie należy zastosować wymagania służb konserwatorskich, które są następujące:

- a) dla obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego „obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i realizacyjnych, Zasady kształtowania przestrzennego i prowadzenia wszelkich inwestycji winny być podporządkowane wnioskowi i decyzjom konserwatorskim. Dotyczy to również zmiany sposobu zagospodarowania terenu, zmiany sposobu użytkowania obiektów oraz wtórnych podziałów historycznych założeń. Wszelka działalność inwestycyjna prowadzona przy tych obiektach i w otoczeniu zabytków wymaga uzyskania pozwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków”, szczegółowy wykaz obiektów nieruchomych i stanowisk archeologicznych będących w rejestrze zabytków stanowi załącznik nr 1 do części II Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leśniowice”.*
- b) dla obiektów architektury i budownictwa oraz cmentarzy i mogił znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków „dopuszcza się zmiany adaptacyjne obiektów po przednim uzgodnieniu z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W przypadku koniecznej rozbiórki obiektu należy przedstawić inwentaryzację architektoniczną w celu uzyskania zgody Lubelskiego Konserwatora Zabytków”. Cmentarze i mogiły należy zachować i rewaloryzować w oparciu o projekty zaopiniowane przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.” Szczegółowy wykaz obiektów stanowi załącznik nr 2 do części II Studium*

Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leśniowice”,

- c) dla obszarów występowania zabytków archeologicznych wszelka działalność inwestycyjna, związana z prowadzeniem prac ziemnych (kubaturowa, liniowa, drogowa, pozyskiwania surowców mineralnych) oraz zmian w użytkowaniu gruntu (w tym przeznaczonych do zalesienia), wymaga uzgodnienia z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – przed zgłoszeniem lub uzyskaniem pozwolenia na budowę –w celu uzyskania wytycznych konserwatorskich dla przedmiotowej inwestycji. Prace ziemne towarzyszące uzgodnionym inwestycjom, muszą być poprzedzone ratowniczymi badaniami archeologicznymi po uprzednim uzyskaniu pozwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków”.*
Do części II Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Leśniowice”.

Obiekty objęte ewidencją gminy reprezentują różnorodne wartości artystyczne i historyczne, stan ich zachowania jest także zróżnicowany.

Szczególnej uwagi i dbałości w zachowaniu artystycznych i historycznych wartości architektonicznych wymagają obiekty sakralne.

Występujące na terenie gminy nieczynne cmentarze i mogiły są nie ogrodzone i porośnięte dziką roślinnością, co czyni je niedostępnymi dla ludzi. Krzyże i nagrobki narażone są na powolne samozniszczenie. Wskazane jest usunięcie zarośli oraz uporządkowanie i zabezpieczenie zachowanych nagrobków.

Obiekty objęte ewidencją podlegają pośredniej ochronie konserwatorskiej - zamierzenia realizacyjne wymagają uzgodnień z *Lubelskim* Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Ruchome zabytki archeologiczne mogą wystąpić na terenie całej gminy, szczególnie na terenach wskazanych na mapie studium. W przypadku natrafienia - podczas realizacji inwestycji - na obiekt zabytkowy, inwestor zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia o tym fakcie Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Lublinie Delegatura w Chełmie. Prace ziemne mogą być objęte nadzorem archeologicznym.

Na obszarze zmiany nr II studium:

1) W odniesieniu do obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków należy uwzględnić priorytet działań konserwatorskich we wszystkich zamierzeniach inwestycyjnych wykonywanych na tych obiektach, w tym również w przypadku zmiany sposobu użytkowania i zmiany podziałów geodezyjnych. Wszystkie działania inwestycyjne na tych obiektach należy wykonywać zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków.

2) Na obszarze stanowisk archeologicznych wszelkie prace inwestycyjne ziemne oraz zmianę sposobu użytkowania gruntu należy wykonywać zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków.

5. Kierunki rozwoju przestrzennego.

5.1. Rozwój funkcji mieszkaniowych.

Utrzymuje się obecne formy osadnictwa i zabudowy mieszkaniowej: zabudowę zagrodową i jednorodziną na obszarze gminy oraz istniejącą zabudowę wielorodzinną w miejscowości gminnej- Leśniowice i miejscowościach: Dębina i Sielec – *priorytet budowy systemów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.*

W okresie perspektywicznym i kierunkowym preferuje się rozwój zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej:

- lokalizacja na obszarze gminy w siedzibach sołectw i miejscowościach przy drogach gminnych i powiatowych oraz istniejącej i projektowanej infrastruktury -wodociąg wiejski, kanalizacja sanitarna, gaz przewodowy,
- w miejscowości gminnej Leśniowice zabudowa jednorodzinna o niskiej intensywności zabudowy (maksymalna wysokość - 3 kondygnacje, ewentualnie małe domy mieszkalne) preferowana zabudowa parterowa.
- dopuszcza się tworzenie siedlisk zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej, usług i drobnego przemysłu z wyłączeniem inwestycji, które nie podlegają postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w oparciu o przepisy ustawy - „Prawo ochrony środowiska”.

Ustalenia dotyczące mieszkalnictwa

- przyjmuje się politykę mieszkaniową koncentracji zabudowy jednorodzinnej w gminie, we wszystkich wsiach wyznacza się strefy zabudowy zagrodowej,
- zaleca się podjęcie działań sprzyjających poprawie standardu zamieszkania w gminie, szczególnie w zabudowie zagrodowej poprzez zaopatrzenie mieszkań w łazienki i w.c. - które ich nie posiadają,
- należy dążyć do obniżenia zużycia energii na ogrzewanie mieszkań (termorenowacja budynków), stosować ekologiczne nośniki energii do ogrzewania mieszkań (energia elektryczna, gaz ziemny, olej opałowy, gaz płynny).

W strefach budowlanych możliwa jest:

- adaptacja istniejących siedlisk,
- realizacja zabudowy jednorodzinnej,
- wydzielenie działek zabudowy jednorodzinnej,
- adaptacja istniejącej zabudowy zagrodowej niezwiązanej z produkcją rolną- dla potrzeb rekreacji i wypoczynku oraz usług w oparciu o przepisy ustawy - „Prawo ochrony środowiska”
- realizacja wiejskich zespołów rekreacyjno - sportowych (boiska rekreacyjno - sportowe, tereny imprez i zgromadzeń),
- zaleca się kształtowanie nowego budownictwa na terenie gminy w nawiązaniu do tradycji lokalnych (poddasza użytkowe, dachy strome, dopuszczenie werand, ganków, przeszkleń, użycie tradycyjnych materiałów budowlanych),

- realizacja obiektów usług publicznych i komercyjnych, działalności produkcyjnej, przemysłu o uciążliwości ograniczonej do granic własności w oparciu o przepisy ustawy - „Prawo ochrony środowiska”,
- w ramach zabudowy zagrodowej zaleca się rozwój agroturystyki tj. organizacji miejsc wypoczynku w istniejącej i projektowanej zabudowie zagrodowej,
- przyjmuje się adaptację wszystkich istniejących siedlisk, niezależnie od położenia w stosunku do terenów budowlanych, dopuszcza się realizację inwestycji mieszkaniowych i usługowych wzdłuż istniejących i projektowanych dróg powiatowych i gminnych (posiadających uzbrojenie techniczne), jeśli dotyczą produkcji i obsługi rolnictwa,
- istniejąca zabudowa rozproszona związana z działalnością rolną (na terenach rolnych i leśnych) - do zachowania i utrzymania, winna być wyłączona z terenów przeznaczonych pod zalesienia.

Na obszarze zmiany nr II studium wyznacza się obszary rozwoju funkcji mieszkaniowych – zabudowa zagrodowa oznaczona symbolem RM dla których obowiązują następujące wytyczne:

- wysokość zabudowy do 10 m;
- powierzchnia biologicznie czynna – minimum 50% dla wydzielonych działek budowlanych;
- dachy o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°;
- kolorystyka budynków i dachów nawiązująca do kolorystyki panującej w sąsiedztwie;
- dostosowanie formy budynków do charakteru zabudowy zlokalizowanej w najbliższym sąsiedztwie;
- minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki 2000 m², przy minimalnej szerokości frontu działki 25,0 m.

5.2. Rozwój funkcji usługowych.

Istniejący ośrodek administracyjno - usługowy w miejscowości Leśniowice -ośrodek gminy - siedziba władz Samorządowych do utrzymania na okres perspektywy i kierunku: jako ośrodek usługowy dla ludności i drobnego przemysłu, przetwórstwa płodów rolnych, produkcji materiałów budowlanych oraz gminne centrum usługowo -turystyczne.

Ośrodkami wspomagającymi są: Sielec (główna funkcja usługowa), Kumów Plebański i Rakolupy (główna funkcja usługowo - turystyczna). Pozostałe miejscowości - głównie produkcja żywności i usługi podstawowe oraz związane z rozwojem funkcji wypoczynku - agroturystyka, turystyka.

Lokalizacja ośrodków usługowych zapewnia dogodną obsługę mieszkańców gminy z rejonów ciężenia.

Tereny usług ponadlokalnych w miejscowości gminnej Leśniowice

Preferowane usługi:

- administracji samorządowej i gospodarczej, porządku i bezpieczeństwa publicznego, obsługi finansowej - lokalizacja w miejscowości Leśniowice,
- kultury - lokalizacja w Leśniowicach i siedzibach sołectw,
- edukacja - w Leśniowicach, Sielcu, Rakołupach Dużych, Teresinie i Kumowie Plebańskim,
- zdrowia i pomocy społecznej w Leśniowicach,
- łączności, poczty - w miejscowościach: Leśniowice, Sielec,
- usługi sportu: w Leśniowicach, Sielcu, Rakołupach Dużych, Teresinie i Kumowie Plebańskim,
- w oparciu o tereny leśne, istniejące i projektowane zbiorniki wodne - sport i rekreacja,
- obiekty Ochotniczych Straży Pożarnych w Leśniowicach, Kol. Leśniowice, Sarniaku, Alojzowie, Wygnańcach, Kol. Wierzbica, Pliskowie, Rakołupach, Rakołupach Dużych, Horoodysku i Kumowie Majorackim,
- usługi komercyjne podstawowe - w miejscowości gminnej i siedzibach sołectw.
- *Usługi ponadlokalne i lokalne należy koncentrować w miarę możliwości w tzw. „centrach wsi”.*

Dopuszcza się możliwość zmiany przeznaczenia i użytkowania obiektów i terenów na funkcje usług dla potrzeb społeczności lokalnej - wiejskiej np. niewykorzystanych obiektów usług rolniczych i likwidowanych usług oświaty (z wyłączeniem inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi).

Należy rozwijać sieć handlową i usługową zgodnie z europejskimi tendencjami, z pozyskiwaniem kapitału zagranicznego.

Obiekty istniejących usług nie kolidujące z projektowanym zainwestowaniem należy adaptować i modernizować.

W budżetach gminy zwiększać nakłady na kulturę fizyczną i sport oraz kulturę i sztukę.

5.3. Rozwój funkcji rolniczych i leśnych.

Cele rozwoju rolnictwa.

Celem strategicznym rozwoju rolnictwa jest poprawa opłacalności produkcji, a w konsekwencji wzrost standardu życia ludności rolniczej.

Rozwój rolnictwa będzie w dużym stopniu decydował o poziomie społeczno - gospodarczym gminy. Rolnictwo pozostanie na obszarze gminy podstawową gałęzią gospodarki, stanowiącą główne źródło utrzymania dla jej mieszkańców.

Z analizy stanu istniejącego i jego diagnozy wynika, że głównym celem, zmierzającym do osiągnięcia celu strategicznego będzie gruntowna restrukturyzacja i modernizacja, prowadząca do wielofunkcyjnego rozwoju wsi i obszarów wiejskich. Warunkować ten proces będzie stabilna, przewidywalna oraz konsekwentnie realizowana polityka rolna.

Proces rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich wymagać będzie następujących działań:

1. Poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
2. Zmniejszenie bezpośredniego zatrudnienia w rolnictwie; wymagać to będzie utworzenia na terenach wiejskich nowych miejsc pracy poza rolnictwem - w drobnym przetwórstwie rolno - spożywczym, przechowalnictwie, rzemiośle, usługach, obsłudze turystyki, agroturystyce.
3. Podniesienie poziomu produkcji i rentowności poprzez:

- rozwój wysokotowarowych gospodarstw specjalistycznych,
 - organizację zagospodarowania produktów rolnych,
 - ukierunkowanie produkcji poprzez dostosowanie do istniejących warunków przyrodniczych i ekonomicznych.
4. Rozwoju przetwórstwa rolnego, wykorzystującego własne zasoby surowcowe poprzez:
 - rozwój małych i średnich zakładów przetwórczych,
 - wykorzystanie i zagospodarowanie wolnych obiektów produkcyjnych i usługowych.
 5. Poprawy cywilizacyjnych standardów jakości życia mieszkańców.
 6. Radykalnego podniesienia poziomu wykształcenia mieszkańców wsi, jako warunku transformacji rolnictwa, unowocześnienia gospodarstw i rozwoju działalności pozarolniczej.
 7. Ochrony gleb wysokiej jakości. *Na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej lokalizację zabudowy zagrodowej dopuszcza się jedynie przy istniejących ciągach drogowych* – nie dotyczy obszaru zmiany nr II studium.
 Na obszarze zmiany nr II studium w strefie lokalizacji turbin wiatrowych dopuszcza się wyłączenie gruntów rolnych z produkcji rolnej.

Gmina położona jest w południowym obszarze produkcyjnym rolnictwa oraz w rejonie I - głównym rejonie produkcji żywności, zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Jest to rejon o najkorzystniejszych warunkach glebowo - rolniczych, wskazany do intensyfikacji rolnictwa. Wiodącym celem w skali kraju jest wykreowanie „zagłębia żywnościowego”

Gmina położona jest w obszarze rozwoju rolnictwa konwencjonalnego. Na obszarach objętych ochroną prawną winno się preferować rolnictwo ekologiczne.

Na obszarze zmiany nr II studium poza strefą ochronną związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – o poziomie hałasu przekraczającym 45 dB dopuszcza się utrzymanie istniejącej zabudowy zagrodowej zlokalizowanej w strefie rolniczego użytkowania gruntów.

Cele rozwoju leśnictwa

Celem głównym rozwoju leśnictwa jest zrównoważone gospodarowanie zasobami leśnymi, prowadzące do poprawy stanu zasobów leśnych. Osiągnięcie tego celu można zrealizować poprzez:

1. Zwiększenie lesistości gminy.
2. Kompleksową ochronę zasobów leśnych w warunkach ich gospodarczego i rekreacyjnego wykorzystania.
3. Konieczną ochronę gruntów leśnych przed przeznaczeniem ich na cele nieleśne.
4. Zalesienie gruntów marginalnych i zagrożonych marginalizacją.
5. Dokonanie weryfikacji gruntów przewidzianych pod zalesienie w ramach regulacji granicy polno - leśnej.
6. *Realizacja zalesień w oparciu o miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów leśnych i gruntów do zalesienia”.*

5.4. Rozwój funkcji produkcyjnych - pozarolniczych.

Preferuje się rozwój usług produkcyjnych i drobnego przemysłu rolno - spożywczego w Leśniowicach, Sielcu, Dębinie, Teresinie, Kumowie Plebańskim i Kasilanie, drobnej wytwórczości pozarolniczej (rzemiosło usługowe) w Leśniowicach, Sielcu, Dębinie, Teresinie, wyrobów betonowych i budowlanych w Poniatówce - wykorzystując dobry rozwój istniejących w tych branżach podmiotów gospodarczych i zakładów osób fizycznych.

Dopuszcza się przekształcanie obiektów usług rolniczych na cele przemysłu, składów, baz i usług nieuciążliwych dla środowiska po opracowaniu oceny oddziaływania na środowisko.

Do efektywniejszego wykorzystania dla potrzeb usług w gminie przeznacza się zainwestowanie bazy Gminnej Spółdzielni „SCh”.

Tereny rozwoju funkcji przemysłowej i produkcyjnej winny stanowić w gminie strefy potencjalnej aktywności gospodarczej nieuciążliwej dla środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi.

Na obszarze zmiany nr II studium wyznacza się obszary rozwoju funkcji produkcyjnych – zabudowa przemysłowo-usługowa oznaczona symbolem PU dla których obowiązują następujące wytyczne:

- wysokość zabudowy do 16 m;
- powierzchnia biologicznie czynna – minimum 30% dla wydzielonych działek budowlanych;
- dachy o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°;
- kolorystyka budynków i dachów nawiązująca do kolorystyki panującej w sąsiedztwie;
- minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki 3000 m², przy minimalnej szerokości frontu działki 25,0 m;
- dopuszcza się lokalizowanie zabudowy usługowej;
- dopuszcza się utrzymanie istniejącej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z możliwością jej przebudowy i nadbudowy do wysokości 12,0 m.

Na obszarze rozwoju funkcji produkcyjnych – zabudowa przemysłowo - usługowa oznaczona symbolem PU nie dopuszcza się lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii zgodnie z przepisami odrębnymi.

Na obszarze zmiany nr II studium wyznacza się obszar stacji paliw oznaczony symbolem KS dla którego obowiązują następujące wytyczne:

- wysokość zabudowy do 6 m;
- powierzchnia biologicznie czynna – minimum 30% dla wydzielonych działek budowlanych;
- dachy o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°;

- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki 1000 m², przy minimalnej szerokości frontu działki 20,0 m.

5.5. Rozwój funkcji sportu turystyki *oraz wypoczynku.*

Nasylenie terenu gminy w bogate walory przyrodnicze i nieskażone środowisko naturalne, predysponują gminę do rozwijania bazy obsługi wypoczynku i turystyki - łącznie z działalnością kulturalno - imprezowa.

Rozwój funkcji wypoczynku i turystyki powinien następować poprzez wykorzystanie możliwości terenowych podanych w dotychczasowych opracowaniach urbanistycznych w gminie i podanych w „Studium”:

- realizacja zbiornika wodnego w Horodysku, *w granicach określonych rysunkiem „Studium”. Teren wymaga opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.*

- realizacja usług turystycznych *i rekreacyjnych* w strefie zbiornika w Horodysku,
- realizowanie bazy obsługi ruchu turystycznego w miejscowości gminy: Kumowie i Rakołupach Dużych,
- budowa i urządzenie ciągów pieszo - rowerowych, obsługujących cenne obiekty przyrodniczo - kulturowe.

W celu rozwoju turystyki i wypoczynku należy podjąć następujące działania:

- promocję walorów gminy w mediach powiatowych i wojewódzkich,
- opracowanie kompleksowej oferty dla powszechnej turystyki i wypoczynku,
- preferencje obiektów agro i ekoturystyczny eh w miejscowościach: Kumów Plebański, Nowy Folwark, Horodysko i Rakołupy.

5.6. W zakresie zmiany nr II studium – istniejące tereny na których zlokalizowane są urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii – elektrownia biogazowa i istniejące turbiny wiatrowe – oznaczone symbolem OZ.

Na obszarze zmiany nr II studium wyznacza się obszary istniejących urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – elektrownia biogazowa i turbiny wiatrowe oznaczone symbolem OZ dla których obowiązują następujące wytyczne:

- maksymalna wysokość masztu turbiny wiatrowej 75 m;
- wysokość pozostałej zabudowy do 12 m;
- maksymalna wysokość wirnika turbiny wiatrowej w pozycji pionowej – 100 m;
- powierzchnia biologicznie czynna – minimum 10% dla wydzielonych działek budowlanych;
- dachy o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°;

- postulowana minimalna powierzchnia nowo wydzielonej działki 500 m², przy minimalnej szerokości frontu działki 20,0 m.

5.7 W zakresie zmiany nr II studium – obszary na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – obszary lokalizacji turbin wiatrowych.

W studium zostały wyznaczone obszary, na których rozmieszczone mogą zostać urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW zwane dalej obszarami lokalizacji turbin wiatrowych. Wraz z ww. obszarami wyznaczone zostały strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – o poziomie hałasu przekraczającym 40 dB i 45 dB. Strefy te stanowią strefy oddziaływania akustycznego 40 dB i 45 dB od planowanych turbin wiatrowych i determinują one ograniczenia w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Ostateczne ustalenie lokalizacji turbin wiatrowych odbywać się będzie w zakresie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – obszary lokalizacji turbin wiatrowych i dokonane zostanie na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przedstawione na rysunku studium strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, nie mogą zostać zwiększone na kolejnych etapach planistycznych. Strefy te mogą zostać zmniejszone na etapie planu miejscowego co wynikać może ze zmniejszenia ilości turbin wiatrowych bądź ich parametrów.

Przy wyznaczaniu ostatecznych lokalizacji turbin wiatrowych na przedmiotowych obszarach powinny zostać :

- zachowane następujące maksymalne parametry i wskaźniki zabudowy:
 - maksymalna wysokość wieży turbiny wiatrowej - 160 m nad poziom terenu,
 - maksymalna wysokość skrajnego punktu wirnika w pozycji pionowej turbiny wiatrowej - 200 m nad poziom terenu,
 - maksymalna moc nominalna turbiny wiatrowej – 4,5 MW;
- zachowane:
 - odległości minimum 50 m od rotora do dróg publicznych,

- o odległości minimum 200 m od rotora do ściany lasu,

W granicach wyżej wymienionych obszarów lokalizacji turbin wiatrowych dopuszcza się ponadto następujące budowle, urządzenia i obiekty towarzyszące:

- drogi dojazdowe i place manewrowo-montażowe,
- stacje transformatorowe i sieci elektroenergetyczne,
- obiekty służące do pomiarów siły wiatru.

W obszarach, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – obszary lokalizacji turbin wiatrowych, a także w zasięgu ich strefy ochronnej związanej z ograniczeniem w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – o poziomie hałasu przekraczającym 45dB, wskazuje się:

- zakaz lokalizacji nowej zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi,
- zakaz zalesiania i zadrzewiania.

W granicach stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – o poziomie hałasu przekraczającym 45 dB i 40 dB dopuszcza się następujące budowle, urządzenia i obiekty towarzyszące turbinom wiatrowym:

- drogi dojazdowe
- stacje transformatorowe i sieci elektroenergetyczne,
- obiekty służące do pomiarów siły wiatru.

6. Kierunki rozwoju komunikacji.

6.1 Układ drogowy.

Głównym zadaniem w zakresie komunikacji drogowej jest zbudowanie układu komunikacyjnego zapewniającego zaspokojenie narastających potrzeb transportowych z jednoczesnym uporządkowaniem ruchu i ograniczeniem jego uciążliwości. Powiązania zewnętrzne realizowane są przez układ dróg powiatowych. Drogi powiatowe łączą wszystkie ważniejsze miejscowości gminne ze sobą oraz głównymi relacjami kierunkowymi województwa.

Przedstawiony w studium układ drogowy wyznacza główne powiązania z kierunkami ciężenia w rejonie oraz w województwie. Są to drogi:

- ciąg drogi powiatowej nr 06 - 257 relacji: Chełm - Wojsławice - Grabowiec,
- ciąg drogi powiatowej nr 06 -252 relacji: Siennica Różana - Majdan Leśniowski.
- ciąg drogi powiatowej nr 06 - 272 relacji: Kasiłan - do drogi wojewódzkiej nr 844,

Dla prawidłowego rozwoju gminy niezbędny jest dobrze rozwinięty układ komunikacyjny uzupełniający, który tworzą drogi gminne. Drogi te są ogólnodostępne, przeznaczone dla wszystkich użytkowników. Zapewniają połączenia zewnętrzne i wewnętrzne wsi oraz dojazdy do pól i łąk. Należy dążyć do sukcesywnego utwardzania tych dróg. *Należy również zachować oraz w razie potrzeby realizować drogi dojazdowe o charakterze ogólnodostępnym jako dojazdy do pól, łąk, terenów rekreacyjnych, terenów wewnątrz osiedlowych i tp. Jako ciągi pieszo-jezdne.*

Na obszarze zmiany nr II studium przewiduje się lokalizację nowych dróg dojazdowych i wewnętrznych. Drogi te stanowiąc będą w większości obsługę komunikacyjną turbin wiatrowych. Część z nich może zostać zrealizowana tylko na czas budowy farmy wiatrowej i tym samym mogą mieć charakter tymczasowy.

6.2. Komunikacja zbiorowa.

Obsługę komunikacji zbiorowej prowadzić będą dotychczasowi przewoźnicy, ewentualnie przez tworzące się nowe firmy przewozowe.

Władze gminne powinny prowadzić odpowiednią politykę w zakresie przewozów pasażerskich przez wydawanie zezwoleń na prowadzenie działalności.

6.3. Zaplecze komunikacji.

Parkingi.

Miejsca parkowania należy lokalizować w rejonach koncentracji funkcji usługowych. Miejsca takie należy tworzyć kosztem wydzielonych terenów.

Stacje paliw.

Dla poprawy jakości obsługi postuluje się budowę stacji paliw, szczególnie przy głównych trasach komunikacyjnych.

Stacje obsługi samochodów.

Stacje jako obiekty realizowane przez różne podmioty gospodarcze, nie mogą być ściśle programowane, a ich ilość będzie wynikiem popytu na usługi motoryzacyjne. Usługi te należy realizować na terenach o funkcjach odpowiadających ich charakterowi.

W oparciu o dotychczasowe normatywy można określić optymalną liczbę tych obiektów, lecz prowadzić by to mogło do ograniczenia swobody inwestorom. W związku z tym decyzję o udzieleniu zezwolenia na prowadzenie określonej działalności w ramach organizacji zaplecza motoryzacji pozostawia się władzom gminy.

6.4. System powiązań rowerowych.

Na terenie gminy Leśniowice wyznacza się układ ścieżek rowerowych i tras turystycznych. Niezależnie od powiązań funkcjonalnych, ścieżki rowerowe będą pełniły rolę obiektów rekreacji fizycznej dla mieszkańców gminy.

Szlaki ścieżek rowerowych przebiegają terenami:

- Chełm -Majdan Leśniowski - Wojsławice,
- Sielec - Kasiłan - Leśniowice,
- Majdan Leśniowski - Leśniowice - Horodysko,
- Sielec - Kumów

6.5. Zasady i kierunki działań w zakresie komunikacji.

W celu usprawnienia obsługi komunikacyjnej gminy i poprawienia jej dostępności oraz zminimalizowania uciążliwości określa się zasady i kierunki działalności:

- w zakresie dróg powiatowych - modernizacja oraz budowa nowych odcinków. W celu zapewnienia parametrów odpowiadających dla klasy „Z” - zbiorczej, wyjątkowo klasy „L” - lokalnej - należy zachować:
 - minimalną szerokość w liniach rozgraniczających - 20 m, poza terenem zabudowanym - 15 ÷ 20 m.
 - w terenach zabudowy zwartej urządzenie dróg w przekroju ulicznym lub pół-ulicznym
 - realizacja miejsc postojowych w liniach rozgraniczających ważniejszych dróg powiatowych.
 - oddzielenie ruchu pieszego i rowerowego od kołowego,
 - ochrona dróg poprzez prawidłowe usytuowanie zabudowy.
- w zakresie dróg gminnych:
 - funkcja dominująca tych dróg to obsługa przyległego zagospodarowania bez ograniczeń oraz zapewnienie parametrów odpowiadających dla klasy „L” - lokalnej lub klasy „D” - dojazdowej.
 - minimalna szerokość w liniach rozgraniczających – *zgodnie z obowiązującymi przepisami szczegółowymi (projektowanie techniczne dróg)*
 - ochrona drogi poprzez prawidłowe usytuowanie zabudowy.

7. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.

7.1. Zaopatrzenie w wodę.

Okolo 81 % mieszkańców gminy korzysta ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę poprzez wodociągi wiejskie (grupowe).

- Wodociąg grupowy Leśniowice dostarcza wodę dla potrzeb mieszkańców wsi Leśniowice, Majdan Leśniowski, Alojzów, Janówka, Leśniowice Kol. Politówka, Kol. Plisków,
- Wodociąg Rakołupy zaopatruje wsie: Rakołupy, Horodysko, Rakołupy Duże, Rakołupy Małe, Plisków, Nowy Folwark.

- Wodociąg Kasiłan zaopatruje w wodę mieszkańców wsi: Kasiłan, Sielec, Kumów Plebański, Kumów Majoracki, Dębina.

Projektuje się dalszą rozbudowę sieci wodociągowej, dla obszarów zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Wymagana jest realizacja nowego ujęcia wody, stacji wodociągowej oraz sieci wodociągowej dla mieszkańców w rejonie południowo - wschodniej części gminy.

Mieszkańcy w zabudowie rozproszonej zaopatrywać się będą z lokalnych ujęć wody. Na rysunku „Studium” w skali 1:25 000 pokazano istniejące i projektowane ujęcia wody „WZ”.

Na etapie opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy w miejscowości gminnej należy wyznaczyć awaryjne ujęcie wody dla potrzeb Obrony Cywilnej (wytyczne Departamentu Obrony Cywilnej).

7.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych.

Bardzo ważnym zagadnieniem w gminie jest problem powstawania i utylizacji ścieków sanitarnych.

Gmina posiada oczyszczalnię ścieków typu „BIOBLOK” w Leśniowicach o przepustowości Q - 88,7 m³/dobę.

Długość kanałów sanitarnych wynosi około - 2,30 km.

Przy rozbudowie sieci wodociągowej oraz nowych wodociągów, należy jednocześnie porządkować gospodarkę ściekową na obszarze gminy. Zagadnienia powyższe traktować należy jako priorytetowe, dlatego należy:

- ❖ Eliminować zagrożenia sanitarno - epidemiologiczne i ekologiczne spowodowane brakiem urządzeń oczyszczania i unieszkodliwiania ścieków sanitarnych.
- ❖ Przy rozwiązywaniu problematyki ścieków sanitarnych należy zachować następujące zasady:
 - tereny o zwartej zabudowie bądź dużym zainwestowaniu objąć zbiorowym systemem kanalizacji z odprowadzeniem na oczyszczalnię ścieków,
 - tereny zabudowy rozproszonej bądź znacznie oddalone od sieci kanalizacyjnych, lub położonych w n niekorzystnej konfiguracji, zastosować lokalne oczyszczalnie ścieków - dla pojedynczych obiektów lub niewielkiej grupy obiektów lub niewielkiej grupy obiektów sąsiadujących ze sobą.

Na obszarze gminy Leśniowice programuje się oczyszczalnie ścieków sanitarnych: Kasiłan, Sielec, Alojzów, Horodysko, Kumów Plebański.

Oczyszczalnie ścieków należy lokalizować zgodnie z obowiązującymi przepisami szczegółowymi w oparciu o projekty techniczne.

7.3. Gospodarka odpadami stałymi.

Istniejące wysypisko odpadów stałych, ze względu na zagrożenie wód podziemnych winno być niezwłocznie zlikwidowane i zrehabilitowane. Gmina Leśniowice weszła w skład Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej, którego zadaniem jest zbiórka odpadów stałych z poszczególnych gmin, a następnie utylizacja w zakładzie utylizacji w Srebrzyszczu - Gmina Chełm. Do zadań gminy będzie należeć selektywna zbiórka na terenie gminy i wywóz do zakładu utylizacji

7.4. Zaopatrzenie w ciepło.

Na obszarze gminy nie projektuje się centralnego źródła ciepła dla potrzeb mieszkańców. Istniejące kotłownie wbudowane do zachowania (lub modernizacji). Mieszkańcy zaopatrywać się będą z indywidualnych źródeł ciepła przy ewentualnym wykorzystaniu paliw ekologicznych - olej opałowy, paliwa niekonwencjonalne, energia elektryczna itp.

Po doprowadzeniu gazu ziemnego będzie możliwość również wykorzystania go do celów grzewczych.

7.5. Zaopatrzenie w gaz przewodowy.

Wszystkie gminy powiatu chełmskiego zostały objęte programem gazyfikacji województwa lubelskiego, w tym również gmina Leśniowice (plan województwa lubelskiego - lipiec 2002 r.).

Doprowadzenie gazu gazociągiem wysokiego ciśnienia Dn - 150 mm do stacji redukcyjno - pomiarowej pierwszego stopnia, której lokalizacja została ustalona w Leśniowicach. *Przebieg gazociągu wskazano w dwóch alternatywach jako określono rysunkiem „Studium”*

Gmina Leśniowice posiada program gazyfikacji wspólnie z gminami: Kraśniczyn i Wojsławice (opracowany w 1994 r.).

Stacja redukcyjna - charakterystyka

moc stacji 1 700 N m³/ h

ciśnienie wlotowe - 6,4 M pa

ciśnienie wylotowe - 0,4 M Pa

Doprowadzenie gazu do poszczególnych odbiorców siecią średniego ciśnienia.

7.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Na terenie gminy Leśniowice w najbliższym okresie nie są przewidziane do realizacji inwestycje sieciowe WN - 110 kV.

Na mapie studium „Kierunki rozwoju" została naniesiona planowana budowa linii 110 kV Wojsławice - Dorohusk, której trasa przebiega w pobliżu granicy gminy Leśniowice z gminą Wojsławice.

Wszystkie istniejące sieci elektroenergetyczne SN - 15 kV, NN oraz stacje elektroenergetyczne 15/04 kV zlokalizowane na terenie gminy leśniowice są przewidziane do dalszej eksploatacji. Na terenie gminy występują niżej wymienieni odbiorcy:

- odbiorcy indywidualni w ilości - 1 428,

- odbiory przemysłowe, usługowe itp. - 127.

Planowana jest sukcesywna modernizacja wyeksploatowanych sieci SN - 15 kV, NN oraz stacji elektroenergetycznych. Istnieje również możliwość rozbudowy istniejącej sieci elektroenergetycznej, uzależniona od rozwoju gospodarczego Gminy. Zakres i technologie przebudowy i rozbudowy urządzeń elektroenergetycznych określi Rejonowy Zakład Energetyczny w Krasnymstawie.

Na wszystkich obszarach przewidzianych pod zalesienia zgodnie z PN-E-05100-1 pozostawić pod istniejącymi liniami elektroenergetycznymi SN, NN bez zalesienia pas o

szerokości min. 9,30 m. Dopuszcza się w pozostawionym pasie prowadzenie gospodarki leśnej, pod warunkiem utrzymania pod linią, drzew nie przekraczających 2 m wysokości oraz pozostawienia wokół każdego słupa powierzchni nie zalesionej w odległości co najmniej 4 m od słupa.

Zgodnie z woj. Programem Rozwoju Alternatywnych Źródeł Energii gmina ma warunki realizacji elektrowni wiatrowych. Lokalizacja w oparciu o projekty budowlane.

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną na obszarze zmiany nr II studium postuluje się następujące wytyczne:

- 1) W przypadku napowietrznych linii elektroenergetycznych należy zachować strefę wolną od zabudowy:
 - a) dla linii SN 15kV – pas 12,0m (po 6,0m od osi linii),
 - b) dla linii nN 0,4kV – pas 5,0m (po 2,5m od osi linii).

- 2) W przypadku kablowych linii elektroenergetycznych należy zachować strefę wolną od zabudowy:
 - a) dla linii SN 15kV – pas 2,0m (po 1,0m od osi linii),
 - b) dla linii nN 0,4kV – pas 1,0m (po 0,5m od osi linii).

- 3) Wzdłuż tras linii elektroenergetycznych o napięciu do 45 kV wyznaczyć pasy techniczne, w których przy dowolnym stanie pracy siłowni wiatrowej, nie może znaleźć się jakikolwiek jej element (w szczególności łopaty siłowni). Oś symetrii pasa technicznego wyznaczać powinny słupy.

Szerokość pasów technicznych dla danego typu linii:

Rodzaj linii	Linia jednotorowa	Linia dwutorowa
Linie niskiego napięcia (do 1 kV)	20 m	25 m
Linie średniego napięcia (do 45 kV)	25 m	30 m

W przypadku linii o napięciu powyżej 45 kV wymagana odległość posadowienia siłowni wiatrowej od skrajnego przewodu linii elektroenergetycznej powinna być większa niż 3 d, gdzie „d” jest średnicą (w metrach) koła zataczanego przez łopaty turbiny wiatrowej.

7.7. Telekomunikacja.

Działające w obszarze województwa i gminy firmy telekomunikacyjne posiadają potencjał dla zabezpieczenia wymaganego przez mieszkańców wyposażenia w urządzenia telekomunikacyjne. Poziom wyposażenia i liczba abonentów telefonicznych uzależnione są od aktualnego zapotrzebowania mieszkańców gminy. W obszarze gminy nie występują przestrzenne ograniczenia możliwości rozwoju telefonizacji.

Istniejące na terenie gminy Leśniowice urządzenia telekomunikacyjne - kable, maszty - do zachowania.

Przewiduje się rozwój telefonii komórkowej poprzez realizację stacji bazowych z zachowaniem obowiązujących przepisów ich lokalizacji.

7.8. Zieleń, cmentarze.

Zieleń na terenie gminy stanowią lasy, parki podworskie, zieleń śródpolna, zieleń cmentarna.

- lasy i zadrzewienia stanowią 13,0 % ogólnej powierzchni terenu gminy, zakłada się zwiększenie powierzchni lasów przez zalesienie do około 15 % powierzchni terenu gminy,
- park podworski w Dębinie i w Sielcu wpisany do rejestru zabytków - do zachowania, w tym fragment parku w Sielcu znajdujący się na obszarze zmiany nr II studium,
- park podworski w Kunowie Plebańskim objęty ewidencją prowadzoną przez Urząd Gminy w Leśniowicach - do zachowania,
- zieleń występująca wokół obiektów sakralnych wpisanych do rejestru zabytków - Kumów Plebański - do zachowania,
- zieleń śródpolna ze względu na ważną rolę w krajobrazie i w łagodzeniu klimatu - do zachowania.

Wszystkie istniejące cmentarze na terenie gminy objęte są ewidencją ochrony zabytków prowadzoną przez Urząd Gminy w Leśniowicach.

W Leśniowicach przewidziano powiększenie cmentarza polsko - katolickiego, oraz cmentarza rzymsko - katolickiego w Rakolupach.

Na obszarze zmiany nr II studium wyznaczone zostały strefy ochrony sanitarnej 50 metrów i 150 metrów od istniejącego cmentarza znajdującego się poza obszarem zmiany nr II studium. W strefach tych obowiązują właściwe wytyczne określone w przepisach odrębnych.

8. Dla obszaru zmiany nr II studium pozostałe zagadnienia wymagane zgodnie z art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

- 1) Na obszarze zmiany nr II studium nie występują:
 - obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
 - obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych, a także obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
 - obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny,
 - obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych,
 - obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
 - granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
 - obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych,
 - obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym.

- 2) Na obszarze zmiany nr II studium nie wyznacza się także obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² i obszarów przestrzeni publicznej.
- 3) Na obszarze zmiany nr II studium przewiduje się realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Będą to inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Inwestycje te będą przede wszystkim służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkańców gminy Leśniowice oraz umożliwić będą funkcjonowanie farmy wiatrowej. Dokładna lokalizacja inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym zostanie określona na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- 4) W celu umożliwienia realizacji farmy wiatrowej na obszarze zmiany nr II studium gmina zamierza sporządzić dla tego obszaru miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na etapie sporządzenia planu miejscowego po dokładnym wyznaczeniu lokalizacji turbin wiatrowych konieczna będzie zmiana przeznaczenia gruntów rolnych przeznaczonych pod realizację turbin wiatrowych a także infrastruktury komunikacyjnej i technicznej na cele nierolnicze i nieleśne.

V. POLITYKA PRZESTRZENNA.

1. Cele polityki przestrzennej.

Treścią studium jest przełożenie strategii rozwoju gminy na działanie w przestrzeni tj. sposoby zagospodarowania przestrzennego gminy, pozwalające na realizację celów i zadań wskazanych w strategii gminy. Służy temu ustalenie zasad realizacji polityki przestrzennej. Według opracowanej w 2000 roku Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice - „Drzewo celów Leśniowice” zawiera bardzo bogaty materiał dotyczący potrzeb rozwojowych gminy realizujących podstawowy cel jakim jest:

WYŻSZY POZIOM ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Cele pośrednie pozwalające na realizację celu podstawowego to:

- poprawa produktywności rolnictwa, powiększenie gospodarstw, ich modernizacja i specjalizacja, tworzenie warunków skupu i wstępnego zagospodarowania produktów rolnych,
- zmiana struktury zatrudnienia poprzez tworzenie miejsc pracy poza rolnictwem, wyposażenie gminy w usługi i organizacja drobnej przedsiębiorczości,
- wykorzystanie obiektów związanych z dziedzictwem kulturowym i jakością przyrody - poprzez rozwój wypoczynku i turystyki, a także agroturystyki,

- poprawienie jakości życia mieszkańców drogą uzyskania ładu przestrzennego, poprawa jakości obsługi mieszkańców, rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej i komunikacji,
- stworzenie systemu lobby dla gminy poprzez kultywowanie już istniejących form aktywności mieszkańców, ich propagowanie i promowanie gminy i jej walorów na zewnątrz.

2. Zasady realizacji polityki przestrzennej.

W systemie planowania przestrzennego „Studium” jest dokumentem podstawowym dla procesów planowania przestrzennego i inwestowania w gminie. Kierunki zagospodarowania przestrzennego ustalone w „Studium” są materiałem wyjściowym do opracowania planów miejscowych.

Materiał zawarty w niniejszym opracowaniu oraz w Strategii Rozwoju Gminy Leśniowice, pozwalają na ustalenie kierunków rozwoju gminy i przypisanie im odpowiednich polityk realizacji przestrzennych.

Cele ustalone w Strategii i przyjęte w pkt. 1 niniejszego rozdziału znalazły odzwierciedlenie w dyspozycjach przestrzennych i zapisach tekstowych studium.

Drogi realizacji polityki rozwoju celów pośrednich w osiągnięciu celu podstawowego:

1. Zahamowanie wzrostu bezrobocia.
2. Zapewnienie odpowiedniego poziomu dochodów.
3. Zapewnienie odpowiednich warunków i możliwości kształcenia młodzieży.
4. Podniesienie poziomu infrastruktury w gminie.
5. Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Cel 1

Zahamowanie wzrostu bezrobocia. problemy:

- wykorzystanie potencjału ludzkiego
- preferencje dla małej i średniej przedsiębiorczości

Zahamowanie wzrostu bezrobocia jest warunkiem rozwoju ekonomicznego i pomyślnej egzystencji gminy.

Studium wskazuje tereny rozwojowe osadnictwa, obsługi produkcji rolnej, usług, agroturystyki i turystyki, komunikacji i infrastruktury komunalnej. Umożliwia to powstawanie alternatywnych miejsc pracy poza rolnictwem.

Studium proponuje wykorzystanie nieczynnych obiektów przemysłu i składów na lokalizację małej i średniej przedsiębiorczości z zastosowaniem preferencji fiskalnych i ulg. Mogą one stanowić bazę przyszłych organizacji rolniczych, producenckich i innych.

Miejscowość gminną Leśniowice wskazano jako główne centrum gospodarcze i usługowe zarówno dla ludności gminy jak i korzystających z usług agroturystycznych i turystycznych mieszkańców innych rejonów powiatu czy województwa. Wskazano miejscowości

wspomagające ośrodek główny tj. wsie Kumów i Rakołupy. Wsie te z racji posiadania zabytków z bogatej historii oraz dużych walorów turystycznych mogą stać się ośrodkami rozwoju turystyki i agroturystyki. Szczególnie interesująca wydaje się realizacja zbiornika wodnego w miejscowości Horodysko w oparciu o piękną dolinę rzeczną.

Cel 2

Zapewnienie odpowiedniego poziomu dochodów

problemy:

- opłacalność produkcji rolnej
- korzystna polityka rolna Państwa

Odpowiedni poziom dochodów może zapewnić w gminie wybitnie rolniczej, jedynie opłacalność produkcji rolnej. Gmina dysponuje glebami dobrymi i bardzo dobrymi. O poziomie dochodów decydować zatem będą: wiedza, stopień zrzeszenia się rolników, wielkość gospodarstw, wprowadzenie przechowalnictwa i wstępnego przetwórstwa płodów rolnych.

Ważnym problemem staje się konieczność scaleń gruntów, bez których trudno wyobrazić sobie racjonalną produkcję rolną.

Studium wprowadza ograniczenie w inwestowaniu na terenach rolnych, preferując uzupełnienie i ewentualny rozwój istniejących obszarów zabudowy. Źródłem dochodów winno być także rolnictwo ekologiczne i agroturystyka, która ma aktualnie pomyślne notowania, odpowiednie oprzyrządowanie teoretyczne (szkolenia) jak i fiskalne (w tym także fundusze UE). Studium wskazuje obszary szczególnie preferowane do rozwoju tej formy wypoczynku.

Ważnym elementem podniesienia poziomu życia mieszkańców jest ich aktywność, otwartość i odpowiednia promocja gminy.

Polityka rolna Państwa ciągle jest przedmiotem dyskusji i kontrowersji, wszystko wskazuje, że problem ten musi w najbliższym czasie być rozwiązany w skali kraju.

Cel 3

Zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia młodzieży

problemy:

- oferta kultury dla mieszkańców
- plan dalszego funkcjonowania oświaty w gminie

Kształcenie winno dotyczyć młodzieży, a także obejmować dokształcanie osób starszych. Bazą działalności oświatowej winny być istniejące szkoły. Edukacja dorosłych da im możliwość uzupełnienia wykształcenia a przede wszystkim zdobycie kwalifikacji przedsiębiorców w zrestrukturyzowanym rolnictwie i rozwijających się usługach. Polityka realizacji tego celu musi uwzględniać modernizację i rozbudowę szkół, poprawę ich wyposażenia i opierać się na programie rozwoju oświaty w gminie.

W miejscowości gminnej należy otworzyć centrum kultury, w którym należy przede wszystkim kultywować tradycje wiejskie. Studium przewiduje lokalizację zespołu usług w Leśniowicach.

Cel 4

Podniesienie poziomu infrastruktury w gminie

problemy:

- poprawa powierzchni dróg
- program kanalizacji
- utylizacja odpadów
- na obszarze zmiany nr II studium – rozwój energetyki w oparciu o odnawialne źródła energii

Zadania wiążące się z dostępnością gminy do terenów własnych jak i otaczających ją jednostek realizowane będą przez:

- modernizację dróg powiatowych,
- modernizację i stabilizację dróg gminnych (między innymi - Poniatówka, Sarniak, Sielec, Wygnance),

Z rozwojem funkcji turystyki i agroturystyki wiąże się realizacja tras rowerowych łączących obiekty cenne przyrodniczo i kulturowo.

Polityka realizacji celu infrastruktura techniczna polegać będzie na:

- sformułowaniu programu kanalizacji w skali gminy (dla wyrównania dysproporcji między ilością gospodarstw bez szamba i kanalizacji (58,4 %) a 81 % gospodarstw wyposażonych w wodociąg).
- rozwiązanie utylizacji odpadów stałych (system własny lub korzystanie z programu i uczestnictwa w Związku Komunalnym Gmin Ziemi Chełmskiej,
- poprawa wskaźnika telefonizacji przewodowej (30 % gospodarstw dysponuje telefonami przewodowymi),
- realizacja gazyfikacji wg opracowanego programu.

Na obszarze zmiany nr II studium również poprzez lokalizację turbin wiatrowych wraz z niezbędną infrastrukturą – głównie energetyczną i drogową.

Cel 5

Poprawienie stanu środowiska naturalnego

problemy:

- opracowanie programu kanalizacji i utylizacji odpadów
- budowa zbiornika retencyjnego „Horodysko”

Polityki związane z opracowaniem programu kanalizacji i utylizacji odpadów omówiono w celu 4.

Tu podkreśla się jedynie wagę i pilność tych przedsięwzięć w związku z ich niewątpliwym wpływem na jakość środowiska, a przecież bogata historia, ciekawy krajobraz, zdrowe powietrze są walorami gminy.

Osobną sprawą jest budowa zbiornika wodnego w miejscowości Horodysko, który nie tylko poprawi stosunki wodne w rolnictwie, ale też stanowić będzie atut dla rozwijania w jego pobliżu agroturystyki z możliwością uzupełnienia istniejącej zabudowy.

Atrakcyjne wydaje się także zaproponowanie tras rowerowych łączących tereny interesujące przyrodniczo (doliny rzeczne, lasy) jak i bogate w zabytki kultury (Kumów, Sielec, Rakołupy).

Dla obszaru zmiany nr II studium:

Wyznaczenie obszarów lokalizacji turbin wiatrowych odbyło się z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska i przyrody, krajobrazu naturalnego i kulturowego oraz z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju gminy.

VI. TOK FORMALNO - PRAWNY OPRACOWANIA „STUDIUM”.

1. Uchwała Nr XXVI/190/2002 Rady Gminy Leśniowice z dnia 30 września 2002r w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice”.
2. Zawiadomienia Wójta Gminy Leśniowice z dnia 19 grudnia 2002 r. o przystąpieniu do sporządzania „Studium”, celem zgłoszenia wniosków i zamierzeń do organów i instytucji, o których mowa w art. 18 ust. 2 pkt. 4 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.
3. Zawiadomienie Wójta Gminy Leśniowice z dnia 21 marca 2003 r. w sprawie udostępnienia „Studium do zaopiniowania i uzgodnień w dniach od 1 do 30 kwietnia 2003 r.
4. Uchwalenie „Studium” przez Radę Gminy Leśniowice Uchwałą Nr VI/28/2003 z dnia 27 maja 2003 r.

Ustalenia końcowe

W toku opracowania „Studium” zgromadzone zostały materiały:

- dokumentacja procesu sporządzania studium niezbędna dla władz gminy odpowiedzialnych za przebieg czynności formalno - prawnych,
- dokumentacja inwentaryzacyjna „Studium” - zbiór informacji o gminie, początkujący systematyczne gromadzenie i tworzenie zorganizowanej bazy danych o gminie.

Zbiór tych materiałów wymaga systematycznego uzupełnienia i aktualizacji, służąc Gminie do rozpoznania i kontroli zmian przestrzennych jako materiał wyjściowy do sporządzania

planów miejscowych, a także jako niezbędna baza danych dla budowy programów, promocji i ofert lokalizacyjnych.

VII. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO DLA OBSZARU ZMIANY NR II STUDIUM

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru zmiany nr II studium należy uwzględnić następujące wytyczne:

- 1) optymalizacja i określenie przebiegu dróg wewnętrznych stanowiących dojazd do turbin wiatrowych;
- 2) określenie zasad i zakazów w zakresie przebiegu sieci infrastruktury technicznej;
- 3) określenie kolorystyki budynków i turbin wiatrowych;
- 4) obowiązek uwzględnienia przy określaniu ostatecznej lokalizacji turbin wiatrowych odległości zgodnych z przepisami odrębnymi, oraz zgodnych z zapisami niniejszej zmiany studium;
- 5) określenie zasad budowy sieci infrastruktury technicznej w liniach rozgraniczających dróg;
- 6) określenie linii rozgraniczających i zasad zagospodarowania terenów dla obiektów infrastruktury technicznej w tym terenów lokalizacji turbin wiatrowych;
- 7) zasady budowy dróg (w tym dróg tymczasowych) z uwzględnieniem możliwości równoczesnej budowy i przebudowy infrastruktury technicznej.

VIII. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ NA OBSZARZE ZMIANY NR II STUDIUM WRAZ Z SYNTEZĄ USTALEŃ STUDIUM NA OBSZARZE ZMIANY NR II

Zgodnie z art. 10 ust. 2a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w studium ustala się rozmieszczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu.

Konieczność realizacji inwestycji w odnawialne źródła energii wynika z szeregu dokumentów m.in.

- Dyrektywy 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii z odnawialnych źródeł energii;
- Polityki energetycznej Polski do 2030 roku;

- Koncepcji zagospodarowania przestrzennego Kraju.

W związku z powyższym, a także w związku z faktami wynikającymi z :

- wniosku o zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie umożliwienia realizacji farm wiatrowych w części obszarów miejscowości Kasiłan, Kumów Majoracki, Kumów Plebański i Sielec;
- zastąpienia ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. określającą szczegółowe wymagania dotyczące problematyki Studium. Przed przystąpieniem do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice nie uwzględniło ono wszystkich wytycznych wynikających z ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r.
- wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233);

Rada Gminy Leśniowice podjęła Uchwałę Nr XXIX/180/2014 w dniu 4 września 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Leśniowice. Zakres zmiany dotyczy części obszarów miejscowości Kasiłan, Kumów Majoracki, Kumów Plebański i Sielec.

Zakres zmiany studium obejmuje głównie tereny o charakterze rolniczym z wyznaczonymi trzema obszarami z możliwością lokalizowania turbin wiatrowych w części obszarów miejscowości Kasiłan, Kumów Majoracki, Kumów Plebański i Sielec.

W zakresie terenu objętego zmianą studium znajdują się już dwie turbiny wiatrowe oraz zakład produkcji peletu ze słomy Biomass. Wydane zostało również pozwolenie na budowę na elektrownię biogazową.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice zostało zmienione wyłącznie w granicach wynikających z załącznika nr 1 do uchwały Nr XXIX/180/2014 Rady Gminy Leśniowice z dnia 4 września 2014 r.

Wprowadzona zmiana polega głównie na wyznaczeniu trzech obszarów lokalizacji turbin wiatrowych oraz stref ochronnych związanych z ograniczeniem w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Ponadto podczas przeprowadzenia procedury zmiany nr II studium zweryfikowane i uaktualnione zostały przyjęte rozwiązania planistyczne w zakresie obszaru tej zmiany.

Wprowadzone zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice pozwoliło na uwzględnienie wniosku w zakresie umożliwienia realizacji parku wiatrowego na przedmiotowym terenie przy jednoczesnym zapewnieniu właściwego rozwoju gminy przy zgodności niniejszego opracowania z obowiązującymi przepisami.

Wykaz literatury i materiałów źródłowych.

1. Chmielewski T. J. - O strefowo - pasmowo - węzłowej strukturze układów ponadekosystemowych. Wiadomości Ekologiczne t. 34. 1988 r.

2. Instytut Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gmin. Suplement. Puławy 1994 r.
3. Inspekcja Ochrony Środowiska. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie. Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2000 r. Lublin 2001 r.
4. Kondracki J. - Geografia fizyczna Polski. PWN Warszawa 1988 r.
5. Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie, Zakład w Lublinie. Mapa zagrożeń i ochrony wód podziemnych województwa chełmskiego w skali 1:500 000. Lublin 1993 r.
6. Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL w Warszawie, Zakład w Lublinie Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm - Zamość). Lublin 1996 r.
7. Przedsiębiorstwo Geologiczno - Fizjograficzne i Geodezyjne Budownictwa „Geoprojekt” w Warszawie. Opracowanie fizjograficzne do planu zagospodarowania przestrzennego gminy Leśniowice woj. chełmskie. Warszawa. 1984 r.
8. Zarząd Województwa Lubelskiego, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego. Lublin 2002 r.
9. Zasady hodowli lasu.. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa 1988 r.
10. Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego 2000 r., 2001 r. - WUS Lublin.
11. Rocznik Województw 2001 r. - GUS Warszawa.
12. Powszechny Spis Rolny z 1996 r.